

Mtazamo Mwingine

Wa

Sabato ya Kikristo

J. L. TUCKER

KITABU CHA SAA YA KIMYA

Mtazamo Mwingine

Wa

Sabato ya Kikristo

na J. L. TUCKER

Mfasiri: M. Mwamalumbili

Another Look At The Christian Sabbath - Kiswahili

ORODHA YA YALIYOMO

UKURASA

1. Mmeokolewa kwa
Neema.....
.....

2. Kuitafuta	
Kweli.....
3. Sheria ya	
Mungu.....
4. Wasemavyo Wengine Juu ya Sheria ya	
Mungu.....
5. Sabato ya	
Kwanza.....
6. Uzoefu	
Usiosahaulika.....
7. Mungu Anaungana na Mwanadamu Siku ya	
Sabato.....
8. Sabato, Bendera ya	
Mungu.....
9. Ishara ya Mamlaka ya	
Yesu.....
10. Hivi Sabato Ilifanyika	
Lini?.....
11. Hivi Sabato	
Ilifanyikaje?.....
12. Hivi Kwa Nini Sabato	
Ilifanyika?.....
13. Je, Alitumia Vitu Gani Kuifanya	
Sabato?.....
14. Hivi Sabato Ilifanyika Kwa Ajili ya	
Nani?.....
15. Sabato Ilitunzwa Kabla ya Kufika	
Sinai.....
16. Amri ya	
Sabato.....

17. Sababu ya
Kutosha.....
.....

18. Kristo na
Sabato.....
.....

19. Ni Nani Aliyeifanya Jumapili Kuwa
Sabato?.....

20. Mitume na
Sabato.....
.....

21. Vipingamizi Vinavyotolewa Dhidi ya Sabato ya
Biblia.....

(1) Si Chini ya Sheria, Bali Chini ya
Neema.....

(2) Sabato Ilitolewa kwa Wayahudi
tu.....
...

(3) Sabato Ilikuwa Mojawapo ya Sikukuu za Wayahudi
Ambazo Kristo Alizigongomea Pale
Msalabani.....

(4) Haileti Tofauti Yo Yote Ni Siku Gani Ambayo Sisi
Tunaitunza -----

Mungu
Hajali.....
.....

(5) Agano Jipya Limenyamaza Kimya Kuhusu Amri Yo Yote
Iliyotolewa Kuitunza Sabato
Hiyo.....
.....

(6) Hakuna aijuaye Sabato ya Kwanza Ni Ipi kwa Sababu
Pamekuwapo
na Mabadiliko Mengi Sana ya
Kalenda.....
.....

(7) Sisi Tuko Chini ya Agano Jipya ... Kwa Hiyo Sabato Hiyo
ya Zamani
Haiwafungi Wakristo

Leo.....
.....

(8) Sheria ya Mungu Ilikwisha, Kwa hiyo Sisi Hatuna Haja ya Kuishika

Sabato hiyo..... Angalia Warumi
10:4.....
..

(9) Kristo Aliitamiliza Torati [Torati]; Kwa Hiyo Ilikoma.....

(10) Siku ya
Bwana.....
.....

(11) Mababa Wale wa Kwanza Waliofuata Kipindi Kifupi Tu Baada ya Kufa

Wale Mitume Walishuhudia Kuwa Jumapili Iliingia Upesi Kanisani na

Kuchukua Mahali pa Sabato Ile ya
Zamani.....

22. Kuzitofautisha Sheria Zile
Mbili.....
.....

23. Kuitofautisha Sabato ya Siku ya Saba na Sabato za Kivuli [Maadhimisho].

24. Mbona Ninyi Mnazihalifu [Mnazivunja] Amri [Kumi] za Mungu?.....

25. Waweza Kuijua
Kweli.....
.....

MMEOKOLEWA KWA NEEMA

Kila somo la Biblia, kila kweli ya Mungu, kila amri ya Mungu yapasa kujifunzwa na kuelewekwa katika nuru ile ya neema ya Mungu kama inavyoonekana katika Injili. Neema yake Mungu inazidi kuwa nyingi zaidi. "Na dhambi ilipozidi, neema ilikuwa nyingi zaidi." Warumi 5:20. Neema ina kina kirefu mno hata dhambi zile zenye kina kirefu kabisa na zile zilizo nyeusi kabisa haziwezi kukipita kina hicho. Ina kimo kirefu mno hata kufika kwenye kiti cha enzi cha Mungu, nayo ipo pale kwenye kiti kile cha rehema! Ni pana mno hata kuziondolea mbali dhambi zetu kutoka kwetu kama vile mashariki ilivyo mbali kutoka magharibi.

Neema sio fundisho kuu jipya linalopatikana tu katika Agano Jipya, lakini matokeo yake yanamwathiri sana kila mwanadamu aliyepata kuja chini ya mionzi yake yenye fadhili nyingi; kwa maana twasoma hivi, "Maana neema ya Mungu iwaokoayo wanadamu wote imefunuliwa [imeonekana]." Tito 2:11. Neema ya Mungu ilikuwa nyingi zaidi katika siku zile za Adamu, Musa, Ayubu, Ibrahimu, na Yusufu kama ilivyo leo. Wao, kama sisi, waliokolewa kabisa na peke yake kwa neema hiyo ya Mungu. Wote watakaoingia mbinguni kutoka katika kizazi cho chote na kila kizazi cha historia ya kibinadamu watafanya hivyo kwa sababu tu walikuwa wameokolewa kwa neema. Hakuna mtu hata mmoja atakayefika kule kwa sababu alikuwa ameokolewa kwa matendo yake ya kibinadamu. Mbingu inafikiwa kwa neema na kwa neema peke yake. Angalia Kutoka 34:6; Warumi 4:6; Matendo 4:12; Warumi 3:20; Warumi 5:1; Wagalatia 2:16,21.

Pengine hakuna shtaka lingine zaidi linaloletwa mara kwa mara kwa wale wanaomtii Mungu na kuiheshimu Sabato ile ya Amri ya Nne kuliko dai lile lisemalo, "Wanafundisha wokovu kwa matendo ya Sheria [Amri Kumi]." Wanashtakiwa kuwa wanashika Sheria [Amri Kumi] ili wapate wokovu, yaani, kwamba wanachanganya Sheria [Amri Kumi] na Neema na kwa sehemu fulani wanaitegemea neema na kwa sehemu fulani wanaishika Sheria [Amri Kumi] ili wapate kuokolewa. Hakuna shtaka lo lote [kama hilo] ambalo haliko mbali na ukweli ulivyo.

Kijana mmoja mwanaume alikuja wakati fulani katika chumba changu cha kujisomea akiwa na Biblia yake na daftari,

akanihakikishia kwamba alikuwa amekuja kuniweka sawa. "Juu ya kitu gani?" nikamwuliza.

"Juu ya kujaribu kuokolewa kwa matendo ya kibinadamu, yaani, kuitunza amri ile inayohusu Sabato," akajibu.

Nikamjibu hivi, "Ndugu yangu, nashukuru kwa wasiwasi wako na ujasiri wako; lakini kabla hujautumia wakati wako wote na wakati wangu, hebu nikuambie ninachokiamini juu ya jambo hilo. Mimi kweli naamini juu ya matendo mema, maisha safi, kulipa zaka, kutoa kwa ukarimu kwa kazi ya Mungu, kuwasaidia maskini, kujifunza Biblia, kuomba, ubatizo wa kuzamishwa majini, huduma ya Meza ya Bwana, utunzaji wa Sabato, na mambo mengine mengi yanayofundishwa katika Biblia; lakini sifanyi hata mojawapo ya hayo kwa tumaini la kuokolewa kwalo. Kama ningeweza kuzidisha juhudi yangu ya kutenda mema mara elfu kumi nisingeweza kulipa deni la dhambi yangu hata moja. 'Yesu alilipa deni lote; mimi yote kwake nawiwa!' Si kule kutenda kwangu kunakoleta maana, [bali] ni kile alichofanya pale Kalvari. Ni kule kutegemea kwangu kile alichokwisha kunifanyia tayari kunakonipatia mimi wokovu. Nafanya matendo hayo ya upendo kwa kutoa huduma [kwa wengine] na kuonyesha utii wangu kwa Mungu kwa sababu nampenda. Yeye alisema, 'Mkinipenda, mtazishika amri zangu [kumi].' [Yohana 14:15]. Nami nampenda hasa. Wokovu ni kipawa kinachotolewa bure. 'Kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu, hata akamtoa Mwanawe pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee [asiangamie], bali awe na uzima wa milele.' Yohana 3:16."

Kijana yule mwanaume akaniangalia kwa mshangao na kuniuliza hivi, "Bwana Tucker, je! hivyo ndivyo unavyoamini kweli? Je! huitunzi Sabato ili upate kuokolewa kama nilivyoambiwa na watu?"

"La, ndugu yangu, umeambiwa isivyo. Watunzaji wa kweli wa Sabato wanaitunza kwa sababu wameokolewa. Mtu yule asiyeokolewa, yaani, mtu yule aliye nje ya Kristo, asingeweza kuitakasa 'siku takatifu', maana mambo matakatifu kwake sio matakatifu. Huduma inayokubalika kwa Mungu ni lazima iwe inatoka moyoni, na ni Yesu peke yake aliye Muumbaji anayeweza kuumba moyo mpya ndani ya mwanadamu."

"Kwa nini basi watu wanasema mambo kama hayo kwa Wasabato iwapo wao wanaamini kama unavyoamini wewe?" akauliza.

"Mimi sijui, labda kama wao nao wamepata maelezo yao toka kwenye chanzo kilichopotoka, chenye hisia za chuki isiyokuwa na sababu kama vile wewe ulivyopata habari hizo. Ni mmoja tu katika watu elfu kumi aliye kama wewe ambaye atakuja moja kwa moja na kupata maelezo yake kwa mhusika mwenyewe; lakini wengi sana huridhika na huendelea kuwaambia wengine 'yale wanayoyasikia watu wakisema', yaani, umbea na maneno ya chuki isiyo na sababu wanayopewa na wengine.

"Katika maisha ya Kikristo pana mahali pake kwa ubatizo, kwa huduma ya Meza ya Bwana, kwa kuitunza Sabato, kwa uaminifu katika uwakili wetu, na kwa bidii katika kutenda matendo mema; lakini mahali pake hapo si kwa lengo la kujipatia msamaha wa

dhambi zetu wala upendeleo wa Mungu. Mtu haangaliwi kama ni mshika Sheria [Amri Kumi] kwa lengo la kujipatia wokovu (legalist) kama anawatii na kuwaheshimu wazazi wake, kama vile isemavyo Amri ile ya Tano [Kutoka 20:12]. Kwa nini basi afikiriwe kuwa ni mshika Sheria [Amri Kumi] kwa lengo la kujipatia wokovu (legalist) anapomtii na kumheshimu Mungu wake kwa kuishika Amri ile ya Nne [Kutoka 20:8-11], wakati utii wake ule unatokana na upendo wake kwa Mungu?

"Amri zile Kumi [Kutoka 20:3-17] hazikutolewa kwa njia ya kumfanya mtu ajipatie wokovu anapozishika, bali kama kanuni ya [kipimo cha] haki. Zilitolewa kwa mdomo kwa mwanadamu katika Bustani ile ya Edeni. Ulikuwa ni ule uvunjaji wa Sheria ile [Amri Kumi] ulioleta dhambi, kwa maana 'dhambi ni uvunjaji wa Sheria [Amri Kumi]' 1 Yohana 3:4, AJKK. Naye Paulo anaongezea juu ya hayo, akisema hivi, "Maana pasipokuwapo [kama haipo] Sheria [Amri Kumi], hapana kosa [dhambi]." Warumi 4:15; tena, anasema hivi, 'kutambua dhambi huja kwa njia ya Sheria [Amri Kumi].' Warumi 3:20. Angalia pia Warumi 5:13.

"Mtume Yakobo, kwa njia ya uvuvio [kuongozwa na Roho Mtakatifu], anatuambia sisi kuwa Neno la Mungu ni kama kioo kinachotuonyesha sisi haja ya kutakaswa kutokana na maisha yetu ya asili, yaani, ya dhambi. 'Lakini iweni watendaji wa Neno, wala si wasikiaji tu, hali mkijidanganya nafsi zenu. Kwa sababu mtu akiwa ni msikiaji tu, wala si mtendaji, mtu huyo ni kama mtu anayejiangalia uso wake katika kioo. Maana hujiangalia, kisha huenda zake, mara akasahau jinsi alivyo. Lakini aliyeitazama sheria kamilifu iliyo ya uhuru [Amri Kumi], na kukaa humo [kuishika], asiwe msikiaji msahaulifu, bali mtendaji wa kazi, huyo atakuwa heri katika kutenda kwake.' Yakobo 1:22-25.

"Kioo hakiwezi kuuoshelea mbali uchafu huo kinachouonyesha, hakiwezi kuzichana nywele matimutimu, wala kuyapanga vizuri mavazi ambayo yamevaliwa ovyo; chenyewe kinaweza tu kuonyesha haja iliyopo. Hivyo ndivyo ilivyo Sheria ya Mungu [Amri Kumi]; haiwezi kutakasa wala kuokoa, lakini inaweza tu kuonyesha haja iliyopo na kwa njia hiyo kumwelekeza mtu huyo kwa Mwana-Kondoo wa Mungu [Gal. 3:24] ambaye peke yake anaweza kuiondolea mbali dhambi hiyo [Yoh. 1:29]. Yeye peke yake ndiye chemchemi ya utakaso. Sisi hatukivunji kioo ati kwa sababu hakituoshi baada ya kutuonyesha uchafu tulio nao, mbona basi tunazitupilia mbali zile Amri Kumi ati kwa sababu tu zinatuonyesha dhambi yetu?

"Hakuna ubaya wo wote uliomo katika Sheria hiyo [Amri Kumi]. Shida iko kwetu sisi ----- iko kwa wanadamu wote. 'Kwa maana twajua ya kuwa torati [Amri Kumi] asili yake ni ya rohoni; bali mimi ni mtu wa mwilini, nimeuzwa chini ya dhambi.' Warumi 7:14. Je! tuisulibishe [tuigongomee msalabani] Sheria hiyo ya Kiroho [Amri Kumi] au tuusulibishe utu wetu ule wa asili? Paulo analijibu swali hilo kwa kusema, 'Nimesulibiwa pamoja na Kristo [sio Amri Kumi zilizosulibiwa]; lakini ni hai; wala si mimi tena, bali Kristo yu hai ndani yangu.' Wagalatia 2:20. Ulikuwa ni ule 'utu wa zamani' (Waefeso 4:22) uliokuwa umesulibiwa, yaani, yule Paulo mwenye utu ule wa asili, sio Sheria ile Takatifu [Amri Kumi - Rum. 7:12], yaani, Sheria ile ya kiroho.

Katika Ayubu 25:4 swali kuu lililoulizwa ni hili, 'Basi mtu awezaje kuwa na haki mbele ya Mungu?' Mambo mengi yanahusika [yamo] katika jibu lake sahihi. Yatupasa kuwa na jibu linalotokana na Biblia. Ni wazi kutokana na Maandiko kwamba wote wamefanya dhambi (Warumi 3:23); na ya kwamba mshahara wa dhambi [uvunjaji wa Amri Kumi] ni mauti (Warumi 6:23); na ya kwamba hiyo 'mauti ikawafikia watu wote' (Warumi 5:12). Sisi sote tunasimama tukiwa na hitaji la kuhesabiwa haki. Je! Mungu anaitangua Sheria yake [Amri Kumi] iliyovunjwa, ambayo uvunjaji wake ni dhambi? Hafanyi hivyo. 'Basi, je! twaibatilisha [twaitangua au twaifuta] Sheria yake [Amri Kumi] kwa imani hiyo? hiyo ndiyo hoja ya Paulo. Jibu lake lisisahaulike kamwe: 'HASHA! KINYUME CHAKE TWAITHIBITISHA SHERIA [AMRI KUMI].' Warumi 3:31. Kwa hiyo, fundisho la kweli juu ya kuhesabiwa haki kwa imani ni lazima liunge mkono madai ya haki ya Sheria hiyo [Amri Kumi] dhidi ya huyo mvunja Sheria [Amri Kumi] na wakati uo huo [haki hiyo] ichukue adhabu yake bila kuiondolea mbali Sheria hiyo iliyovunjwa [Amri Kumi].

Paulo anaandika habari za baadhi ya watu waliokuwa kule Korintho ambao hapo zamani walikuwa wadhalimu, waasherati, waabudu sanamu, walevi, wevi, kwamba walioshwa, walitakaswa na ku'hesabiwa haki katika jina la Bwana Yesu Kristo, na katika Roho wa Mungu wetu.' 1 Wakorintho 6:9-11. Hapa tunaona kwamba kuhesabiwa haki ni jambo linalowezezekana wala hakuna haja ya mtu ye yote kukata tamaa. Lakini swali ni KWA JINSI GANI? Njia inayotakiwa kufuatwa ni ipi?

" 'Mshahara wa dhambi [kuzivunja Amri Kumi] ni mauti.' Kwa hiyo, hakuna mtu awaye yote, ambaye yeye mwenyewe yuko chini ya hukumu hiyo ya mauti, awezaye kulipa adhabu ya mtu mwingine au hata yake mwenyewe. Mtu wa badala yake ni lazima awe bila dhambi [mtu azishikaye Amri Kumi kikamilifu - Yoh. 15:10], tena awe ni yule Mmoja ambaye maisha yake yana thamani sawa kwa wanadamu wote [kuweza kumlipia kila mmoja deni la dhambi zake]. Mtu kama huyo wa Badala alikuja kumwoko mwanadamu mwenye hatia, aliyehukumiwa kufa [Luka 19:10]. Jina lake anaitwa Yesu, yeye, Muumbaji na Muasisi wa uzima, alitoa nafsi yake kuwa fidia yetu [Marko 10:45]. 'Ndani yake tunaishi, tunakwenda, na kuwa na uhai wetu.' Matendo 17:28. Kuhesabiwa haki kunategemea kile ambacho yule mwingine anamfanyia mwanadamu badala ya kile mwanadamu anachoweza kujifanyia mwenyewe kwa [kutegemea] matendo yake.

"Katika Isaya 53:11 twasoma maneno haya, 'Kwa maarifa yake mtumishi wangu mwenye haki [Kristo] atawafanya wengi kuwa wenye haki; Naye atayachukua maovu yao.' Hapa ndipo lilipo lile jibu tukufu la swali lile la JINSI GANI kuhusu kuhesabiwa haki. Yesu akaja na kuchukua mahali petu, na kuteswa badala yetu. 'Kristo alikufa kwa ajili ya dhambi zetu [uvunjaji wetu wa Amri Kumi].' 1 Wakorintho 15:3. Madai ya haki ya Sheria ya Mungu [Amri Kumi] yalitimizwa. Adhabu ile ikalipwa. Kule kumpokea kwangu Kristo kama Mwokozi wangu, aliye badala yangu, hunifanya mimi kuwekwa huru mbali na ile adhabu ya Sheria ile niliyoivunja [Amri Kumi]. Adhabu kwa dhambi zilizopita [uvunjaji wa Amri Kumi uliopita] haipo tena juu ya kichwa changu. Imelipwa na mtu mwingine. Kwa

hiyo, 'Kristo alitukomboza katika laana ya torati, kwa kuwa alifanywa laana kwa ajili yetu, maana imeandikwa, Amelaaniwa kila mtu aangikwaye juu ya mti.' Wagalatia 3:13.

"Laana ya torati [Sheria au Amri Kumi] ni ile adhabu ya mauti [inayokuja kwa kuzivunja Amri Kumi] ambayo 'ikawafikia watu wote.' Warumi 5:12. Lakini basi, 'Mungu aliupenda ulimwengu, hata akamtoa Mwanawe pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee [asiangamie au asife] bali awe na uzima wa milele.' Yohana 3:16.

"Mtu anawezaje kuhesabiwa haki na Mungu? Adhabu ya dhambi zile zilizopita ambazo alifanya [uvunjaji wa Amri Kumi uliopita] inawezaje kuondolewa? Je, mtu huyo anawezaje kuepukana na lawama yote? Anawezaje kupata amani moyoni mwake tena? Jibu ni hili: 'Basi tukiisha kuhesabiwa haki itokayo katika imani, na tuwe na amani kwa Mungu, kwa njia ya Bwana wetu Yesu Kristo.' Warumi 5:1.

Kwa mara ya kwanza na ya mwisho yapaswa ieleweke kwamba imani katika Kristo haitangui, haibatilishi, wala kuiondolea mbali Sheria hiyo ya Mungu [Amri Kumi]. Fundisho hilo, yaani, uzushi huo [usemao kwamba imani inaifutilia mbali Sheria ya Amri Kumi au aaminiye hana haja na Amri Kumi] ni wa hatari sana kama vile lilivyo fundisho lile la wokovu kwa matendo ya mwanadamu. Paulo anarudia tena kueleza hitimisho la mafundisho yote ya kweli, yaani, mafundisho yote ya kweli yanayopatikana katika Biblia, asemapo, 'Basi, je! twaibatilisha [twaifutilia mbali] Sheria [Amri Kumi] kwa imani hiyo? Hasha! kinyume cha hayo twaithibitisha Sheria [Amri Kumi].' Warumi 3:31.

"Ni maoni yangu ya dhambi, niliyoyatafakari vizuri kuhusu nadharia inayotolewa na baadhi ya watu kwamba kuhesabiwa haki kwa njia ya imani kama kunavyofundishwa katika Agano Jipya kunaibatilisha Sheria [kunaifutilia mbali Sheria] na kumpa mtu ruhusa [leseni] ya kuzivunja Amri [Kumi] za Mungu, nyuma yake kuna kusudi MOJA tu: yaani, kukwepa kuitunza Sabato takatifu ya Mungu [Jumamosi] kama inavyofundishwa katika Amri ile ya Nne [Kutoka 20:8-11].

"Imani katika Kristo inaithibitishaje Sheria hiyo [Amri Kumi]? Iwapo kule kuhesabiwa haki kwa njia ya imani kunaifutilia mbali Sheria [Amri Kumi], kama wengine wanavyofundisha, basi, hakuna haja ya kifo cha Kristo kinacholeta upatanisho kwa kumweka huru mwenye dhambi [mvunjaji wa Amri Kumi] mbali na dhambi zake. Je! Biblia haifundishi waziwazi kuwa pasipo Sheria [Amri Kumi] hakuna kosa [dhambi], yaani, hakuna mwenye dhambi? 1 Yohana 3:4, AJKK; Warumi 5:13; 4:15; 3:20.

"Basi kwa nini Kristo alikufa? Alikufa ili kuwaokoa wenye dhambi, yaani, wale wanaoivunja Sheria yake [Amri Kumi]; lakini basi, kama Sheria hiyo [Amri Kumi] ilifutwa, basi, hakuna wenye dhambi [wavunjaji wa Amri Kumi] wote, hivyo wale wanaofundisha kwamba Sheria ya Mungu [Amri Kumi] imebatilishwa, yaani, imeondolewa, wanakifanya kisa chote cha Injili, mateso ya Kristo, gharama kubwa mno aliyolipa kupoteza maana yake kabisa

na kuivunjilia mbali hoja hiyo yote.

"Hebu na tulizingatie hitimisho la Paulo kuhusu hoja yake juu ya imani. 'Basi, je! twaibatilisha [twaifutilia mbali] Sheria [Amri Kumi] kwa imani hiyo? Hasha! kinyume cha hayo twaithibitisha Sheria [Amri Kumi].' Warumi 3:31.

"Imani ya kweli iliyojengwa juu ya upendo unaotolewa kwa moyo wote kwa Mwokozi wetu itaongoza tu kwenye utii [wa Amri Kumi]. 'Mkinipenda, mtazishika amri zangu [kumi].' [Yohana 14:15; 15:10 - Amri Kumi ni za Baba, Mwana na Roho; hao watatu ni umoja. Yohana 10:30; 16:7-15. Wengi wamechanganyikiwa vibaya sana juu ya suala hili. Wanadhani Yesu anazo amri zake na Baba anazo zake. Mawazo hayo ni mbali kabisa na ukweli ulivyo]. Ukweli kuwa Kristo alistahimili mateso makali kama yale kwa sababu ya uvunjaji wetu wa Sheria ya Mungu [Amri Kumi] ni mojawapo ya hamasa [changamoto] yenye nguvu kabisa inayomsukuma mtu kutii. Si rahisi kwetu kurudia mwenendo wetu wa maisha unaowaangamiza marafiki zetu wa kidunia kwa kuwatumbukiza katika maafa makubwa. Vivyo hivyo sisi tunaweza tu kuzichukia dhambi zetu zile zilizomletea huzuni kubwa sana kama ile Rafiki yetu yule mwema kuliko wote ----- yaani, Yesu.

"Mpango ule wa haki kwa imani unaiweka Sheria [Amri Kumi] mahali pake halali. Kazi ya Sheria hiyo [Amri Kumi] ni kutuhakikishia dhambi [uvunjaji wetu wa Amri Kumi] na kutuonyesha kanuni ile kuu ya haki. Hivyo Sheria hiyo [Amri Kumi] humwongoza mtu kwa Kristo na Injili [Wagalatia 3:24-29]. Hapo ndipo imani hiyo katika Kristo huleta utii mpya kwa Sheria ya Mungu [Amri Kumi], utii ule unaotoka katika imani ile, Warumi 16:26; yaani, utii ule unaotokana na upendo, Warumi 13:8,10.

"Tumekwisha kuona ya kwamba wokovu ni kwa njia ya imani - ongeza sifuri; na ya kwamba kuhesabiwa haki ni kwa njia ya imani - ongeza sifuri; na ya kwamba Yesu alilipa deni lote [la dhambi au uvunjaji wetu wa Amri Kumi]. Tunapoongoka, Kristo yule wa Kalvari, asiyekuwa na dhambi [ambaye hakuzivunja kamwe Amri Kumi katika maisha yake aliyoishi hapa duniani], yule aliyekuwa mtiifu [kwa Amri Kumi - Yoh. 15:10], anaingia ndani ya mioyo yetu [Ufu. 3:20], ndipo sisi tunashangilia kwa sauti kuu pamoja na Paulo, tukisema: 'Nimesulibiwa pamoja na Kristo; lakini ni hai; wala si mimi tena, bali Kristo yu hai ndani yangu; na uhai nilio nao sasa katika mwili, ninao katika imani ya Mwana wa Mungu [Ufu. 14:12], ambaye alinipenda akajitoa nafsi yake [akafa] kwa ajili yangu.' Wagalatia 2:20.

"Usiku ule wa kusalitiwa kwake Yesu alitangaza, akisema, Nime'zishika Amri [Kumi] za Baba yangu.' Yohana 15:10. Sheria hiyo [Amri Kumi] ilikuwa katika moyo wake. Alifurahia kuyafanya mapenzi ya Baba yake [kuzitii Amri za Baba yake]. Zaburi 40:8. Hakuna ye yote ambaye angethubutu kumwita Yesu kuwa ni mshika Sheria [Amri Kumi] kwa lengo la kujipatia wokovu (legalist) kwa mafundisho na mwenendo wake kama ule. Mbona siku hizi mtu ye yote aliye na Kristo moyoni mwake, anayeongozwa na Roho wake, aitwe mshika Sheria [Amri Kumi] kwa lengo la kujipatia wokovu wake (legalist) ati kwa sababu tu upendo wake kwa Mungu

unamfanya kuwa mtiifu [kwa Amri zake Kumi]?

Namsihi sana kila msomaji wa sura hii ya kwanza kuja kwa Yesu [jinsi alivyo], kuziungama dhambi zake [uvunjaji wake wa Amri Kumi - Kutoka 20:3-17], kupokea msamaha wake [Kristo], na kuikubali njia yake aliyoiweka ya kuhesabiwa haki kwako wewe na utii wako, na haki yake [Kristo] anayokuwekea kwenye akaunti yako (imputed righteousness) pamoja na ile anayokushirikisha (imparted righteousness). Ndipo wewe u"kiisha kuhesabiwa haki itokayo katika imani" utakuwa na "amani kwa Mungu, kwa njia ya Bwana wetu Yesu Kristo." Warumi 5:1.

Haitoshi tu kuwa na dhana kiakili ya mpango huo wa Mungu wa kuhesabiwa haki na wokovu. Kila mmoja wetu peke yake hana budi, kwa njia ya imani na maombi, kutumia kwa faida yake mwenyewe msamaha huo na kuhesabiwa haki huko kulikotolewa kwetu. Sisi tunaweza kujua kuwa chakula kitatufanya tusife kwa njaa, lakini ni lazima kwa kila mmoja wetu kukila chakula hicho, ama sivyo, kufa kwa njaa. Vivyo hivyo tunaweza kujua kama nadharia tu kwamba Yesu alikufa kwa ajili ya dhambi zetu na kufufuliwa kwa ajili ya kuhesabiwa haki kwetu; lakini mpaka hapo tutakapokitumia kwa imani na maombi kile alichotufanyia Kristo, hakitatufaa kitu.

Mtazame Yesu, yule asiye na dhambi;

Baba, nihesabie maisha yake kama yangu mimi.

Maisha yangu mekundu sana, dhambi na masikitiko yangu,

Nifunike kwa maisha yake, niwe mweupe kuliko theluji.

Uasi wangu umenijeruhi majeraha makubwa;

Alama zake ni nyekundu; nafsi yangu inaogopa.

Ee Yesu, laiti kama wewe ungenifunika mimi,

Salama mbali na Sheria inayonihukumu sasa!

Natamani sana kuijua furaha ya msamaha wako;

Yesu ananipa vazi lake, jeupe kama theluji;

"Bwana, mimi nalipokea! nalitupilia mbali la kwangu,

Kwa furaha nalivaa peke yake vazi la maisha yako safi."

Nimepatanishwa dhambi yangu kwa njia ya mauti yake,

Nimehesabiwa haki kwa maisha yake matakatifu na safi,
Nimetakaswa kwa kulitii Neno lake,
Nitatumkuzwa atakaporudi Bwana wangu.

----- R. E. Beldon

2

KUITAFUTA ILE KWELI

Ulimwengu wa dini umeshangazwa mno na kuchanganyikiwa kidogo kuona kwamba katika lugha 800 na aina za lugha hizo (dialects) kuna Wakristo wenye bidii wanaoitunza siku ya saba [Jumamosi], wala sio siku ya kwanza ya juma [Jumapili], kama Sabato ya Kikristo. Na idadi yao inazidi kuongezeka. Zaidi ya 100,000 kila mwaka wanajiunga katika safu za Wakristo hao wanaoitunza Sabato.

Kwa nini mambo yawe hivyo? Je, watu hao wanayo Biblia ile ile kama waliyo nayo Wakristo wanaoitunza siku ya kwanza ya juma

[Jumapili]? Je, hao ni kikundi cha watu wachache walio wakaidi [washupavu] ambao wanafuata wazo fulani la mtindo unaopita tu au wao wanatafuta tu kuwa na msimamo wa kibiblia? Je, hao ndio walio katika mstari wa mbele wa matengenezo juu ya hoja hiyo ya Biblia? Je, kwa msimamo wao huo wanalo Neno la Mungu linalowaunga mkono lisemalo "Hivi ndivyo asemavyo Bwana"? Je, wanafuata mfano wa manabii wa Biblia, wa Yesu na ule wa mitume wake Kristo? Je, kuna uwezekano wo wote baada ya mamia ya miaka kupita tangu siku zile za Matengenezo ya Kanisa (Reformation), wakati kilio kile kilicholeta changamoto kubwa kilipovuma katika Kontinenti lote la Ulaya, wakisema, "Biblia na Biblia Peke Yake," na ya kwamba kuna kweli nyingine zaidi zitakazoujia ulimwengu huu wa dini? Je, upo uwezekanano kwamba watetezi hao wa Sabato ya siku ya saba [Jumamosi] ndio wanaoenda Matengenezo yale ya Kanisa kwa kuuletea tena ulimwengu huu wa dini kweli za Biblia za ziada ambazo zilisahauliwa wakati wa Zama zile za Giza?

Wengine wanauliza maswali, wakisema, "Ya nini kusumbuka? Kwa nini kufadhaishwa na jambo dogo mno kama hilo juu ya siku gani sisi tunapaswa kufanya ibada yetu? Hivi jambo hilo linaleta tofauti gani? Hakika Mungu mwenye upendo hawezi kujihusisha na mambo madogo sana kama hayo. Hata kama wale wanaoitetea Sabato hiyo ya siku ya saba wako sahihi kimaandiko, kwa nini sisi, katika wakati huu wa mwisho, tutakiwe kubadilisha desturi zetu zilizoimarishwa sana?"

Mkristo ambaye ni Mprotestanti kweli kweli anaichukua "Biblia na Biblia peke yake" kama kitabu chake kikuu cha mafundisho katika mambo yote ya kiroho na kawaida za kidini. Anaamini kwamba Biblia ni mwalimu wake hatua kwa hatua; kwamba kweli zaidi na kweli nyingine zaidi bado zitaweza kuangaza kutoka katika kurasa zake. Hicho kikiwa ni kitabu cha Mungu, basi, sisi hatuwezi kabisa kumaliza kuyajua mafundisho yake yote. "Bali njia ya wenye haki ni kama nuru ing'aayo, ikizidi kung'aa hata mchana mkamilifu." Mithali 4:18. Anajua fika kwamba ni wakati ule tu tunapoenenda nuruni [katika Neno lake] kama Kristo alivyo katika nuru ndipo tunapoweza kushirikiana sisi kwa sisi na kudai damu ya Yesu kutusafisha dhambi zetu zote. (Angalia 1 Yohana 1:7).

Shauri lile la busara, ambalo Mchungaji John Robinson aliwapa wasafiri [wakimbizi] wale walipokuwa wako tayari kuanza safari yao ya kwenda Amerika, lingekuwa ndio msimamo anaapaswa kuuchukua leo kila Mkristo wa kweli wa Biblia. "Leo hii tutatengana kwa muda mrefu, na Bwana ndiye ajuaye kama mimi nitakuwa hai kuweza kuziona nyuso zenu tena. [Hakuweza kuwaona tena.] Lakini kama Bwana amepanga mambo yawe hivyo au la, nawaagiza mbele zake Mungu na mbele ya malaika zake watakatifu mpate kunifuata mimi [John Robinson] si zaidi ya vile mimi nilivyomfuata Yesu; na endapo Mungu ataweza kuwafunulia jambo lo lote kwa njia ya mjumbe wake mwingine, iweni tayari kabisa kulipokea kama vile mlivyokuwa tayari kupokea kweli yo yote ile kutoka katika utumishi wangu kwenu, kwa maana mimi nina imani nyingi sana kwamba Bwana anazo kweli nyingi zaidi na nuru nyingi zaidi ambayo itajitokeza katika Neno lake.... Haiwezekani kwamba ulimwengu huu wa Kikristo uliotoka hivi karibuni katika

giza nene kama hilo la Mpinga Kristo [Papa] kwamba maarifa yote kamili yangeweza kutokea kwa mara moja."

Yesu, ambaye ndiye "Kweli" na Muasisi wa ile kweli, anataka aabudiwe katika kweli (Yohana 4:24). Yeye alisema, "Neno lako ndiyo kweli" Yohana 17:17. Anawaamuru wote kuyachunguza Maandiko kwa ahadi kwamba humo tutapata maarifa ya kumjua Mungu.

Yohana 5:39; Mithali 2:1-5. Lakini anatuonya sisi kwamba "Nao waniabudu bure [ibada yao ni bure], wakifundisha mafundisho yaliyo maagizo ya wanadamu." Mathayo 15:9. Kisha katika fungu lile la 13 anaongeza, na kusema, "Kila pando [desturi ya dini au fundisho] asilolipanda Baba yangu wa mbinguni litang'olewa."

Ni kweli zile tu zitokazo kwa Mungu [zilizo katika Biblia] zinazokubalika kwa Mungu.

Kristo ameahidi kutuongoza na kutuingiza katika kweli yote.

Lakini kuna sharti linaloambatana na ahadi hiyo. "Lakini yeye atakapokuja, huyo Roho wa kweli, atawaongoza awatie kwenye kweli yote." Yohana 16:13. Lakini sharti la ahadi hiyo linapatikana katika Yohana 7:17: "Mtu akipenda kuyafanya mapenzi yake [Mungu], atajua habari ya yale mafunzo, kwamba yatoka kwa Mungu, au kwamba mimi nanena kwa nafsi yangu tu." Tafsiri ya Toleo Lililosahihishwa (Revised Version) husomeka hivi, "Iwapo mapenzi ya mtu ye yote ni kufanya mapenzi yake [Mungu]." Toleo la Moffatt husomeka hivi, "Ye yote anayechagua kufanya mapenzi yake [Mungu], atajua." Yule ambaye kwa dhati anataka kufanya mapenzi ya Mungu ataelimishwa na Mungu. Sharti la kwanza la kupokea nuru ni kwamba mtafutaji wa kweli hiyo lazima apende mwenyewe kuifuata [kuitumia katika maisha yake] nuru hiyo.

Kwa kifupi, ningependa kuzitaja kanuni chache za kufuata ukitaka kuitafuta kweli hiyo. Kanuni hizi zitamsaidia mtu huyo kubainisha [kutofautisha] kweli na kosa [fundisho potofu], tena ni lazima zitumike kulipima kila fundisho la dini:

1. Ni lazima Biblia isomwe sikuzote katika hali ya maombi.

Ni Roho Mtakatifu peke yake awezaye kutusaidia sisi kuuona umuhimu wa mambo yale yaliyo rahisi kukosa kuyaelewa na kutuzuia tusiweze kupotosha maana ya kweli zile zilizo ngumu kuzielewa. Mambo ya kiroho hutambulikana kwa jinsi ya rohoni, 1 Wakorintho 2:14, ikimaanisha kwamba mtu yule asiyekuwa na Roho wa Mungu hawezi kuyafahamu mambo ya kiroho. Maombi yatokayo moyoni yatanweka mtu huyo katika hali ya kuipokea kweli hiyo ya mbinguni.

2. Kama tulivyokwisha kuainisha, panapaswa kuwapo na moyo

wa hiari wa kupenda kuifuata nuru ile iliyofunuliwa. Kukataa kwa shingo ngumu kwenda katika nuru hiyo huufunga mlango wa kuendelea kupata ufahamu zaidi wa kweli ya Mungu. Kukataa kuitii kweli iliyofunuliwa huondoa kinga ya Mungu na kila aina ya mafundisho ya uongo itapokewa kwa maangamizi ya mtu huyo. Paulo anaandika habari ya hatari hiyo kwa maneno haya ya kutisha: "Na katika madanganyo yote ya udhalimu kwa hao wanaopotea, kwa sababu hawakukubali kuipenda ile kweli [kuiweka katika matendo yao], wapate kuokolewa. Kwa hiyo Mungu awaleta [haizuii] nguvu ya upotevu, wauamini uongo; ili wahukumiwe wote ambao hawakuamini kweli, bali

walikuwa wakijifurahisha katika udhalimu." 2
Wathesalonike 2:10-12. Lo! ni mwisho wa huzuni ulioje kwa wale
wasioipenda kweli kiasi cha kuikaribisha [moyoni mwao] na kuitii.

3. Biblia ni lazima ifasiriwe kulingana na mafundisho ya
Maandiko yote. Biblia, ikieleweka vizuri, haijipingi yenyewe.
Kama msimamo [hitimisho] uliopatikana kutokana na kifungu fulani
cha Biblia unapingwa na sehemu nyingine ya Kitabu hicho, basi,
msimamo huo hauna budi kuitwa wa uongo. Mara nyingi fungu moja
likichukuliwa peke yake linaweza kuonekana kuwa lina tafsiri
[maana] kadhaa zinazowezezana. Katika hali kama hiyo msimamo
ule unaopatana na Biblia nzima unapaswa kuchaguliwa na kutumika.

4. Biblia ni lazima ifasiriwe kwa kuzingatia nuru ya
kifungu chenyewe kwa kusoma maneno yaliyotangulia na yale
yanayofuata (context). Mwanafunzi [wa Biblia] hana budi
kuzingatia kwa makini jinsi kilivyopangwa kifungu hicho cha
maneno kinachotafakariwa ili kujua mwaandishi huyo alikuwa
anzungumza juu ya jambo gani hasa. Mwanafunzi [wa Biblia]
anapaswa kuweka mipaka ya matumizi ya kifungu hicho kama vile
mwandishi huyo alivyoiweka. Kwa mfano, Paulo aliposema, "Vitu
vyote ni halali kwangu," 1 Wakorintho 6:12, maneno yake hayo,
yakichukuliwa kama yenyewe yalivyo, yangeweza kutafsiriwa
kumaanisha kwamba Paulo hapo alikuwa anajitangaza mwenyewe kuwa
ni mkware [mwasherati sana]. Mtu ye yote hana haki ya kutumia
maneno haya "Vitu vyote" kwa kitu cho chote kile kinachovuka
mipaka ya wazo lile la Paulo alilokuwa nalo moyoni mwake
alipoutoa usemi huo.

5. Biblia ni lazima iruhusiwe kujifasiri yenyewe.
Kugundua kile ambacho Biblia inafundisha juu ya somo lo lote
alilopewa [mwanafunzi huyo], ni lazima mtu huyo achukue yote
isemayo Biblia juu ya somo lile maalum kabla ya kuchukua msimamo
wo wote ule [Kamusi ya Mafungu (Concordance) au mafungu ya
pambizoni (pembeni) yanaweza kusaidia kutafuta mafungu
yanayolingana na somo hilo unalolichunguza katika Biblia].
Kuiona picha ya jambo hilo katika ukamilifu wake wote kutamzuia
mtu kurukia tafsiri fulani isiyokuwa ya kibiblia [2 Petro
3:14-18].

SHERIA YA MUNGU

Biblia hutufunulia sisi au hutuonyesha picha ya kweli kuu mbili au za msingi: Kwanza, kwamba sisi sote ni wadhambi wakuu ----- yaani, sisi tumeivunja Sheria ya Mungu [Amri Kumi]. 1 Yohana 3:4, AJKK. Pili, kwamba sisi sote tunaye Mwokozi mkuu awezaye kutuokoa kabisa tukimkubali yeye [Ebr. 7:25]. Ingawa dhambi zetu zinaweza kuwa nyekundu sana, zitakuwa nyeupe kama theluji [hazitaonekana tena]. (Isaya 1:18.)

Kanuni kuu ya Mungu ya haki [kipimo cha Mungu cha haki] ni ile Sheria yake, yaani, zile Amri Kumi. Tunapojifunza tabia na sifa za Sheria hiyo [Amri Kumi], na kuona maajabu yake jinsi ilivyo pana sana kiasi cha kuweza kuyaingiza mambo yote [ya maisha yetu], tunapouona utakatifu wa kanuni zake, mwito wake wa kiroho, basi, sisi tunaweza tu kumaka, tukisema, "Sheria kama hiyo chimbuko lake ni moyoni na mawazoni mwake yule aliyekuwa safi, mtakatifu, na mwenye hekima isiyo na kikomo. Ni nakala [chapa] ya pekee ya tabia yake ya ajabu." Ni wakati ule tunapopimwa kwa Sheria kama hiyo [Amri Kumi] ndipo nafsi yetu halisi inapofunuliwa na kuonekana jinsi ilivyo hasa. Dhambi [uvunjaji wa Amri Kumi] huwa mbaya mno kwetu.

Kuna kuchanganyikiwa kukubwa kuhusu Amri hizo Kumi hivi leo katika mazingira ya kidini. Wengine bila kufikiri hata kidogo wanasema kuwa Amri Kumi zilianza na Musa na kukoma Yesu

alipokufa [pale msalabani]. Sheria ya Mungu, ambayo watu wote huiita Amri Kumi, kimsingi ni ya milele kama Mungu mwenyewe alivyo. Umilele wake unashuhudiwa na Maandiko hayo yaliyovuviwa. Amri Kumi KATIKA MFUMO WAKE WA ANDIKO juu ya mawe huanzia Sinai. Lakini Amri zile [Kumi] zilikuwako muda mrefu sana kabla ya Mlima Sinai, kama vile Kristo alivyokuwako kabla ya kuja kama mwanadamu hapa duniani. Kuthibitisha neno hilo ----- yaani, kujua kama Amri Kumi zilikuwako kabla tu ya kutokea tukio lile lililouzunguka Mlima Sinai ----- unapaswa kujiuliza tu swali hili: "Je! dhambi [uvunjaji wa Amri Kumi] ilikuwako kabla ya wakati ule?" Na wewe, bila shaka, utapaswa tu kuuliza swali hilo ili kupata jibu lako hili. "Dhambi [uvunjaji wa Amri Kumi] haihesabiwi isipokuwapo Sheria [Amri Kumi]." Warumi 5:13. "Maana pasipokuwapo Sheria [Amri Kumi], hapana kosa [dhambi]." Warumi 4:15. "Kwa kuwa singalijua kutamani, kama torati [Amri Kumi] isingalisema, Usitamani [Kutoka 20:17]." Warumi 7:7.

Je, hivi Adamu alitenda dhambi [alivunja Amri Kumi - Yak. 2:10-12]? Biblia inasema hivi: "Kwa hiyo kama kwa mtu mmoja dhambi [uvunjaji wa Amri Kumi] iliingia ulimwenguni, na kwa dhambi hiyo mauti; na hivyo mauti ikawafikia watu wote kwa sababu wote wamefanya dhambi [wamevunja Amri Kumi]." Warumi 5:12. Fungu hili linazungumza juu ya Adamu. Je, Kaini alitenda dhambi [alivunja Amri Kumi]? Soma Mwanzo 4:7. "Kama ukitenda vyema, hutapata kibali? Usipotenda vyema dhambi iko [uvunjaji wa Amri Kumi upo], inakuotea mlangoni, nayo inakutamani wewe, walakini yapasa uishinde." Kwa nini Mungu aliuangamiza ulimwengu wote wa kizazi kile kabla ya Gharika? Kwa sababu ya dhambi [uvunjaji wa Amri Kumi - Mwa. 6:1-8]. Kwa ukware wao [uasherati wao mkubwa], na ukatili wao wa kinyama, daima walikuwa wameivunja Sheria yake [Amri Kumi]. "Dhambi ni uvunjaji wa Sheria [Amri Kumi]." 1 Yohana 3:4, AJKK. Mahali pale ilipo dhambi, Sheria ya Mungu [Amri Kumi] ipo.

Imekadiriwa kuwa mwanadamu ametunga sheria zaidi ya milioni thelathini na mbili katika juhudi yake ya kuirekebisha tabia ya wanadamu. Lakini kamwe hajaweza kukifikia kiwango cha zile Amri Kumi. Sheria za mwanadamu ni lazima zibadilishwe mara kwa mara, zirekebishwe, au zibatilishwe ili kuzifanya za kisasa [ziende na wakati]. Sheria mpya thelathini elfu zinatungwa kila mwaka katika mabunge ya muungano na yale ya majimbo ya nchi ya Marekani, hivyo ndivyo tunavyoambiwa. Katika mswada mmoja Bunge la Congress lilizitangua [lilizifuta] zaidi ya elfu moja ya sheria hizo za zamani zilizopitwa na wakati. Na jimbo la New Jersey lilizifuta sheria zilizokuwa zimepitwa na wakati elfu moja na mia mbili kwa wakati mmoja. Sheria ile ya Amri Kumi ni fupi, inagusa mambo yote [yanayohusu maisha ya mwanadamu]; tena ilitolewa katika mfumo wake ule wa kuandikwa miaka ipatayo elfu tatu na mia tano iliyopita; wala haijahitaji kamwe kubadilishwa au hata kufanyiwa marekebisho hata kwa sehemu yake ndogo sana. Ni ya kisasa, nayo hutumika kukidhi mahitaji ya wanadamu wa leo kama wakati ule ilipotoka kinywani na mkononi mwake Bwana wetu Mtakatifu. "Sheria ya Bwana [Amri Kumi] ni kamilifu, huiburudisha nafsi. Ushuhuda wa Bwana ni amini, humtia mjinga hekima. Maagizo ya Bwana [Amri Kumi] ni ya adili

[huirekebisha tabia ya mwanadamu], huufurahisha moyo. Amri ya Bwana ni safi [takatifu], huyatia macho nuru." Zaburi 19:7,8.

Biblia inaifafanua haki kama kufanya haki: "Nisikilizeni mimi, enyi mwijuao haki, watu ambao moyoni mwenu imo sheria yangu [Amri Kumi]." Soma Kumbukumbu la Torati 6:24,25. Mungu alitupa sisi Amri Kumi kwa faida yetu kwa sababu anatupenda. Hayo ndiyo aliyoyaandika kwa uvuvio katika Kumbukumbu la Torati 33:2,3, akisema: "Upande wa mkono wake wa kuume palikuwa na Sheria [Amri Kumi] ya motomoto kwao. Hakika awapenda hao makabila ya watu." Naye Yesu alisema: "Mkinipenda, mtazishika amri zangu [kumi]." Yohana 14:15.

WASEMAVYO WENGINE JUU YA SHERIA YA MUNGU

Kwa kifupi, mimi nataka kunukuu kutoka kwa Makanisa Makubwa ya Kiprotestanti na kutoka kwa viongozi wakubwa wa Kiprotestanti kuhusu msimamo wao au jinsi walivyoziangalia zile Amri Kumi. Kutoka katika kitabu cha *Explanation of Martin Luther's Small Catechism* (Maelezo ya Katekisimu Ndogo ya Martin Luther), nasoma maneno haya: "Ziko Sheria za aina ngapi alizotoa Mungu katika Agano la Kale? Aina tatu: 1. Sheria ya Kafara [dhabihu au maadhimisho] ya Kanisa; 2. Sheria ya Serikali; 3. Sheria ya Maadili, ambayo imo katika Amri Kumi. Je, haiwezekani kwa Sheria hii [ya Amri Kumi] kufutwa? La; kwa sababu imejengwa juu ya tabia takatifu na ya haki ya Mungu."

Kanisa la Anglikana (Church of England) katika Sharti lake la Imani la 39, kifungu cha 7, linasema hivi: "Ingawa Sheria ile iliyotolewa na Mungu kwa Musa inayohusu kawaida za kafara (dhabihu) na ibada zake (ceremonial law) haiwafungi Wakristo, wala ile ya Amri za Serikali (civil law) haipaswi kupokewa na jumua ya yote; lakini, licha ya hayo, hakuna Mkristo awaye yote aliye huru hata asiweze kutoa utii wake kwa Amri zile zinazoitwa za Maadili [Amri Kumi]."

Wapresibiteri (Presbyterians), katika kitabu chao cha *Westminster Confession of Faith*, sura ya 19 na 20, wanasema hivi: "Sheria ya Maadili (Moral law) [Amri Kumi] inawafunga wote kwa milele zote, pamoja na wale waliohesabiwa haki na wengineo, ili wapate kuzitii; na ya kwamba si kwa mambo yale yaliyomo ndani yake tu, bali pia kuhusu mamlaka ya Mungu Muumbaji aliyeitoa. Wala Kristo katika Injili kwa vyo vyote vile hajauondoa, bali ameuimarisha sana, uwajibikaji huo."

Kanisa la Kibaptisti katika kitabu chao cha *New Hampshire Confession*, kifungu cha 12 cha Kanuni yao ya Imani, kinasema hivi: "Sisi tunaamini kwamba Sheria ya Mungu [Amri Kumi] ni kanuni ya milele, isiyobadilika kamwe ya serikali yake [Mungu] ya kimaadili; ya kwamba hiyo ni takatifu, ya haki, na njema."

John Calvin aliandika maneno haya: "Haitupasi kuwaza kwamba kule kuja kwa Kristo kumetuweka huru mbali na mamlaka ya Sheria [Amri Kumi]: kwa maana hiyo ni kanuni ya milele ya maisha ya utauwa na matakatifu, na kwa hiyo, ni lazima isiweze kubadilika kamwe, kama ilivyo haki yake Mungu, ambayo imo ndani yake, ni ya kudumu, tena ni linganifu."

Katika kitabu chake cha *Lectures on Preaching*, ukurasa 129, Matthew Simpson aliandika hivi: "Kuna wahubiri wengi wanaopenda kuongea sana juu ya Injili peke yake. Wanasema kwa maneno matamu na mazuri kuhusu ubaba wake Mungu. Jambo hilo ni jema. Ni zaidi ya kuwa jema, ni la muhimu. Lakini mara nyingine wanavuka mpaka, wanapaza sauti zao na kupinga mahubiri juu ya Sheria [Amri Kumi] ----- wakitangaza kwamba ilikihusu kizazi kilichopita, yaani, jumua ya watu waliokuwa wamestaarabika kidogo tu.... Injili kama hiyo inaweza kujenga jengo zuri; lakini msingi wake ni juu ya mchanga. Hakuna jengo lo lote la

hakika linaloweza kujengwa bila kuwa na msingi wake uliochimbwa chini sana kwa njia ya toba kwa Mungu, hapo ndipo mwamba ule utakapoweza kufikiwa chini, na ndipo jengo hilo litadumu kwa imani katika Yesu Kristo. Sheria [Amri Kumi] pasipo Injili ni giza, wala haileti matumaini yo yote; Injili pasipo Sheria [Amri Kumi] haifai, wala haina uwezo wo wote."

Katika kitabu chake cha Sermon on the Mount, ukurasa 225, John Wesley alisema: "Katika ngazi za vyeo vya juu sana za maadui wa Injili ya Kristo, wamo wale ambao hadharani na kwa waziwazi 'wanaihukumu Sheria yenyewe [Amri Kumi]', na 'kunena mabaya juu ya Sheria hiyo [Amri Kumi]', na kuwafundisha watu kuvunja si amri moja tu, hata kama ni ndogo sana, au kubwa sana, bali Amri zote [Kumi] kwa mpigo; wanafundisha ... ya kwamba aliifutilia mbali. Kwamba kuna wajibu mmoja tu wa kufanya, yaani, ule wa kuamini tu.... Kusema kweli, huko ni kuyachukua mambo hayo kwa njia ya udhalimu; huko ni kumpinga Bwana wetu ana kwa ana, na kumwambia kwamba hakujua namna ya kuuhubiri ujumbe ule aliotumwa kuuhubiri. Ee Bwana, usiwahesabie dhambi hiyo! Baba, uwasamehe; kwa kuwa hawajui walitendalo!"

Kutoka katika kitabu chake cha The Ten Commandments, ukurasa wa 11 na 12, G. Campbell Morgan anasema hivi: "Maneno Kumi ya Sinai hazikuwa Amri Kumi zilizotenganishwa, ambazo hazikuwa na uhusiano wo wote moja kwa nyingine. Zilikuwa pande kumi za Sheria moja ya Mungu. Mafundisho ya Yesu hufunua ukweli kwamba Amri hizo [Kumi] zimeingiliana sana kiasi kwamba mtu akikosa katika jambo moja anaunjavilia mbali umoja wa Sheria hiyo, na kwa sababu hiyo utu wake mwenyewe.... Maneno hayo yanaunda Sheria ya maisha iliyo kamilifu kwa siku zile za kujaribiwa [kupimwa].... Anahitaji kukumbushwa kwa uzito wake ya kwamba Sheria ile ya Roho ya uzima katika Kristo inamwacha huru mbali na Sheria ile ya dhambi na mauti, lakini sio mbali na Sheria ile ya Mungu [Amri Kumi]. Kila Neno katika Sheria ile ya Amri Kumi limerudiwa kwa mkazo na kwa nguvu mpya katika kanuni za maisha ya Kikristo."

Uhariri unaopatikana katika gazeti la The Sunday School Times wa tarehe 3 Januari, 1914, unasomeka hivi: "Kadiri Mungu anavyoendelea kuwa Mungu, ndivyo Sheria yake ya Maadili [Amri Kumi] itakavyoendelea kuwafunga watu wote watakaoshiriki sehemu yo yote ya maisha yake [Mungu]. Sheria ya Mungu ya Maadili [Amri Kumi] ni ya milele; ni chapa ya nafsi yake kabisa. Katika hali hiyo haiwezi kubatilishwa [kufutwa] kama vile Mungu asivyoweza kuondolewa mbali.... Naam, tunapaswa kubainisha waziwazi kati ya Sheria ile ya Kafara (Ceremonial Law) ya Agano la Kale na Sheria ile ya Maadili [Amri Kumi]. Matakwa ya milele ya Sheria hiyo ya Maadili [Amri Kumi] daima huwafunga watu wa Mungu."

Katika kitabu chake cha Weighed and Wanting, ukurasa wa 11, D. L. Moody anasema hivi: "Basi, watu wanaweza kubishana kwa kadiri wanavyopenda juu ya sehemu zingine zo zote za Biblia, lakini mimi sijapata kamwe kukutana na mtu aliye mwaminifu ambaye anazikosa Amri zile Kumi."

Katika hotuba zake, mfululizo wa pili, ukurasa wa 280, C.

H. Spurgeon anaandika hivi: "Sheria ya Mungu [Amri Kumi] ni Sheria tukufu, takatifu, ya mbinguni, kamilifu. Wale wanaoikosoa Sheria hiyo [Amri Kumi], au kwa kiwango kiwacho chote kidogo sana kuikashifu, hawaelewi kusudi lake [Sheria hiyo], wala hawana wazo sahihi juu ya Sheria yenyewe [Amri Kumi]. Paulo anasema, 'Sheria ni takatifu, ... bali mimi ni mtu wa mwilini, nimeuzwa chini ya dhambi.' Katika yote tuwezayo kusema kuhusu kuhesabiwa haki kwa imani, hatukusudii kabisa kuyadhalilisha maoni ya wasikilizaji wetu waliyo nayo juu ya Sheria hiyo [Amri Kumi], kwa maana Sheria hiyo [Amri Kumi] ni mojawapo ya kazi tukufu mno za Mungu wetu. Hakuna hata amri yake moja iliyozidi sana; wala hakuna hata moja iliyopungua sana; lakini haiwezi kulinganishwa na kitu cho chote, ukamilifu wake ni ushahidi wa uungu wake. Hakuna mtoa sheria wa kibinadamu ye yote ambaye angeweza kutoa Sheria kama hiyo tunayoipata katika Sheria ile ya Amri Kumi. Ni sheria iliyo kamilifu."

Peter H. Eldersveld, mtangazaji wa Redio, katika kitabu chake kiitwacho *Of Law and Love* anaandika maneno haya: "Hakuna ubaya wote kuhusu Sheria hiyo [Amri Kumi]. Lakini kuna dosari fulani kwa upande wetu sisi. Tunajua ya kwamba tunapaswa kuitii, lakini hatuitii. Haileti maana yo yote kwetu kuitupilia mbali ati kwa sababu tunaivunja. Na, kwa sababu hiyo, hatuwezi kuitupilia mbali, kama vile tusivyoweza kuitupilia mbali Sheria ile ya Mvutano (Law of Gravity)."

Sheria ya Mungu [Amri Kumi] imeshikwa daima kwa kicho sana na watu wa kweli wa Mungu katika vizazi vyote. Mtunga Zaburi anaeleza vizuri hisia hiyo anaposema "Ndiyo maana nimeyapenda maagizo yako [Amri Kumi zako], kuliko dhahabu, naam, dhahabu iliyo safi." "Shuhuda zako ni za ajabu." Zaburi 119:127,129. "Nimeona ukamilifu wote kuwa una mwisho, bali agizo lako [Sheria yako] ni pana mno. Sheria yako [Amri Kumi] naipenda mno ajabu, Ndiyo kutafakari kwangu mchana kutwa. Maagizo yako [Amri zako Kumi] hunitia hekima kuliko adui zangu, kwa maana ninayo [ninazo] sikuzote. Ninazo akili kuliko wakufunzi wangu wote, maana shuhuda zako ndizo nizifikirizo." Fungu la 96-99.

Yesu aliwajulisha watu juu ya msimamo wake na kuwaambia waziwazi mahali aliposimama kuhusu Sheria ya Mungu [Amri Kumi]. Mojawapo ya hotuba zake za mwanzo ilihusu somo hilo. Alitimiza kweli kweli utabiri wa nabii Isaya, aliyetangaza kwamba atakapokuja ata"itukuza Sheria [Amri Kumi], na kuiadhimisha." Isaya 42:21. Katika hotuba yake pale mlimani alisema: "Mmesikia watu wa kale walivyoambiwa, Usiue, na mtu akiua, itampasa hukumu. Bali mimi nawaambieni, Kila amwoneaye ndugu yake hasira itampasa hukumu; ... Mmesikia kwamba imenenwa, Usizini; lakini mimi nawaambia, Kila mtu atazamaye mwanamke kwa kumtamani, amekwisha kuzini naye moyoni mwake." Mathayo 5:21,22,27,28.

Akitambua ya kwamba baadhi ya watu baada ya kupita muda mrefu wangeweza kusema kwamba alikuja kuziweka kando Amri zile Kumi, Yesu alisema, "Msidhani ya kuwa nalikuja kuitangua [kuifutilia mbali] torati [Sheria] au manabii; la, sikuja kutangua, bali kutimiliza. Kwa maana, amin, nawaambia, Mpaka

mbingu na nchi zitakapoondoka [haziyaondoka bado mpaka sasa], yodi moja wala nukta moja ya torati [Amri Kumi] haitaondoka, hata yote yatimie. Basi mtu ye yote atakayevunja amri moja katika hizi zilizo ndogo, na kuwafundisha watu hivyo, ataitwa mdogo kabisa [hataingia - Ufu. 21:27] katika ufalme wa mbinguni; bali mtu atakayezitenda na kuzifundisha, huyo ataitwa mkubwa katika ufalme wa mbinguni." Tafsiri ya Goodspeed inasomeka hivi: "Sikuja kuziondolea mbali [Amri Kumi], bali kuzitekeleza."

Kuna uasi [uvunjaji wa Sheria ya Amri Kumi] mwingi sana duniani leo kiasi kwamba mhubiri ye yote wa Injili asingehesabiwa miongoni mwa kundi lile linalowafundisha watu kuivunja amri yo yote ya Mungu [katika zile kumi]. Ushahidi wa kweli kuhusu mafundisho yote ya dini, mahubiri yote, falsafa yote, ni huu: Je, yanakubaliana na kupatana kabisa na Amri Kumi? "Na waende kwa Sheria [Amri Kumi] na ushuhuda, ikiwa hawasemi sawasawa na neno hili, bila shaka kwa hao hapana asubuhi [wamo gizani]." Isaya 8:20.

Sio jinsi gani watu wanavyosema maneno matamu, wala imani gani wanayoikiri, bali swali ni kwamba, je! mafundisho yao na maisha yao yanapatana na jiwe hilo kuu la kweli yote ----- yaani, zile Amri Kumi? Kristo aliweka thamani kubwa sana juu ya utii kwa neno la Baba yake. Mathayo 12:47-50 husema maneno haya: "Mtu mmoja akanwambia, Tazama, mama yako na ndugu zako wamesimama nje, wanataka kusema nawe. Akajibu, akanwambia yule aliyempasha habari, Mama yangu ni nani? Na ndugu zangu ni akina nani? akawanyoshea mkono wanafunzi wake, akasema, Tazama, Mama yangu na ndugu zangu! Kwa maana ye yote atakayeyafanya mapenzi ya Baba yangu aliye mbinguni, huyu ndiye ndugu yangu, na umbu langu, na mama yangu." Tena kutoka katika kitabu kile cha kufungia Biblia [cha Ufunuo] Yesu alisema: "Heri wale wazishikao amri zake [kumi], wawe na haki kuuendea huo mti wa uzima, na kuingia mjini kwa milango yake." Ufunuo 22:14, Tafsiri ya KJV.

Katikati kabisa ya Amri hizo Kumi tunaikuta mada ya kitabu hiki ----- Sabato.

SABATO YA KWANZA

Machweo yale ya kwanza yaliyopata kushuhudiwa na Adamu, yaani, machweo yale ya Sabato, hapana budi yalikuwa tukio la ajabu sana kwake. Alikuwa ameumbwa siku ya sita ya juma, na siku ile ile jioni kwa mara yake ya kwanza akaliona jua likizama polepole chini ya upeo wa macho yake. Mkono kwa mkono Adamu na Hawa walikuwa wametembea pamoja kuyakagua makao yao mapya, wakiwa wamefurahi na kuvutiwa sana na uzuri ule ambao macho yao yalikuwa yameushuhudia. Maua, ndege, mbingu za samawi juu, miti yenye utukufu, na viumbe vya wanyama vilivyojaa furaha ----- bila shaka vyote hivyo huenda vilikuwa vimewasisimua na kuwajaza na mshangao na sifa. Mungu alikuwa amekwisha kuwatembelea; walikuwa wameongea na malaika; kila kitu kwao kilikuwa cha ajabu, cha kuisimua, na adhimu. Maisha yao yasingehitaji kuwa na vitu vingi zaidi ya vile.

Na sasa jioni ile ilikuwa inakaribia, jioni ya kwanza [katika maisha yao] waliyopata kuishuhudia. Jua lilikuwa linazama, na mbingu na nchi ikaangazwa kwa utukufu ule uliotoka mbinguni. Basi, hiyo ndiyo Sabato yenyewe! Ni nzuri jinsi gani; ni ya ajabu jinsi gani! Mbingu na nchi vikaungana kumsifu Mungu! Kwa kicho Adamu na Hawa wakamwabudu, sauti zao zikiungana pamoja na zile za malaika wakati wana wa asubuhi walipoimba pamoja na wana wote wa Mungu na kushangilia kwa furaha [Ayubu 38:4-7]. Mbingu ilikuwa imekuja hapa duniani, na nchi hii ikawa mbingu.

Kila kitu huenda kilionekana kuwa ni cha kustaaajabisha mno kwa wazazi wetu wale wa kwanza ----- nchi, mbingu, maua, miti, wanyama, malaika, na maisha yao yenyewe. Na Sabato ile ilikuwa imejazwa na utukufu na uzuri mwingi jinsi gani! Malaika walikuwa ndio wenzi wao, na Mungu mwenyewe alikuja na kuwa pamoja nao, kupumzika na kujiburudisha mwenyewe. (Kutoka 31:17.) Siku ya kuzungumza, na kuwa pamoja na Mungu! Siku ya kuangalia viumbe vya asili na kujifurahisha kwa uzuri wake! Ilikuwa ni Sabato ya kuisimua jinsi gani Sabato ile ya kwanza!

Adamu na Hawa walipoliangalia jua likizama, mwujiza mpya ukatokea. Mionzi midogo ya nuru ikaanza kuonekana kote mbinguni; na mwezi mtukufu na mwanga wake mtulivu ukachukua mahali pa jua. Badiliko hilo kutoka kwenye mwanga wa jua kwenda kwenye mwanga wa mwezi likayafanya maumbile yale yawe na uzuri mpya. Kila kitu kikaonekana kuwa kimelainishwa na kufanywa kizuri, na ile amani mpya ikatulua juu ya viumbe wakati ndege walipoimba wimbo wao wa jioni na kwenda kulala, na maumbile yote

yakawa yamepumzika. Ni Sabato tamu ya Mungu ilioje!

Kwa mshangao mkubwa Adamu na Hawa wakaziangalia mbingu zile zikiwa zimefunikwa na mamilioni ya nyota zinazometameta za rangi mbalimbali na mng'ao tofauti, kila moja ikituma salamu yake kwa watu hao wawili waishio kama mume na mke. Je, hayo yote yanamaanisha nini kwetu? Mianga hiyo midogo ni kitu gani?

Malaika wakawaeleza wazazi wetu wale wa kwanza siri ya malimwengu. Wakawaambia kwamba katika nyumba ya Baba, kuna makao mengi. Kile walichokuwa wanakiona sasa, yaani, mianga ile inayomeremeta ambayo inaonekana kana kwamba inatetemeka kwa furaha wakati inapotoa salamu zake kwa uumbaji ule mpya, ni mikubwa zaidi kuliko inavyoonekana kwa macho. Mingi miongoni mwa hiyo, kusema kweli, ni dunia zilizojaa viumbe vyenye furaha ambavyo Mungu ameviumba. Wenyeji wake, pamoja na mwanaume na mwanamke ambao walikuwa wametoka kuumbwa hivi sasa, wanaufurahia upendo wake Mungu na kuishi kwa ajili ya utukufu wake. Adamu na Hawa wasifikiri kwamba dunia ndogo wanayokaa ndani yake ndiyo dunia peke yake katika malimwengu yote. La, ziko nyingine nyingi ----- maelfu, mamilioni yake. Adamu na Hawa hawako peke yao. Dunia yao, nzuri na ya ajabu kama ilivyo, ni sehemu ndogo tu ya uumbaji mkuu wa Mungu; siku moja wataruhusiwa kuzitembelea dunia zingine kubwa zaidi na kujionea maajabu mengi zaidi ya uumbaji wa Mungu. Yote yale Mungu anayotaka kwao ni kwamba wawe waaminifu, wampende, na kufanya mapenzi yake.

Mwonekano huo mpya wa mbingu ulizipanua sana fikra za Adamu na Hawa juu ya Mungu, uweza wake, na upendo wake. Ni Mungu wa ajabu jinsi gani Mungu wao huyo alikuwa! Wakagundua kwamba sio dunia yao tu bali dunia nyingi zisizohesabika zilikuwa zinakizunguka kiti cha enzi cha Mungu. Zote hizo zimeumbwa na kushikiliwa na yeye ambaye kwa sasa yuko pamoja nao, akiitumia Sabato ile ya kwanza pamoja na watoto wake wapya aliowaumba hapa duniani. Kwa Adamu na Hawa yanaonekana kuwa ni mambo mema na makuu mno kuweza kuwa ya kweli [yaani, hawayaamini macho yao]. Ni utukufu ulioje kuruhusiwa kuishi, kupenda, kuelewa, kuongea na malaika pamoja na Mungu!

Usiku unakuja. Chini ya kifuniko cha mbingu anawapa wapenzi wake usingizi. Lakini ni kana kwamba dakika moja tu imepita. Wanaamka. Picha ya ajabu waliyoiona walipolala chini na kupumzika inabadilika polepole mbele ya macho yao yale yale. Nyota zinaanza kutoweka; mwezi unazama chini ya upeo wa macho yao. Je, uzuri wote ule utatoweka? Je, huo ndio mwisho wa utukufu? Wanageuka na kuangalia nuru ikitokeza mashariki, picha tukufu, ya kuvutia sana ya jua linalorudi tena. Kwa kelele za mshangao na furaha kuu wanaungalia mwujiza wa uumbaji wa siku ile mpya nuru inaporudi taratibu na mbingu zinavikwa tena kwa utukufu ule wa mbinguni. Na hatimaye siku kamili inapojitokeza, wanamsifu Mungu tena aliyewapa uhai na aliyeuumba mwujiza huo walioushuhudia.

UZOEUFU USIOSAHAULIKA

Kadiri Adamu alivyoendelea kuishi hakuweza kusahau kamwe uzuri wa Sabato ile ya kwanza. Tunaweza kuwaza ya kwamba alisimulia kisa hicho tena na tena kwa watoto wake na wajukuu wake mpaka kufikia kizazi kile cha kumi. Alikuwa ameongea na malaika. Alikuwa ameongea na Mungu. Adamu na Hawa, katika upendo wao wa kwanza, walikuwa wameitumia pamoja Sabato ile ya kwanza. Angewezaje kuisahau siku ile? Kumbukumbu elfu moja huenda zilikuwa zimejaa mawazoni mwake alipoikumbuka siku hiyo ya siku. Kila tukio la siku hiyo bila shaka lilikuwa limeandikwa moyoni mwake bila kufutika. Huenda alikuwa ameguswa sana moyoni mwake na utakatifu wa Sabato ile, umuhimu wake na manufaa yake. Bila shaka alikuwa ameakiambia kila kizazi jinsi Mungu alivyoiona, jinsi alivyopumzika na kuburudika, na jinsi alivyompa mwanadamu apate kuitunza na kuiheshimu sana. Katika amri zote za Mungu, labda hakuna

nyingine yo yote iliyomgusa sana kuliko amri ile ya Sabato.

7

MUNGU ANAUNGANA NA MWANADAMU SIKU YA SABATO

Mungu, Muumbaji, aliitunza Sabato ile ya kwanza kule Edeni pamoja na Adamu na Hawa. Dhambi itakapotoweka na hali ile ya Edeni itakaporejeshwa, Mungu ataitunza tena Sabato pamoja na watoto wake. Sabato ni kiungo cha dhahabu kinachoiunganisha mbingu na dunia. Siku ya Sabato mbingu inakaribia sana duniani; na Mungu hukutana na watu wake, na kule kuwako kwake kunasikika sawasawa kabisa kama vile kulivyosikika Sabato ile ya kwanza katika Bustani ile ya Mungu.

"Akastarehe kwa siku ya saba na kupumzika [kuburudika]." Kutoka 31:17, Tafsiiri ya KJV. Neno hili "kuburudika" kwa maana ile ya neno kwa neno ni "kuvuta pumzi," usemi ambao ni wa maana sana unapotumika kwa Mungu. Mungu "alivuta pumzi," akastarehe, na kuburudika. Kwa kweli usemi huo ni wa kibinadamu, nao unajaribu kuleta kwetu picha ya mwitikio wa Mungu kwa uumbaji wake, kwa Sabato yake, na kwa mwanadamu. Mtu anavutavyo pumzi nyingi, mtu anavyoangalia kwa makini sana uzuri wa mandhari [nchi] ile iliyo mbele yake, mtu anavyoizuia pumzi yake wakati anauangalia utukufu na maajabu yake yote, ndivyo Mungu alivyoangalia uzuri wote wa uumbaji wake na kuutangaza kuwa ulikuwa mwema sana." Yeye alikuwa hajachoka, alikuwa hajafanya kazi ya sulubu [ngumu] ya kumchosha; alikuwa anapumzika tu katika pendo lake, kama anavyoeleza nabii, akisema, "Atakushangilia kwa furaha kuu, atakufurahia kwa kuimba." Sefania 3:17.

Hatujui ni kwa muda gani Adamu na Hawa walikaa mle Paradiso kabla ya dhambi kuja; lakini tunadhani kwamba hapana budi muda fulani ulikuwa umepita. Usemi ule wa awali kwamba Mungu alitembea bustanini wakati wa jua kupunga, humanisha kwamba hilo halikuwa tukio lisilokuwa la kawaida, bali Mungu alikuwa na mazoea ya kufanya hivyo. Mwanzo 3:8. Tafsiiri moja ya Amerika ina ujasiri wa kutafsiiri lugha ile ya asili kuwa

Mungu alitembea bustanini "kila siku." Wakati jambo hilo labda haliwezi kutetewa kikamilifu kwa misingi ya kukua kwa lugha, inaonekana wazi kuwa Mungu alikuwa na mazoea ya kuizuru bustani ile mara kwa mara. Jambo hilo pia lingepatana na usemi kwamba wakati utakuja tena ambapo "maskani ya Mungu ni pamoja na wanadamu, naye atafanya maskani yake pamoja na wanadamu." Ufunuo 21:3. Iwapo wakati ule Mungu atafanya hivyo hali ile iliyokuwamo Edeni itakaporejeshwa, basi, si jambo lisilokuwa na maana kuhitimisha kuwa hapo mwanzo alifurahia kuwa pamoja na wazazi wetu wale wa kwanza.

Ni picha ilioje inayokuja mawazoni mwetu tunapomfikiria Mungu akiitumia Sabato yake ya kwanza pamoja na wale walio wake! Na iwapo yeye aliitumia Sabato ile ya kwanza pamoja nao, je, wasingeweza kuwa na sababu ya kumtarajia yeye kuitumia Sabato iliyofuata pamoja nao? Je, Mungu angewavunja moyo kwa matumaini yao hayo waliyokuwa nayo? Tunatiwa moyo kuamini kwamba alifurahi kuwa pamoja na Adamu na Hawa, kwamba alistarehe na kuburudika [kupumzika] na ya kwamba kwake haukuwa mzigo hata kidogo kushirikiana na wazazi wetu wale wa kwanza. Aliwapenda, tena alipenda kuwatembelea. Kadiri walivyoendelea kuwa waaminifu kwake, ndivyo kadiri ambavyo asingeweza kuwaacha wala kuwatelekeza. Ni dhambi peke yake ambayo ingewatenganisha naye. Hata katika Bustani ile ya Edeni Sabato ilikuwa kiungo cha dhahabu kilichoionganisha dunia hii na mbingu.

SABATO, BENDERA YA MUNGU

Miaka zaidi kidogo ya mia tatu iliyopita [kabla ya 1977], baba zetu waliacha nyumba zao, wapendwa wao, na nchi yao ili kuanzisha makazi mapya mahali panya walipokuwa wamepavumbua, yaani, kule Amerika. Walikabiliana na hatari za safari yao baharini kwa ujasiri katika mashua zao za kawaida zenye matanga; wakaikabili nchi isiyo na duka hata moja, wala nyumba, wala mwenyeji hata mmoja isipokuwa Wahindi (Wekundu) tu [hapa na pale].

Hivi ni jambo gani [hasa] lililowasukuma watu wale waliokuwa hawana hofu ya kuviacha vyote nyuma yao bila kuwa na kitu cho chote mbele yao [cha kutumainia], isipokuwa nchi ile tu isiyokaliwa na watu, tena yenye watu wasiofahamika? Kwa sauti moja tunajibu hivi, "Ili kuwa huru kimwili na kiroho, yaani, kuweza kumwabudu Mungu kulingana na dhamiri zao zilivyotaka." Na baada ya jitihada kubwa sana wakaijenga nchi ile ambamo watu wote, wakubwa kwa wadogo, matajiri kwa maskini, walikuwa sawa mbele za Mungu na mwanadamu. "Nchi ya walio huru na makao ya mashujaa!"

Na bendera yao [ya taifa] ingekuwa ya namna gani? Ni bendera gani ya kifalme ambayo ingeweza kuzidhihirishia nchi nyingine na watoto waliokuwa hawajazaliwa bado gharama ya kujitolea mhanga kwao pamoja na huduma yao iliyolizaa taifa hilo? Haikuwa nembo fulani isiyo na maana ambayo wahenga wetu walipanga kuwa nayo, bali kupitia katika kila uzi [wa kitambaa chake] ilikuwa ni hadithi fulani. Ni upendeleo gani aliopewa Betsy Ross, vidole vyake stadi vilipoifuma bendera ile ya kwanza ya taifa hili [la Marekani]!

Milia hiyo kumi na mitatu inaashiria nini? Ni umoja, ujasiri, imani, na kujitoa wakf kwa majimbo yale kumi na matatu;

yaani, mama yetu [yaliyotuzaa] sisi sote. Usafi wa kanuni zake ulikuwa katika milia ile myeupe na gharama ya damu ilionyeshwa kwa milia myekundu. Eneo la samawi [ya kifalme] ilikuwa pale pia ili majimbo mengine yapate kung'aa kama vile nyota zinavyong'aa katika anga la mbingu. Si jambo la ajabu kwamba tunaiita "Utukufu wa Zamani."

Hicho ni kitambaa kidogo tu cha nguo, kitambaa duni chororo cha kitani au pamba, inchi chache tu na kirefu kidogo, lakini mimi nakithamini. Nisingeweza kukikalia; nisingekiweka juu ya pua yangu; nisingefikiria kukikanyaga kwa miguu yangu kwa sababu iwayo yote ile, kwa maana hicho ni "bendera ya Taifa la Marekani." Si kwa kuangalia thamani yake kifedha; si kwa kuangalia thamani ya kitambaa chake; rangi zake si nzuri kuliko lesa za rangi ya samawi na nyekundu ambazo vijana wetu wavulana wanazitumia mashambani. Ni kitu gani basi, kinachokifanya kuwa tofauti na kitambaa kingine cho chote cha nguo ambacho ninacho mkononi mwangu? Aa! hiyo ni bendera ya Taifa langu! Bendera ya uhuru wetu; bendera ya utii wetu; ishara inayoonyesha kwamba watu wote ni sawa, wanaoimiliki nchi yao wenyewe.

Ye yote anayeifanyia jeuri bendera hiyo ya nchi yetu anaonyesha papo hapo uadui alio nao kwa kanuni zile inayozisimamia.

Basi, sisi hatuna Serikali ya ajabu tu, wala Bendera ya ajabu ----- bali tunayo Dunia ya ajabu. Hapo mwanzo Mungu wetu mkuu alisema tu na nchi ikawa [ikatokea] pamoja na utukufu wake wote. Akaipamba mbingu kwa jua, mwezi, na nyota, akaivika nchi kwa majani mazuri ya kijani pamoja na miti na mimea; akaviumba viumbe vya nchi kavu na baharini na mbinguni; na kama kazi yake ya kilele akamuumba mwanadamu kwa sura yake. Mwanzo 1:26. Alipomaliza uumbaji wake huo wa ajabu, je! aliweka bendera yake, kama vile waasisi wa nchi yetu walivyofanya, ili viumbe vyake vilivyoubwa kwa sura yake vipate kuonyesha utii na upendo wao kwa Muumbaji wao huyo pamoja na kanuni za ufalme wake? Alifanya hivyo.

Bendera hiyo ni Sabato yake takatifu, kwa maana Muumbaji mwenyewe, je! hakusema hivi: "Ikumbuke siku ya Sabato uitakase. Siku sita fanya kazi, utende mambo yako yote; lakini siku ya saba ni Sabato ya BWANA, Mungu wako, siku hiyo usifanye kazi yo yote, wewe, wala mwana wako, wala binti yako, wala mtumwa wako, wala mjakazi wako, wala mnyama wako wa kufuga, wala mgeni aliye ndani ya malango yako. Maana, kwa siku sita BWANA alifanya mbingu, na nchi, na bahari, na vyote vilivyomo, akastarehe siku ya saba; kwa hiyo BWANA akaibarikia siku ya Sabato, akaitakasa." Kutoka 20:8-11, mkazo umewekwa.

Naam, Sabato ya Amri ile ya Nne ndiyo Bendera yake Mungu aliyochagua kuonyesha uweza wake wa uumbaji ----- yaani, kwamba yeye ndiye Muumbaji wa mbingu na nchi. Ni kumbukumbu (bendera) yake Bwana yule wa uumbaji. Kama vile baadhi ya maadui wa nchi yetu hii tuipendayo walivyoifanyia jeuri bendera yetu, yaani, bendera ya Taifa la Marekani, kwa kuivuta chini kutoka mahali pake ilipotundikwa, kuichana vipande vipande, kuikanyaga chini kwa miguu yao, ndivyo wanavyofanya maadui wa

ile kweli ya Mungu wakiwashawishi wanaume na wanawake kuikanyaga chini ya miguu yao bendera ya Mungu au kumbukumbu hiyo ya uweza wake. Mungu anawaagiza wote kuondoa miguu yao wasiikanyage Sabato yake na kuonyesha heshima yao [kwa siku hiyo], maana ni takatifu, imebarikiwa na Mungu, tena imefanywa kuwa siku ya kumletea furaha mwanadamu. (Isaya 58:13,14).

Laweza kuwa ni jambo la kushangaza sana kwa wengine kujifunza kuwa yule Mungu wa mbinguni, Muumbaji, anayo ishara ambayo kwayo watu wake wanamtambua na ambayo kwayo wao wanaangaliwa kuwa ni watu wake. Ishara hiyo inaelezwa tena kwa wazi kwa maneno yake Muumbaji mwenyewe: "Zitakaseni Sabato zangu; zitakuwa ishara kati ya mimi na ninyi, mpate kujua ya kuwa mimi ndimi BWANA, Mungu wenu." Ezekeieli 20:20.

ISHARA YA MAMALAKA YA YESU

Kwa hiyo, kwa kuwa Sabato ilitolewa kuwa ishara ya kazi ile ya uumbaji wa Mungu, basi, inakuwa pia ni ishara ya uweza wake Yesu Kristo Mwokozi wetu, kwa maana ni Yesu Kristo aliyeziumba mbingu na nchi. Ukweli huo umewekwa wazi kwa maneno haya ya Mtume Paulo katika Waraka wake kwa Wakolosai: "Naye alituokoa katika nguvu za giza, akatuhamisha na kutuingiza katika ufalme wa Mwana wa pendo lake; ambaye katika yeye tuna ukombozi, yaani, msamaha wa dhambi; naye ni mfano wa Mungu asiyeonekana, mzaliwa wa kwanza wa viumbe vyote. Kwa kuwa katika yeye vitu vyote viliumbwa, vilivyo mbinguni na vilivyo juu ya nchi, vinavyoonekana na visivyonekana; ikiwa ni viti vya enzi, au usultani, au enzi, au mamlaka; vitu vyote viliumbwa kwa njia yake, na kwa ajili yake. Naye amekuwako kabla ya vitu vyote, na vitu vyote hushikana katika yeye." Wakolosai 1:13-17.

Katika Waraka wake kwa Waebrania, mtume Paulo anarudia tangazo lake kuwa Kristo ndiye Muumbaji wa ulimwengu: "Mungu, ambaye alisema zamani na baba zetu katika manabii kwa sehemu nyingi na kwa njia nyingi, mwisho wa siku hizi amesema na sisi katika Mwana, aliyemweka kuwa mrithi wa yote, tena kwa yeye aliufanya ulimwengu (malimwengu - KJV)... Lakini kwa habari za Mwana asema, Kiti chako cha enzi, Mungu, ni cha milele na milele; na fimbo ya ufalme wako [Amri Kumi] ni fimbo ya adili. Unapenda haki, umechukia maasi [uvunjaji wa Amri Kumi]; kwa hiyo Mungu, Mungu wako, amekutia mafuta, mafuta ya shangwe kupita wenzio. Na tena, Wewe, Bwana [Yehova], hapo mwanzo uliitia misingi ya nchi, na mbingu ni kazi za mikono yako." Waebrania 1:1,2,8-10.

Mwanafunzi wake Yohana anatangaza hivi: "Hapo mwanzo kulikuwako Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu naye Neno alikuwa Mungu. Huyo mwanzo alikuwako kwa Mungu. Vyote vilifanyika kwa huyo; wala pasipo yeye hakikufanyika cho chote kilichofanyika... Naye Neno alifanyika mwili, akakaa kwetu; (nasi tukauona utukufu wake, utukufu kama wa Mwana pekee atokaye kwa Baba,) amejaa neema na kweli. "Yohana 1:1-3,14.

Kweli inajitokeza waziwazi ikiwa imefafanuliwa kinagaubaga: ya kwamba yule Yesu wa Nazareti, yule aliyefanyika mwili na kukaa kwetu, yule ambaye kwa damu yake tumepata ukombozi wetu kutoka dhambini, ndiye yule Mmoja aliyeviumba vitu vyote hapo mwanzo. Mungu aliposema, "Na tumfanye mtu kwa mfano wetu" (Mwanzo 1:26), alikuwa akimwambia Mwanawe; na Mwanawe [Yesu Kristo] akatekeleza shauku ya Baba yake. Alikuwa mtendaji wake mkuu. Alikuwa mjumbe au mtu wa katikati kati ya Mungu na kazi [uumbaji] zake zote. Alikuwa ni Mwana wa Mungu aliye"sema, ikawa"; aliye"amuru, ikasimama." Zaburi 33:9. Ilikuwa ni kwa neno lake mbingu na nchi ziliumbwa, pamoja "Na jeshi lake lote kwa pumzi ya kinywa chake." fungu la 6. Yeye ndiye Alfa na Omega, Mwanzo na Mwisho. "Naye amekuwako kabla ya vitu vyote, na vitu vyote hushikana katika yeye." Wakolosai 1:17.

Tunafikia hitimisho gani basi? Jibu ni lazima liwe moja tu. Kwa kuwa Yesu Kristo, Mwana wa Mungu na Mwokozi wa mwanadamu, alikuwa ndiye Muumbaji wa dunia hii, na kwa sababu Sabato ilitolewa kama ishara ya uweza huo wa Muumbaji, basi, Sabato ni ishara yake Kristo. Yeye ndiye aliyempa [Sabato] hiyo mwanadamu, ili apate kuwa nayo kama kumbukumbu ya daima kuonyesha kwamba Yesu, ambaye alijitwalia jukumu la kumpatia mwanadamu wokovu na utakaso, alikuwa ndiye Muasisi wa Uumbaji ule wa awali. Kwa hiyo, hiyo ndiyo Sabato ya Kikristo. Ni kwa ajili hiyo Kristo aliweza kusema: "Basi Mwana wa Adamu [Kristo] ndiye Bwana [Yehova] wa Sabato [Jumamosi] pia." Marko 2:28.

10

HIVI SABATO ILIFANYIKA LINI?

Sabato ilifanyika wakati ule wa uumbaji wa dunia hii, yaani, mwishoni mwa uumbaji ule. Twasoma hivi: "Basi mbingu na nchi zikamalizika, na jeshi lake lote. Na siku ya saba Mungu alimaliza kazi yake yote aliyoifanya; akastarehe siku ya saba, akaacha kufanya kazi yake yote aliyoifanya. Mungu akaibarikia siku ya saba, akaitakasa kwa sababu katika siku hiyo Mungu alistarehe, akaacha kufanya kazi yake yote aliyoiumba na kuifanya." Mwanzo 2:1-3.

Ilifanyika [Sabato hiyo] wakati dunia hii ilipokuwa katika hali yake ya ki-Edeni, nayo inaweza kuitwa kwa usahihi "Sabato ya Edeni." Inafanana na ua waridi, lenye harufu nzuri, ambalo limetufikia sisi kutoka katika Bustani ile ya Edeni likiwa limekanyagwa-kanyagwa na kupondwa-pondwa chini ya miguu ya mwanadamu, lakini ambalo bado ni zuri sana na lina harufu nzuri kwa Mungu. Mtu fulani amesema hivi: "Sabato ni kiungo kati ya nchi na mbingu kilichobarikiwa, ni kifungo cha dhahabu cha muda mrefu sana. Ni daraja lililotupwa juu ya maji yaliyoumuka ya ulimwengu huu, ambalo juu yake wanadamu wanaweza kuvuka kwa salama kwenda upande ule wa pili. Ni chemchemi ya jangwani (oasisi), ambayo ndani yake tunaweza kupata maji ya kuinywesha nafsi yetu, ni kisiwa cha matumaini katikati ya mawimbi ya masumbufu [ya maisha haya]. Ni ua kutoka katika Bustani ile ya Edeni, likiwa bado linachanua kwa ajili ya mwanadamu. Ni jiwe

kuu lililowekwa na mbingu katika njia kuu ya wakati, ni kiungo cha dhahabu katika mnyororo wa siku [za juma]."

Sabato ni ya zamani kama dunia yetu ilivyo, nayo ilifanyika kabla dhambi haijaingia [duniani] na kabla ya laana kutamkwa, na kabla ya kuwako maagano ya aina yo yote au mfumo wa dini wo wote katika kipindi fulani maalum. Kwa njia ya historia takatifu na ile ya kidunia inaweza kufuatiliwa hadi nyuma kule Edeni. Ulinzi wa Mungu na mkono wake ulioihifadhi umekuwa juu yake [hiyo Sabato] katika vizazi vyote mpaka kutufikia sisi. Kumbukumbu iliyo katika kitabu kile cha Mwanzo, inayosema [siku hiyo] ilifanyika hapo mwanzo inaathibitishwa na Agano Jipya: "Kwa maana ameinena siku ya saba mahali fulani [Mwanzo 2:1-3] hivi, Mungu alistarehe siku ya saba, akaziacha kazi zake zote." Waebrania 4:3,4.

11

HIVI SABATO ILIFANYIKAJE?

Hatua ya kwanza ilikuwa ni kuviumba vitu vyote kwa siku sita. Amri ya Sabato ya Sheria ile ya Amri Kumi inasema hivi, "Maana, kwa siku sita BWANA alifanya mbingu, na nchi, na bahari, na vyote vilivyomo, akastarehe siku ya saba; kwa hiyo BWANA akaibarikia siku ya Sabato akaitakasa." Kutoka 20:11. Biblia inafundisha kwamba siku hizo za uumbaji zilikuwa ni siku halisi za saa ishirini na nne kila moja. Siku hizo zilifanyika zikiwa na sehemu ya giza [usiku] na sehemu ya nuru [Mchana], ambayo juu yake katika siku ile ya nne jua na mwezi vikatawala.

Hatua ya pili katika kuifanya Sabato hiyo ilikuwa ni ile ya kustarehe [kupumzika] kwake yule Muumbaji siku ile ya saba. Kuanzia hapo ikawa ndiyo siku ya Muumbaji ya kupumzika [ibada]. Siku hiyo ya kupumzika akaibarikia na kuifanya takatifu, au kuitakasa. Aliifanya takatifu kwa kuweka utakatifu wake mwenyewe katika siku hiyo. Kwa mwanadamu, yaani, kwa mtazamo wa kimwili, hakuna tofauti yo yote kati ya siku ile na siku zile nyingine za juma; lakini kwa Mungu ipo tofauti, na mtu ye yote anapofundisha kwamba haileti tofauti yo yote juu ya siku gani ambayo mtu anaitunza kama Sabato, basi, anakuwa na hatia ya kumkufuru Mungu. "Makuhani wake wameihalifu Sheria yangu [Amri Kumi], wametia unajisi vitu vyangu vitakatifu; hawakuweka tofauti ya vitu vitakatifu na vitu vya kutumiwa sikuzote; wala hawakuwafundisha watu kupambanua vitu vichafu na vitu vilivyo safi, nao wamefumba macho yao, wasiziangalie Sabato zangu, nami

nimetiwa unajisi kati yao." Ezekeieli 22:26.

Hatua ya mwisho iliyochukuliwa katika kuifanya Sabato ilikuwa ni ile ya kuitakasa siku ile ya saba. Matumizi ya neno hilo huonyesha kwamba Sabato [Jumamosi] ilichaguliwa waziwazi kuwa ndiyo siku ya mapumziko [ibada] kwa mwanadamu na kwa ajili ya mwanadamu huyo. Kitendo cha Mungu cha kuitakasa siku hiyo kilikuwa sawa na kuwaamuru watu kuitakasa na kuiweka katika hali yake ya utakatifu.

12

HIVI KWA NINI SABATO ILIFANYIKA?

Maneno yaliyotumika katika Amri ile ya Nne au ile Amri ya Sabato ya Sheria ya Amri Kumi huonyesha kwamba ilifanyika ili iwe kumbukumbu ya uumbaji: "Ikumbuke siku ya Sabato uitakase.... Maana, kwa siku sita BWANA alifanya mbingu, na nchi, na bahari, na vyote vilivyomo, akastarehe [akapumzika] siku ya saba; kwa hiyo BWANA akaibarikia siku ya Sabato akaitakasa." Kutoka 20:8,11. Mtunga Zaburi anapiga kelele kwa

mshangao, akisema, "Amefanya ukumbusho wa matendo yake ya [uumbaji wake wa] ajabu." Zaburi 111:4. Sabato, ikikumbukwa kama ipasavyo, ni boma la [kizuizi cha] Mungu dhidi ya ibada ya sanamu. Endapo tangu mwanzo Sabato ingekuwa imetunzwa na watu wote kama vile Mungu alivyokusudia itunzwe, pasingekuwapo kabisa mwabudu sanamu, mmataifa [mpagani], wala taifa la kipagani juu ya uso wa dunia hii. Maana kule kuikumbuka Sabato kama ipasavyo ni kumkumbuka Mungu na huko ndiko kumjua Mungu. "Tena naliwapa Sabato zangu, ziwe ishara kati ya mimi na wao wapate kujua ya kuwa mimi, BWANA, ndimi niwatakasaye." Ezekeieli 20:12.

13

JE, ALITUMIA VITU GANI KUIFANYA SABATO?

Sabato ilifanyika kutokana na siku ya saba. Muumbaji alipumzika siku ile ya saba; akaifanya siku ile ya saba kuwa takatifu ----- mambo hayo yote ndiyo yaliyoifanya siku hiyo kuwa Sabato. Haipatani na mafundisho ya Biblia kushikilia msimamo ule usemao kwamba Sabato ni kitu fulani kilichowekwa [kilichopachikwa] tu, ambacho kinajitegemea chenyewe bila kujali kinapachikwa katika siku gani ya juma, ambacho, pamoja na majukumu yake yote na makatazo yake, kinaweza kuhamishwa na kuwekwa katika siku nyingine yo yote. Sabato ya kwanza, yaani, Sabato ya Sheria ile ya Amri Kumi, ni siku maalum, siku halisi, wala sio siku yo yote ambayo mwanadamu au kanisa linaweza kuchagua. Kwa mantiki hiyo, kama siku yo yote tu ya juma ingekuwa Sabato, basi, kila siku ya juma ingekuwa Sabato; lakini Mungu aliifanya siku moja tu ya juma kuwa Sabato, na hiyo ni siku ile ya saba.

14

HIVI SABATO HIYO ILIFANYIKA KWA AJILI YA NANI?

Swali hilo limejibiwa na Kristo. Alisema, "Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu, si mwanadamu kwa ajili ya Sabato. Basi Mwana wa Adamu [Kristo] ndiye Bwana [Yehova] wa Sabato [Jumamosi] pia." Marko 2:27,28. Katika maneno hayo Kristo anayaelekeza mawazo yetu nyuma kwenye uumbaji wa mwanadamu katika siku ile ya sita ya juma lile la uumbaji, na kwenye kitendo chake cha kuifanya siku ile ya saba kuwa Sabato, yaani, tunarudi nyuma kabisa mpaka mwanzo. Kila mtu aliye mnyofu wa moyo atakiri kwamba neno hili "mwanadamu" limetumika hapo kwa maana ya kuhusisha watu wote, yaani, "wanadamu wote," au "watu wote." Ukweli halisi kwamba Sabato ilifanyika hapo mwanzo na kukabidhiwa kwa Adamu, baba ya wanadamu wote, ni ushahidi kamili unaoonyesha kwamba Mungu alikusudia Sabato iwe kwa ajili ya wanadamu wote, wala sio kwa jamii au taifa fulani maalum. Na tena akaongeza kusema, "Basi Mwana wa Adamu ndiye Bwana [Yehova] wa Sabato pia [Kutoka 20:10]."

Kwa mujibu wa maneno yake hayo si yeye wala Sabato yake kuweza kufungiwa [kuwekwa mahsusii] kwa ajili ya jamii au taifa fulani peke yake. "Yeye ni mtu mmojawapo katika historia asiyefungwa na watu wa nyumbani kwake, wala taifa liwalo lote lile. Musa alikuwa Mwebrania, Muhammad alikuwa Mwarabu, Budha alikuwa Mhindi, Socrates alikuwa Myunani [Mgiriki], Konfyushasi alikuwa Mchina, lakini Yesu, ni Mwana wa Adamu." Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu ----- wanadamu wote, yaani, watu wote. Kwa hiyo, mpendwa msomaji, Sabato ni kwa ajili yako.

Sababu ya kuitunza Sabato iliyotolewa katika Amri ile ya Nne ni sababu inayovihusu viumbe vyote vya Mungu. Sababu ni hii, "Maana, kwa siku sita BWANA alifanya mbingu, na nchi." Wayahudi walitakiwa kuitunza kwa sababu nyingine zaidi za nyongeza ambazo ziliwahusu wao tu, lakini sababu ya kuitakasa Sabato iliyotolewa katika Amri ile ya Nne inawahusu wote wanaoishi katika dunia hii kama matokeo ya uumbaji wa awali wa mwanadamu.

SABATO ILITUNZWA KABLA YA KUFIKA SINAI

Mungu alifanya mambo makuu kwa ajili ya watu wake katika kuwakomboa kutoka utumwani kule Misri, wakiwa njiani kwenda Mlima ule wa Sinai, ambako walipaswa kukutana na Mungu na kusikia kutoka kinywani mwake masharti yale ambayo kwayo angeweza kuwakubali kama watu wake, walipewa fundisho kwa vitendo la kustaajibisha kuhusiana na Sabato. Kusema kweli, lilikuwa ni jambo gumu kabisa kwa watu wale kuchukua chakula pamoja nao kutoka Misri cha kuwatosha mpaka watakapoingia katika Nchi ile ya Ahadi. Kwa sababu hiyo Mungu akawapa chakula kutoka mbinguni. Akaruhusu mana kunyesha chini juu yao siku kwa siku. Mana hiyo walipaswa kuiokota kila siku, na kutokuacha sehemu yake yo yote iliyobaki kutunzwa mpaka siku iliyofuata. Kama wangefanya hivyo, basi, wangekuta imeoza na haifai kwa chakula.

Walakini, ilikuwapo tofauti moja katika jambo hilo. Siku ile ya sita ya juma walitakiwa kukusanya mara mbili kuliko kawaida, na kuitunza mpaka siku ya Sabato, kwa maana siku ya Sabato isingedondoka chini mana yo yote. Ahadi ilitolewa kwao kwamba kadiri watavyoendelea kufanya hivyo, mana ile isingeweza kuoza siku ya Sabato. "Siku sita mtaokota; lakini siku ya saba ni Sabato, siku hiyo hakitapatikana." Kutoka 16:26.

Waliambiwa kukusanya mara mbili siku ile ya sita na kuiweka mpaka siku ya Sabato, tena walipewa ahadi kwamba isingeweza kuoza. Sababu iliyotolewa ya kutopatikana mana yo yote siku ile ya saba ilikuwa ni hii, "Siku ya saba ... ni Sabato." Lakini baadhi ya watu walitaka kufanya majaribio kidogo, nao "siku ya saba ... wakatoka kwenda kukiokota, wasikione." Kutoka 16:27.

"BWANA akamwambia Musa, Mtakataa kuyashika maagizo yangu na

Sheria zangu hata lini? Angalieni, kwa kuwa BWANA amewapa ninyi hiyo Sabato, kwa sababu hii huwapa siku ya sita chakula cha siku mbili; kaeni kila mtu mahali pake, mtu awaye yote asiondoke mahali pake kwa siku ya saba. Basi hao watu wapakumzika kwa siku ya saba." Kutoka 16:28-30.

Amri Kumi zilikuwa bado hazijatangazwa kutoka Sinai. Walakini watu walikuwa wanaijua Sabato, nao walitazamiwa kuitunza. Hapa haikutangazwa kama ni agizo jipya. "Ndilo neno alilonena BWANA, Kesho ni sstarehe takatifu, Sabato takatifu kwa BWANA." Kutoka 16:23. Fungu hilo huondoa kabisa ubishi wa watu wengine wanaosema kwamba watu wale hawakujua jambo lo lote juu ya Sabato mpaka ilipotangazwa pale Sinai. Mungu mwenyewe alikuwa ameianzisha katika Bustani ile ya lEdeni; utakatifu wake ulitambulikana toa kizazi hata kizazi; utunzaji wake ulikuwa umeingia hatarini kule Misri wakati Farao alipowalazimisha kufanya kazi ile ya sulubu [ngumu] (Kutoka 5:4-7), lakini sasa masharti yake yanaonyeshwa wazi katika kudondoka kwa mana na mwujiza wa kukihifadhi [chakula kile] mpaka siku ya Sabato. Watu wale walirejeshwa katika utunzaji wa Sabato kwa usahihi.

16

AMRI YA SABATO

"Ikumbuke siku ya Sabato uitakase. Siku sita fanya kazi, utende mambo yako yote; lakini siku ya saba ni Sabato ya BWANA, Mungu wako, siku hiyo usifanye kazi yo yote, wewe, wala mwana wako, wala binti yako, wala mtumwa wako, wala mjakazi wako, wala mnyama wako wa kufuga, wala mgeni aliye ndani ya malango yako. Maana, kwa siku sita BWANA alifanya mbingu na nchi, na bahari, na vyote vilivyomo, akastarehe siku ya saba; kwa hiyo BWANA akaibarikia siku ya Sabato akaitakasa." Kutoka 20:8-11.

Neno la kwanza katika amri hiyo lisemalo "ikumbuke," linaitenga mbali na amri zile nyingine na kuipa tofauti yake iliyo dhahiri. Mungu alipompa mwanadamu Sabato yake, alijua thamani kubwa ya kipawa chake hicho, naye alijua pia juu ya kutoijali kutakakoenea mahali pengi hapo itakapoangushwa chini. Alijua kwamba Shetani angeweza kuitumia amri hiyo kama suala

lake la pekee la kulishambulia kanisa, na ya kwamba angefanya kila lililo katika uwezo wake kuwafanya watu waisahau Sabato. Alijua kwamba baadaye watu wangeipoteza maana ya utakatifu wa siku hiyo na kupuuzia wajibu wake unaowafunga watu wote. Kwa sababu hizo Mungu aliwavuta watu kwa njia ya pekee kuiangalia Sabato wakati ule alipoitangaza pale Sinai, na kuwataka kwamba wapate kuishika hasa katika mawazo yao. Amri zote [Kumi] za Mungu ni za maana, hakuna hata moja inayotakiwa kupuuziwa. Lakini aliweka tofauti dhahiri kwa amri hiyo moja kuliko kwa zile nyingine zote zilizobaki, akiwataka watu wasiisahau.

Utunzaji wa Sabato ni wa muhimu kwa Ukristo wetu. Sio bila sababu Mungu alichagua siku moja katika zile saba na kuitenga kwa ajili ya ibada, siku ambayo (mwanadamu) angeweka kando masumbufu ya maisha haya na kuyageuza mawazo yake kuelekea mbinguni na nyumbani kwake.

Jambo hilo, kusema kweli, lingekuwa hivyo baada ya mwanadamu kuanguka [dhambini]. Akiwa amefukuzwa kutoka nyumbani kwake kule Edeni, akiwa hawezi kutembea bustanini na kuongea na Mungu kama alivyofanya hapo mwanzoni, akiwa amelazimika kujipatia chakula chake kwa jasho la uso wake, mwanadamu huyo angehitaji siku moja ambayo angeacha kufanya kazi yake ngumu na kuutayarisha moyo wake ili kuzungumza na Mungu. Bila kuwapo Sabato ingekuwa ni kufanya kazi kwa jasho wakati wote bila kuwapo nafasi ya kupumzika, kila siku ingekuwa sawa na nyingine, na daima pangukuwa na hisia ya kutengwa kwake mbali na Mungu. Lakini kuja kwa Sabato ile kulileta tumaini jipya, furaha, na ujasiri. Ilitoa fursa ya kuongea na Mungu, tena ilikuwa ni utabiri wa kipindi kile kitakachokuja wakati mbingu na nchi zitakapokuwa zimeunganishwa tena pamoja.

Anayeitupilia mbali Sabato hiyo, anaitupilia mbali ibada [Mt. 15:8,9; Mk. 7:6-13], yaani, anaufunga mmojawapo wa milango ya kuingilia mbinguni, na kuyadhoofisha sana maisha yake ya kiroho. Sabato inasimamia ibada, tafakuri, fikira, kujifunza, sala, mawasiliano, na ushirikiano. Kama mojawapo ya mambo hayo hupuuziwa au huvurugwa vibaya, basi, dini hupoteza uwezo wake wa kuyabadilisha maisha ya watu, na hali ile ya kuipenda dunia huzidi kuongezeka. Kwa mantiki hiyo, Shetani anafikiri kwamba kule kuiangusha chini Sabato hiyo itakuwa ndiyo njia yake mojawapo iliyo bora sana ya kuwafanya watu kumsahau Mungu na kuishusha chini hali ya kiroho ya watu wa Mungu. Watu wanapoisahau Sabato, basi, wanakuwa wazembe katika majukumu yao mengine ya kidini. Utunzaji wa Sabato ni kipimo sahihi cha maisha ya kiroho ya mtu.

Amri ya Sabato imejengwa juu ya msingi pekee wa "Hivi ndivyo asemavyo Bwana," na ndani ya mtu yule ambaye hajazaliwa mara ya pili haitegemei kuungwa mkono au kushtakiwa na dhamiri yake. Yule ambaye si Mkristo anaona vigumu kuelewa kwa nini kazi iliyofanywa katika siku moja ya juma inasifiwa, wakati kazi ile ile ikifanywa siku nyingine inakemewa; yaani, kwa nini kitu fulani ni halali na kinasifiwa kikifanywa katika siku moja na siku nyingine kitu kile kile kinakuwa dhambi. Yeye hatambui kwamba tofauti haimo katika kitu kilichofanywa, bali wakati kinapofanywa. Hawezi kuona sababu yo yote katika

maumbile wala sayansi. Kwake jambo hilo huonekana kuwa halina msingi na linafanywa kiholela tu.

Kwa nini basi mtu aitunze Sabato? Kwa Mkristo ipo sababu moja tu, wala hakuna nyingine; lakini sababu hiyo inatosha, yaani: Mungu amesema. Amri hiyo ya Sabato imejengwa kwa dhahiri na peke yake juu ya "Hivi ndivyo asemavyo Bwana." Ni kwa sababu hiyo Mungu anaifanya Sabato kuwa ishara yake na kipimo chake.

Shetani anapoishambulia Sabato, anaishambulia amri ambayo kwa maana ile ya pekee imejengwa juu ya imani kwa Mungu, tena inaifafanua.

17

NI SABABU YA KUTOSHA

Wakati wa tukio fulani, Jaji Mkuu wa Mahakama Kuu ya Michigan alikuwa anasafiri kwa gari la moshi, akamgundua mwinjilisti kijana, naye akaketi kando ya mhubiri huyo na kuanza mazungumzo kimsingi kama ifuatavyo.

"Sasa rafiki yangu nimekupata mahali pale pale nilipotamani kukuona. Niambie kwa nini wewe na kanisa lako mnaitunza Jumamosi kama Sabato."

Yule wa pili akafungua Biblia yake, akamwambia soma Amri ya Nne, kisha akageuka na kumpatia mamlaka nyingine za Maandiko. Lakini mwanasheria yule akamkatiza kwa kuanza kusimulia kisa cha wakili ambaye aliweza kutoa sababu kadhaa kwa nini mteja wake hakuweza kutokea mahakamani, ya kwanza ikiwa kwamba MTU YULE ALIKUWA AMEKUFA.

"Wewe, rafiki yangu," akaendelea yule jaji, unanikumbusha juu ya wakili yule. Mimi nakuuliza kwa nini wewe na kanisa lako mnaiadhimisha siku ya saba kama Sabato. Katika jibu lako wewe umeitaja Sheria ya Mungu [Amri Kumi]. Pale katikati ya Sheria hiyo [Amri Kumi], Mungu mwenyewe, ambaye sisi tu viumbe vyake,

anatuamuru kuitunza siku ya saba, akituagiza kutofanya kazi ya aina yo yote siku hiyo. Baada ya wewe kunukuu kwangu mamlaka hiyo, unageuka na kujiandaa kunipa sababu ya pili.

"Kijana, sababu hiyo moja inapotolewa, hakuna haja ya kuleta nyingine! Mungu anaposema siku ya saba ni Sabato, jambo hilo linakomesha ubishi wote kati ya wanadamu wale wanaomwamini Mungu. Iwapo mtu hataweza kuamini kile asemacho [Mungu] katika Amri ile ya Nne, basi, hataweza kuamini kile [Mungu] asemacho katika hotuba yake aliyoitoa pale mlimani, na mahali penginepo pote."

Uvunjaji wa Sabato hulea utovu wa dini na kuunga mkono uasi katika hali zile nyinginezo. Unailaza kwa njaa nafsi na kuidhoofisha, humnyang'anya mwanadamu njia zote za kulishwa kiroho na kumfanya aweze kukabiliwa na majaribu mabaya yatakayomptosha. Ni mbinu mojawapo aliyoibuni Shetani kwa werevu sana. Katika hilo anaweza kuungwa mkono na sehemu kubwa sana ya Ulimwengu wa Kikristo, jambo ambalo lisingewezekana kuhusu zile amri nyingine [tisa] katika Amri Kumi.

Amri ya Sabato inashikilia nafasi ya kuvutia sana katika Sheria ya Mungu [Amri Kumi]. Endapo utajifunza Sheria ya Mungu kama ilivyotolewa katika Kutoka 20, basi, utagundua kwamba amri ile ya nne inakaa katikati yake kabisa. Kuna maneno 297 katika zile Amri Kumi. Neno dogo NI katika amri hiyo ya nne, likitanguliwa na "siku ya Saba" na kufuatiwa na "Sabato" likiwa ndilo neno kuu hasa. Maneno mia na arobaini na nane hutangulia kabla yake, na maneno 148 hufuata. "Siku ya Saba NI Sabato," sio ilikuwa, itakuwa, au ingekuwa, au labda inaweza kuwa; bali "NI," ----- neno la wakati huu wa sasa unaoendelea kuwapo daima, yaani, milele. "Siku ya saba NI Sabato."

Akiwa anaongelea juu ya mahali pake pa pekee inapopashikilia Sabato, Dkt. P. S. Henson, mchungaji maarufu wa Kibaptisti, alisema hivi: "Katika siku zile za safari ya wana wa Israeli jangwani, kambi la Waisraeli lilikuwa ndicho kitovu cha ulimwengu mzima kwa Mungu. Hema ile ilikuwa kitovu cha kambi la Israeli, na patakatifu pa patakatifu palikuwa ndicho kitovu cha hema ile. Kitovu cha patakatifu pa patakatifu kilikuwa ni lile Sanduku la Agano [Amri Kumi] na kitovu cha Sanduku lile la Agano zilikuwani zile Amri Kumi. Na kitovu cha zile Amri Kumi ilikuwa ni ile Sabato."

Naam, amri ile ya Sabato ndicho kitovu hasa cha Sheria ile ya Amri Kumi. Sabato ni kitovu cha maana sana kilicho katikati ya Sheria takatifu ya Mungu [Amri Kumi]. Ukiiondoa katika zile kumi, basi, uhai wake utakuwa umeondolewa likabaki tu andiko lililokufa. Iondoe amri ya Sabato, nawe utakuwa umeyaondoa maarifa ya yule ambaye ndiye Muasisi na Mtoaji wa Sheria hiyo. Amri ya kwanza, ya pili, ya tatu, ya nne na ya tano hutaja jina la Mungu, lakini ni ile ya nne tu inayokueleza ni Mungu yupi anayetajwa hapo ----- yaani, Mungu yule aliyezi"fanya mbingu na nchi, na vyote vilivyomo."

Naam, Amri ya Sabato inashikilia nafasi ya kuvutia sana katika Sheria ya Mungu [Amri Kumi]. Amri kuu tatu zinazomhusu

Mungu zimeitangulia, na amri sita zinazoshughulika na mwanadamu zinaifuata. amri ya Sabato inahusika na mbao zote mbili lza Sheria, na kushiriki tabia zote mbili. Ina sura ya Mungu na sura ya kibinadamu. Ni Sabato yake Mungu, lakini sisi, wanadamu, tunapaswa kuitunza. Inaamuru ibada ifanyike, na pia kazi ifanywe. Kwa njia ya pekee sana inachanganya mambo matakatifu na yale ya kawaida, ikifafanua wajibu wetu kwa Mungu na kwa mwanadamu. Inaugawa wakati wote katika wakati wa kawaida na wakati mtakatifu, na kufafanua wajibu wa mwanadamu kwa kila mmoja. Inaamuru kazi ifanyike na kuamuru kupumzika, ikitoa kwa kila kimoja [cha viumbe vyake] sehemu yake katika mpango huo wa Mungu.

Wanadamu wote wanaihitaji Sabato. Ulimwengu u pamoja nasi kwa muda mwingi mno. Tunahararishwa na mambo mengi hata hatuna nafasi ya kutafakari. Hatuna wakati wa kupumzika, hatuna wakati wa kusughulika na mambo ya kiroho, hatuna wakati wa kujifunza, kufikiri, wala kutafakari, ila tu kama tunatenga kwa makusudi wakati kwa ajili ya mambo hayo. Jambo hilo Mungu anatutaka sisi kulifanya. Anatutaka sisi kuchagua wakati ule aliouchagua yeye. Anatutaka sisi ku"ikumbuk[a] siku ya Sabato (kuitakas[a])."

Siku ya Sabato ya Mungu ni takatifu. Ni siku iliyotakaswa. Ni siku takatifu ya Mungu ya kupumzika. Haitupasi kutoiangalia kwa makini. Hatutakiwi kuikanyaga chini ya miguu yetu. Hatutakiwi kufanya anasa zetu [biashara zetu] siku hiyo. Hatutakiwi kusema maneno yetu wenyewe. Hatutakiwi kuinajisi. Yatupasa kuitakasa. Isaya 58:13; Ezeieli 20:13,21. Jambo hilo laweza kufanyika tu kama sisi wenyewe tu watakatifu na tumejitenga mbali na mambo yote yaliyo machafu na yale yanayonajisi.

"Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu," nayo ilitakiwa kuwa "ishara kati ya mimi na wao, wapate kujua ya kuwa mimi, BWANA, ndimi niwatakasaye." Marko 2:27; Ezeieli 20:12. Kwa msingi huo anaturalika sisi kujiunga naye katika kuitunza Sabato hiyo, naye anaahidi kwamba wale "wanaozishika Sabato zangu, na kuyachagua mambo yanipendezayo, na kulishika sana agano langu; Nitawapa kuwa nyumbani mwangu, na ndani ya kuta zangu, kumbukumbu na jina, lililo jema kuliko kuwa na wana na binti; nitawapa jina lidumulo milele, lisilokatiliwa mbali." Isaya 56:4,5. Hakuna ahadi nyingine yo yote ambayo ingekuwa na maana pana zaidi au umuhimu mkubwa kama hiyo. Inaonyesha kwa nguvu sana kile kilichokwisha kutajwa kabla yake, ya kwamba utunzaji sahihi wa Sabato huonyesha utakatifu wa maisha, utakaso, na ushirikiano na Mungu, na ya kwamba Bwana anaifikiria kuwa hiyo ndiyo ishara ya umoja naye.

KRISTO NA SABATO

Sabato ni mojawapo ya hazina hizo za Mungu inayotujia kutoka katika Paradiso ile ya Edeni, ikiwa imejaa baraka ya Mungu. Daima ilitakiwa kuwa kiungo kati ya Muumbaji na viumbe vyake. Sabato ni mojawapo ya vipawa [zawadi] teule vya Mungu kwa mwanadamu. Katika Marko 2:27 Yesu alisema kwamba "Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu."

Mungu amefanya mengi sana kwa ajili ya mwanadamu na kila kipawa alichotoa kwa mwanadamu ni kipawa cha upendo. Alimuumba mwanadamu kwa sura yake mwenyewe ----- ni urithi ulioje! Alimpa mwanadamu utawala juu ya ulimwengu huu. Alimpa vazi la utukufu, makao katika Edeni, mwenzi mzuri wa kushirikiana naye katika makao hayo. Naye akawafanyia Sabato kwa ajili yao. Ni kweli, mwanadamu amepoteza mengi. Aliuza utawala wake, akafukuzwa nyumbani kwake; lakini angali bado anayo Sabato, na kwa faida yake mwenyewe anapaswa ku"ikumbuk[a] Sabato [k]uitakas[a]."

Kristo ndiye aliyeifanya Sabato hiyo. Aliifanya kwa ajili ya mwanadamu. Bado anadai kwamba yeye ndiye Bwana wa Sabato. "Basi Mwana wa Adamu ndiye Bwana [Yehova] wa Sabato pia." Marko 2:28. Kwa haki au mamlaka gani Kristo anadai kuwa yeye ndiye Bwana wa Sabato? Jibu lake ni rahisi. Yeye ndiye BWANA [YEHOVA] wa Sabato kwa sababu ndiye aliyeifanya. Yeye anawajibika na kuwako kwake hiyo [Sabato].

Kama Sabato ilifanywa, basi, ni lazima ilikuwa na Muumbaji wake. Na Maandiko yanafundisha waziwazi kwamba Yesu Kristo ndiye Muumbaji wa kila kitu kilichoko juu mbinguni au chini duniani, kinachoonekana na kisichoonekana. Hebu na tusome kutoka katika Neno lenyewe. Akiwa anasema juu ya Kristo ----- "Naye ni mfano wa Mungu asiyeonekana, mzaliwa wa kwanza wa viumbe vyote. Kwa kuwa katika yeye vitu vyote viliumbwa, vilivyo mbinguni na vilivyo juu ya nchi, vinavyoonekana na visivyoonekana; ikiwa ni viti vya enzi, au usultani, au enzi, au mamlaka; vitu vyote viliumbwa kwa njia yake [Kristo], na kwa ajili yake." Wakolosai 1:15,16. Zingatia pia lugha iliyotumika katika Yohana 1:1-3. "Hapo mwanzo kulikuwako Neno, naye Neno alikuwako kwa Mungu, naye Neno alikuwa Mungu. Huyu mwanzo alikuwako kwa Mungu. Vyote vilifanyika kwa huyo; wala pasipo yeye hakikufanyika cho chote kilichofanyika." Ni Mwokozi wa ajabu jinsi gani, Kristo mwenye uweza wote, ambaye tunaye sisi! Muumbaji huyo wa vitu vyote! Na Muumbaji huyo wa malimwengu yote ndiye Muumbaji wa hiyo Sabato.

Hebu niwaulize swali hili, Ni nani aliyeziandika Amri zile

Kumi na kuiweka amri ya Sabato katikati ya amri zile? Alikuwa si mwingine ila ni Yesu Kristo Mwokozi wako, ambaye kabla hajazaliwa kama mtoto mchanga kule Bethlehemu alikuwa amewaongoza wana wa Israeli toka utumwani Misri, akawaongoza kuvuka Bahari ya Shamu, akawalisha mana, akawapa maji toka katika mwamba ule mgumu sana, akashuka katika Mlima ule wa Sinai, na kwa mkono wake mwenyewe akaandika juu ya mbao zile za mawe Sheria ile ya Mungu ----- yaani, zile Amri Kumi. Tunasoma mambo hayo katika Nehemia 9:6-15. Na kuthibitisha kwamba huyo alikuwa ni Yesu, zingatia fungu la 6: "Wewe ndiwe BWANA, wewe peke yako; wewe ulifanya mbingu, mbingu za mbingu, pamoja na jeshi lake lote, dunia na vyote vilivyomo, nawe unavihifadhi vitu hivi vyote; na jeshi la mbinguni lakusujudu wewe." Nasi tumegundua, kwa mujibu wa Agano Jipya, ni nani aliyeifanya mbingu na nchi na vyote vilivyomo ----- alikuwa ni Yesu ----- zingatia Yohana 1:1-3; Wakolosai 1:15,16; Waebrania 1:1-3.

Tukirudi tena katika Nehemia 9 twasoma fungu lile la 12 maneno haya, "Zaidi ya hayo ukawaongoza kwa nguzo ya wingu mchana; na kwa nguzo ya moto usiku; ili kuwapa mwanga katika njia iliyowapasa kuiendea." Na ni nani basi, aliyewaongoza wana wa Israeli kwa nguzo ya moto na kwa nguzo ya wingu? Katika 1 Wakorintho 10:4 Paulo asema kwamba alikuwa ni Yesu Kristo mwenyewe.

Kwa hiyo, Nehemia, akiwa anazungumza juu ya Yesu Muumbaji, Yesu anayevihifadhi vitu vyote na Kiongozi wa Israeli, asema hivi: "Tena ulishuka juu ya Mlima Sinai, ukasema nao toka mbinguni, ukawapa hukumu za haki, na Sheria za kweli, na amri nzuri na maagizo; ukawajulisha Sabato yako takatifu." Fungu la 13,14. Hivyo tunaona kwamba mkono ule ambao hatimaye ulipigiliwa msalabani kwa sababu ya dhambi zetu [uvunjaji wetu wa Amri Kumi] ulikuwa ni mkono ule ule ulioziandika zile Amri Kumi juu ya mawe juu ya Mlima Sinai. Na katikati kabisa ya amri hizo Kumi alitupa sisi Sabato yake.

Mwokozi wetu wa ajabu aliyeifanya Sabato zile siku za nyuma katika asubuhi ile ya uumbaji, aliyeandika kwa mkono wake mwenyewe juu ya mbao zile [mbili] za mawe Sheria yake hiyo takatifu [Amri Kumi], alipokuja duniani kama Mkombozi wa mwanadamu na Mwokozi wake, naye aliitunza Sabato hiyo ----- Sabato ile ile aliyoifanya kwa ajili ya mwanadamu. Twasoma maneno haya: "Akaenda Nazareti, hapo alipolelewa; na siku ya Sabato akaingia katika sinagogi kama ilivyokuwa desturi yake, akasimama ili asome." Luka 4:16.

Yesu alipokuja ulimwenguni humu aliwakuta Wayahudi wakiwa wameifanya Sabato kuwa ya kuchukiza kwa kuiwekea masharti yao mengi. Akiwa ndiye Bwana [Yehova] wa Sabato, Yesu alianza kufanya kazi ili kuonyesha jinsi utunzaji sahihi wa Sabato hiyo ulivyotakiwa kuwa na kuwaondolea watu mzigo wa masharti yale waliyoyaweka viongozi wale wa dini juu ya siku ile takatifu. Aliweka kanuni ya kweli ya utunzaji wa Sabato. Ilikuwa inaelewaka wazi. Ilikuwa dhahiri. Alisema, "Basi ni halali kutenda mema siku ya Sabato." Mathayo 12:12. Kwa sababu hiyo, Yesu aliendelea kufundisha na kuponya katika siku ile takatifu.

Kile ambacho si cha kawaida kuhusu majukumu ya kila siku, yaani, kile kiwezacho kufanywa kwa utukufu wa Mungu na kwa manufaa ya mwanadamu ni halali kufanywa siku ya Sabato. Nafsi yetu haipaswi kutumikiwa, bali Mungu.

Wayahudi wakamshutumu Yesu kwa sababu hakuikutunza Sabato kama wao walivyoamini ingepaswa kutunzwa [kulingana na masharti waliyoyaweka wenyewe]. Kuhusu habari hiyo, twasoma maneno haya: "Basi kwa sababu hiyo Wayahudi walizidi kutaka kumwua, kwa kuwa hakuivunja Sabato tu [kulingana na masharti yao waliyoyaweka], bali pamoja na hayo alimwita Mungu Baba yake, akijifanya sawa na Mungu." Yohana 5:18. [Mashtaka yote mawili yalikuwa ya uongo kabisa. Kuvunja Sabato ni dhambi, sawasawa tu na kuivunja amri nyingine yo yote katika zile kumi - Yak. 2:10-12; Kut. 20:3-17. Yesu hakutenda dhambi (yaani, hakuivunja amri) hata moja katika maisha yake yote aliyoishi hapa duniani - Yoh. 15:10; Yoh. 8:46; 1 Pet. 2:22.]

Walakini Kristo hakuivunja Sabato wala hakuifutilia mbali. Alianzisha matengenezo ya kuitunza Sabato. Aliyafutilia mbali mapokeo yote ya kujihesabia haki wenyewe ambayo Wayahudi wale walikuwa wameyafungamanisha na utunzaji wa Sabato. Akasisitiza kwamba ibada ya Mungu ni lazima iwe ya kiroho na ifuate utaratibu. Andiko la Sheria lilikuwa la muhimu, lakini hali ya kiroho ya Sheria hiyo ndiyo ilikuwa ya maana sana. Huo ndio ujumbe aliokuja kuutangaza Kristo.

Kwa vyo vyote vile hakuja kuivunjilia mbali heshima waliyokuwa nayo watu kwa sheria hiyo [Amri Kumi], wala kwa amri hiyo ya nne [Sabato]. Wanadamu walikuwa wameishusha hadhi yake ili ipate kulingana na kiwango cha fikra zao. Kristo alikuja kuiinua juu Sheria hiyo [Amri Kumi] kufikia kiwango cha juu zaidi kuliko kule kuyashikilia tu masharti yake madogodogo wakati moyo wao ulikuwa mbali na Mungu. Alikuwa kuiweka Sheria hiyo [Amri Kumi] ndani ya moyo [Ebr. 8:10] ili wanadamu wapate kuipokea na kuzitii amri zake [kumi] kwa furaha.

Utunzaji wa Sabato au wajibu mwingine wo wote uliotajwa katika amri zile [kumi] unakuwa mzigo wakatu ule tu moyo unapokuwa haujaongoka. Mtu anapozaliwa mara ya pili kwa neema yake Kristo, anayafurahia matakwa ya Mungu. Paulo aliandika hivi: "Kwa maana naifurahia Sheria ya Mungu [Amri Kumi] kwa utu wa ndani." Warumi 7:22. Kristo alikuja kuuondoa mzigo huo [ulioongezwa na Wayahudi kwa masharti yao juu ya Sabato], sio utunzaji sahihi wa Sabato.

Mtu anawezaje kusoma kwa uaminifu mafundisho ya Kristo, halafu asiweze kusadikishwa juu ya jambo hilo? Kuanzishwa kwa Sabato kunatutambulisha ukweli kwamba ni vyema na ni halali kwa mwanadamu kumwabudu Mungu kwa kufuata utaratibu huo [uliowekwa naye]. Lakini ni zaidi ya hayo. Ni mwaliko wa kukutana na Kristo kwa wakati huo mtakatifu [Sabato] ----- yaani, wakati huo uliowekwa na Mungu. Mbaraka wake wa pekee, ambao kwa huo aliitenga Sabato hiyo, hajauhamishia katika kipindi kingine cho chote cha wakati. Hajaingia katika [yeye siye Bwana wa] siku nyingine yo yote kama alivyoingia katika [alivyo Bwana wa] Sabato, wala hakuna saa zo zote za maisha yetu zinazoweza

kushindana wala kuwa badala ya siku hiyo ya saba [Jumamosi]. Wakati huo [wa Sabato] ni wake Mungu. Kwa maana ile ya pekee Sabato hutuonyesha sisi wajibu wetu wa kimaadili wa kuzungumza na Mungu. Mungu ametuamuru kukutana naye katika wakati huo mtakatifu [wa Sabato].

Kwa kweli Mungu huikubali ibada yetu inayotolewa kwa moyo wa unyofu wakati wote. Iwapo sisi tunatenga saa moja maalum kila siku ili kumwabudu Mungu, basi, Mungu anatimiza miadi yetu na kwa wema wake anaikubali ibada yetu hiyo. Iwapo tunaitoa wakf kwa Mungu siku moja kwa mwaka kwa ibada yake au huduma maalum, basi, Mungu anatumubali na kuikubali ibada yetu katika siku hiyo. Endapo tunaamua kutenga siku moja kila juma au kila mwezi, basi, Mungu anaikubali siku hiyo tunayoitoa wakf kwake na kutukubali sisi, tena anaikubali ibada yetu hiyo. Kama sisi tu wanyofu wa moyo na waaminifu, basi, sio tu kwamba Mungu anaikubali ibada yetu hiyo ya hiari, bali tunashauriwa kwamba kila mtu anayo haki ya kutenga [kwa matumizi yake mwenyewe] nyakati za ibada ya Mungu, kama tunavyosoma katika Warumi 14:5. Lakini basi, iko siku moja ambayo haitawaliwi na maoni ya mwanadamu. Yaani, ipo siku moja ambayo Mungu ameitenga. Hiyo ndiyo siku ambayo haifuati uchaguzi wa hiari wa mwanadamu ye yote, bali ni matokeo ya uchaguzi wa MUNGU mwenyewe. Hiyo ndiyo Sabato ya siku ya saba [Jumamosi] ----- siku ile aliyoiweka Yesu hapo mwanzo, aliyoiandika katikati ya Amri zake Kumi, aliyoitunza alipokuja hapa duniani, ambayo utunzaji wake halali aliuonyesha yeye mwenyewe. Ndiyo maana katika Sabato hiyo ya siku ya saba [Jumamosi] sisi tunamwabudu Mungu kwa sababu yeye ametuambia tumwabudu yeye. Katika siku hiyo tunafanya mambo yetu kwa njia ile anayotaka yeye. Anaikubali ibada yetu ya hiari kila siku, lakini Sabato ya siku ya saba ni siku yake mwenyewe. Yeye ndiye Bwana wa [siku] hiyo!

19

NI NANI ALIYEIFANYA JUMAPILI KUWA SABATO?

Tumekwisha kuona kwamba Kristo hakufanya badiliko lo lote katika Sheria ya Mungu [Amri Kumi], lakini kwa yote mawili,

mafundisho yake na kielelezo chake, aliiheshimu na kuyatetea matakwa yake. Manabii wale wa kale walitabiri kwamba huo ndio ungekuwa mwelekeo wa Kristo. "BWANA [Yesu Kristo] akapendezwa, kwa ajili ya haki yake, kuitukuza [kuiweka katika maana yake pana - Mt. 5:17-48] Sheria [Amri Kumi], na kuiadhimisha." Isaya 42:21. "Ndipo [mimi Kristo] niliposema, Tazama nimekuja, (Katika gombo nimeandikiwa,) Kuyafanya mapenzi yako, Ee Mungu wangu, ndiyo furaha yangu; Naam, Sheria yako [Amri Kumi] imo moyoni mwangu." Zaburi 40:7,8. [Yohana 15:10.]

Kristo alitoa ushuhuda wake juu ya ukweli wa maneno hayo, akasema, "Msidhani [kuna watu wengi sana leo wanaodhani] ya kuwa nalikuja kuitangua torati [sheria au vitabu vitano vya Musa] au manabii; la, sikuja kutangua [kufutilia mbali], bali kutimiliza [kutekeleza]. Kwa maana, amin, nawaambia, Mpaka mbingu na nchi zitakapoondoka, yodi moja wala nukta moja ya torati [Sheria au Amri Kumi] haitaondoka hata yote yatimie." Mathayo 5:17,18.

Kwa upande mwingine nabii Danieli anatuambia kwamba ingetokea mamlaka moja yadini miongoni mwa mataifa ya wanadamu ambayo ingejaribu kuleta mabadiliko katika matakwa matakatifu ya Mungu [Amri Kumi]. "Naye atanena maneno kinyume chake Aliye juu, naye atawadhoofisha [atawaua] watakatifu wake Aliye juu; naye ataazimu kubadili majira na sheria [Amri Kumi]; nao watatiwa mikononi mwake kwa wakati [mwaka 1], na nyakati mbili [miaka 2], na nusu wakati [nusu mwaka]. [Yaani, miaka 3 1/2 x siku 360 = siku au miaka 1260 - Eze.4:6. Au miaka ya unabii 3 1/2 x miezi 12 = Miezi 42. Miezi 42 x siku 30 = siku 1260 au miaka 1260]. Danieli 7:25.

Mtume Paulo anaitaja mamlaka iyo hiyo bila kukosea hata kidogo, ambayo anaitaja kuwa ni yule "mtu wa dhambi [kuasi]," ambaye angejaribu kujiinua mwenyewe juu ya Mungu. "Mtu awaye yote asiwadanganye kwa njia yo yote; maana [siku ya kuja kwa Kristo] haiji, usipokuja kwanza ule ukengeufu [upotofu]; akafunuliwa yule mtu wa kuasi [mtu wa dhambi - KJV], mwana wa uharibifu; yule mpingamizi [Mpinga Kristo], ajiinuaye nafsi yake juu ya kila kiitwacho Mungu ama kuabudiwa; hata yeye mwenyewe kuketi katika hekalu [kanisa] la Mungu, akijionyesha nafsi yake kana kwamba yeye ndiye Mungu." 2 Wathesalonike 2:3,4. Paulo pia anaonyesha jinsi njia itakavyotayarishwa kwa kuja kwake huyo "mtu wa dhambi." [Ni "mtu wa dhambi" kwa sababu amebadili baadhi ya Amri Kumi za Mungu na kwa njia hiyo kusababisha ulimwengu mzima kutenda dhambi bila kujua. "Dhambi ni uvunjaji wa Sheria (Amri Kumi)." 1 Yoh. 3:4, AJKK, linganisha na Yak. 2:10-12.] Katika Matendo 20:28-31, akiwaandikia wazee wa kanisa lile la Efeso, alisema: "Jitunzeni nafsi zenu, na lile kundi lote nalo, ambalo Roho Mtakatifu amewaweka ninyi kuwa waangalizi ndani yake, mpate kulilisha kanisa lake Mungu, alilolinunua kwa damu yake mwenyewe. Najua mimi ya kuwa baada ya kuondoka [kufa] kwangu mbwa-mwitu wakali wataingia kwenu, wasilihurumie kundi; tena katika ninyi wenyewe watainuka watu wakisema mapotovu, wawavute hao wanafunzi wawaandanie wao. Kwa hiyo kesheni, mkikumbuka ya kwamba miaka mitatu, usiku na mchana, sikuacha kumwonya kila mtu kwa machozi." Ukengeufu huo ulikuja, mbwa-mwitu wakali hao

waliingia katika kundi, waliinuka watu waliotafuta wafuasi kwa kufundisha mafundisho "mapotovu [ya uongo]." Hatimaye uasi huo ukawa mkubwa mno hata mamlaka ya dini ikatokea ambayo kwa wazi kabisa ilijaribu kubadili "majira na Sheria" ya zile Amri [Kumi] za Mungu, na hasa ile siku ya Sabato [Jumamosi]. Mwandishi mmoja wa Kikatoliki mwenye mamlaka anaandika, akisema hivi:

"Kanisa Katoliki kwa zaidi ya miaka elfu moja kabla ya kuwako Mprotestanti hata mmoja, kwa njia ya utume wake utokao kwa Mungu, liliibadili siku [ya ibada] toka Jumamosi kwenda Jumapili. Ulimwengu wa Kiprotestanti wakati wa kuzaliwa kwake (katika Matengenezo yale ya Kanisa ya karne ile ya kumi na sita) yaliikuta Sabato ya Kikristo [Jumapili] ikiwa imejizatiti kwa nguvu kabisa kiasi cha kutoweza kupinga kuwako kwake; kwa hiyo, iliwekwa kwa ulazima wa kukubaliana na mpangilio uliokuwapo, hivyo kumaanisha kwamba Kanisa [Katoliki] lina haki ya kuibadili siku hiyo, kwa zaidi ya miaka 300 [tangu Matengenezo ya Kanisa yalipoanza]. Kwa hiyo, Sabato ya Kikristo [Jumapili] mpaka hivi leo inakubalika kuwa ni mtoto wa Kanisa Katoliki, likiwa kama Mke wa Roho Mtakatifu, bila kuwapo neno hata moja la kupinga kutoka kwa Ulimwengu wa Kiprotestanti." ----- The Catholic Mirror, Baltimore, Septemba 23, 1893.

Ni hali gani zilizoliongoza kanisa hilo kuchagua siku ya kwanza ya juma [Jumapili] badala ya Sabato [Jumamosi] ile iliyoamriwa na Bwana? Tayari tumekwisha kusoma kile alichotabiri Paulo kuwa kingekuwa. (Angalia tena Matendo 20:28.) Mara tu baada ya kifo chake Paulo, Ukristo ukaanza kuvaa vazi la kikafiri. Kuongolewa kwa wapagani kukawa kwa juu juu tu; na wanaume na wanawake hao walipojiunga na kanisa la Mungu, walileta pamoja nao desturi nyingi na taratibu za ibada yao ya zamani ya kipagani.

Wakati ule wa kile kilichoitwa kuongoka kwa Konstantino (Constantine) katika karne ile ya nne, msukumo mpya ulitolewa kwa imani ile ya Kikristo, na dini ya Kikristo ikageuka na kuwa dini ya dola yote [ya Warumi]." Ndipo zikaja mbinu zilizojaa hila za maaskofu na wazee wa makanisa za kutaka kutambuliwa katika jumba la mfalme yule. Rumi kwa karne nyingi ulikuwa ndiye yule mwanamke aliyetawala ulimwengu [Ufu. 17:18], na kwa vile katika mambo ya serikali mamlaka yake ilikuwa kuu, basi, likaonekana kuwa ni jambo la kawaida kwa mamlaka yake kukubalika katika mambo ya kiroho, hasa kwa vile Konstantino aliyatambua madai ya Kanisa la Roma, jambo ambalo liliyapa maoni yake [kanisa hilo] uzito na mamlaka makubwa.

Kupendwa sana kwa dini ile ya Kikristo katika dola ile kulifanya idadi kubwa ya wapagani kujiunga na Kanisa lile la Kikristo, zaidi sana kwa tumaini la kujipatia mambo ya kidunia kuliko kuinuliwa juu kiroho. Na kanisa hilo, baada ya kupoteza tabia yake ya Ukristo wa kweli, kwa shauku likagawa vivutio vya kila namna ili kuzidisha idadi ya washiriki wake kutoka katika safu za majirani zao wapagani. Desturi za kipagani na sikukuu zao zikafanyiwa mabadiliko kidogo, na kupewa majina ya Kikristo, na kutumiwa na Kanisa hilo.

Mbinu zilikuwa nyingi na za kichinichini ambazo kanisa hilo

lilitafuta ili kupata upendeleo kutoka kwa majirani zake wapagani katika karne zile za mwanzo. Mojawapo ya hizo ilikuwa ni kuitumia sikukuu [ya kipagani] ya Jumapili. Siku hiyo ilikuwa imetengwa kwa ajili ya ibada ya jua, na katika siku hiyo sikukuu za kipagani zilifanyika kwa heshima ya mungu yule.

Kikundi fulani cha dini kilichojulikana kama Wamithra (Mithraism cult) kilitoa heshima ya pekee kwa sikukuu hiyo ya Jumapili. W. de C. Ravenal, akiandika kwa niaba ya Dkt. I. M. Casanowicz, kasisi msaidizi, divisheni ya elimu ya mambo ya kale ya Ulimwengu ule wa zamani, kwa ajili ya Taasisi ya Smithson, anatoa usemi huu:

"Washabiki wa Mithra waliitunza Jumapili kama siku takatifu kwa sababu Mithra alifananishwa na 'jua lisiloshindikana.'... Mithra alikuwa mungu wa zamani wa Kiariani, na ibada yake iliendeshwa na kikundi cha siri cha aina yake kilichojitokeza baada ya kuanguka kwa imani ya Zoroastriani. Umithra ukaingia Roma kutoka Asia Ndogo katika mwaka ule wa 67 K.K.... Ukawa ndiyo dini hasa ya jeshi la Kirumi, na hata mbali na nchi ya Italia ulienea hasa katika mipaka zilikowekwa ngome za askari [hao wa Kirumi]."

Askofu Mkuu F. W. Farrar, katika kitabu chake kinachoitwa The Voice From Sinai [Sauti Toka Sinai], uk. 167, alisema hivi: "Kanisa la Kikristo halikufanya uhamisho rasmi [wa kawaida] kutoka siku ile moja kwenda ile nyingine, bali polepole na karibu bila kutambua."

Biblia ilitabiri, siku nyingi nyuma katika siku zile za Danieli kwamba mamlaka fulani itatokea ambayo inge"azimu kubadili majira na Sheria [Amri Kumi]." Historia inaandika kumbukumbu inayoonyesha kuwa mamlaka hiyo inayojulikana kwetu kama Kanisa Katoliki la Roma au Upapa, imefanya jambo lilo hilo [lililotabiriwa].

Kutoka katika Convert's Catechism of Catholic Doctrine, ukurasa wa 50, twasoma maneno haya: "Kwa nini tunaiadhimisha Jumapili badala ya Jumamosi? Jibu: Tunaiadhimisha Jumapili badala ya Jumamosi kwa sababu Kanisa Katoliki, katika Baraza lake [Mkutano] la Laodikia (336 B.K.) lililhamisha ibada toka Jumamosi kwenda Jumapili."

Kutoka katika kitabu cha A Doctrinal Catechism, kilichoandikwa na Mchungaji Stephen Keenan, na kuidhinishwa na Mchungaji John Hughes, Askofu Mkuu wa New York, katika ukurasa wake wa 174, twasoma maneno haya: "Je, unayo njia nyingine ya kuthibitisha kwamba Kanisa [Katoliki la Roma] linao uwezo wa kuweka sikukuu zinazoshikwa kama amri? Jibu: Lisinalikuwa na uwezo kama huo, lisingeweza kufanya kile ambacho wanadini wote wa siku hizi wanakubaliana nalo, ----- lisingeweka utunzaji wa Jumapili, siku ya kwanza ya juma, badala ya utunzaji wa Jumamosi, siku ya saba, badiliko ambalo halina mamlaka yo yote ya Maandiko [yaani, haliungwi mkono na Maandiko]."

Kadinali Gibbons, mwandishi wa kitabu cha Faith of Our Fathers, katika ukurasa wake wa 89, anasema: "Unaweza kusoma

Biblia kuanzia Mwanzo mpaka Ufunuo, wala hutaupata mstari hata mmoja unaotoa kibali cha kuitakasa Jumapili. Maandiko yanaamuru utunzaji wa kidini wa Jumamosi."

Swali linajitokeza lenyewe, je! Wachungaji wa Kiprotestanti wanalijua jambo hilo? Nasi tunajibu kwamba baadhi yao wanalijua. Hebu ninukuu kutoka kwa mmoja au wawili wao kama mfano. Dkt. Hiscox, mwandishi wa Baptist Manual, katika hotuba yake mbele ya mkutano wa wachungaji wa Kibaptisti, hotuba ambayo taarifa yake ilitolewa katika gazeti la Examiner la Novemba 16, 1893, alisema hivi: "Kwangu mimi ni jambo lisiloelezeka ya kuwa Yesu katika mazungumzo yake na wanafunzi wake kwa kipindi kile cha miaka mitatu, akiwapa mafundisho kuhusu ufalme wake, daima akiligusia suala la Sabato, mara nyingi akilijadili katika baadhi ya nyanja zake, akiweka [Sabato hiyo] huru mbali na maelezo yake potofu, na kufundisha asili yake halisi na kusudi lake, kamwe hakugusia juu ya kuihamisha siku hiyo. Pia ya kwamba katika muda wa siku arobaini za maisha yake baada ya kufufuka kwake, hakuna kitu kama hicho kilichotangazwa naye kwa waziwazi.... Ni kweli mimi najua vizuri kwamba Jumapili ilikuja mapema katika historia ya Kikristo kama siku ya kidini, kama tunavyojifunza kutoka kwa Mababa wale wa Kikristo na kutoka katika vyanzo vinginevyo. Lakini ni jambo la kusikitisha jinsi gani kwamba [Jumapili] inakuja kwetu ikiwa imetiwa alama ya upagani, na kubatizwa kwa jina la mungu jua, ilipochaguliwa na kutumiwa na uasi ule wa kipapa na kurithishwa kwa Uprotestanti kama urithi mtakatifu [siku takatifu]. Palikuwako na bado ipo amri ya 'kuitakasa siku ya Sabato,' lakini Sabato ile haikuwa Jumapili. Walakini itasemwa bila wasiwasi, na kwa kiasi fulani cha kuonyesha ushindi, kuwa Sabato ile ilihamishwa kutoka siku ya saba [Jumamosi] kwenda siku ya kwanza ya juma [Jumapili] pamoja na wajibu wake wote, haki zake, na makatazo yake. Mimi nikiwa natamani sana kwa dhati kupata maelezo juu ya somo hili, ambalo nimejifunza kwa miaka mingi, Nauliza, Ni wapi tunapoweza kuipata kumbukumbu [Maandiko] ya kitendo hicho? ----- Si katika Agano Jipya, hakuna kabisa. Hakuna ushahidi wote wa Maandiko kuhusu badiliko la Sabato iliyowekwa [na Mungu] kutoka siku ya saba kwenda siku ya kwanza ya juma."

MITUME NA SABATO

Litakuwa ni jambo la msaada kwetu na la kuisimua kukumbuka kwamba kwa mujibu wa Kalenda ya Miaka ya Hales, Injili ya Mathayo iliandikwa karibu miaka thelathini na mbili hivi baada ya ufufuo wake Kristo; Injili ya Marko, miaka thelathini na sita baadaye; Injili ya Luka, miaka thelathini na tano baadaye; Injili ya Yohana, miaka sitini na sita baadaye; Kitabu cha Matendo ya Mitume kilichoandikwa na Luka, miaka thelathini na tano baada ya ufufuo; Waraka kwa Wagalatia, miaka kumi na tisa baadaye; Nyaraka kwa Warumi na kwa Wakorintho, miaka ishirini na saba baadaye; Waraka kwa Waefeso, miaka thelathini na moja baadaye; Waraka kwa Wakolosai na Waebrania, miaka thelathini na tatu baadaye; Waraka kwa Tito, miaka ishirini na moja baadaye; Waraka wa Pili kwa Timotheo na nyaraka zile mbili zilizoandikwa na Petro, miaka thelathini na nne baadaye; Nyaraka tatu za Yohana, miaka thelathini na saba baadaye, na Waraka ule wa Ufunuo uliandikwa miaka sitini na nne baada ya ufufuo wake [Kristo], na baada ya Kanisa kuanzishwa ipasavyo. Tukiwa na picha hiyo mawazoni mwetu kama msingi, itatusaidia kuelewa semi zilizotolewa na mitume kuhusu Sabato.

Mathayo anapoandika kisa na shughuli za Kristo, yeye, wala mtume mwingine ye yote, hajapata kutuambia sisi neno lo lote juu ya Sabato kubadilishwa kutoka siku ya saba [Jumamosi] kwenda siku ya kwanza ya juma [Jumapili], ingawa waliandika nyaraka zao na habari zao miaka mingi baada ya Kristo kurudi kwake mbinguni. Kama Sabato ingekuwa imebadilishwa kutokana na ufufuo wake Kristo, basi, wao wangukuwa wametueleza hivyo kwa maana walipoandika walikuwa wanaangalia nyuma na kuiona picha ile kamili, yaani, habari yote kamili.

Ichukue ile habari ya kusulibiwa kwake Kristo, nawe kumbuka kwamba Luka alikuwa akiandika miaka thelathini na tano baada ya kutokea tukio lile. Akiwa anaongea juu ya kusulibiwa kwake [Kristo], Luka aliandika hivi: "Na siku ile ilikuwa siku ya Maandalio, na Sabato ikaanza kuingia. Na wale wanawake waliokuja naye toka Galilaya walifuata, wakaliona kaburi, na jinsi mwili wake ulivyowekwa. Wakarudi, wakafanya tayari manukato na marhamu. Na siku ya Sabato [Jumamosi] walistarehe [walipumzika] kama ilivyoamriwa [yaani, kwa mujibu wa ile amri - Kut. 20:8-11]." Luka 23:54-56, KJV. Hapa tunaiona desturi yao. Walikuwa hawajapata kumsikia kamwe Kristo akiongea juu ya badiliko lo lote kuhusu Sabato hiyo, kwa hiyo, baada ya kufa kwake tunasoma kwamba waliitunza "siku ya Sabato [Jumamosi] kwa mujibu wa ile amri [Kutoka 20:8-11]." Na Luka aliandika kumbukumbu hiyo miaka thelathini na tano baada ya Kristo kupaa mbinguni.

Je, jambo hilo linaonekana kana kwamba walikuwa wameanzisha utaratibu mpya? Au walikuwa wakifuata nyayo za Bwana wao?

Baada ya ufufuo siku ile ya kwanza ya juma [Jumapili], hatuwaoni wanafunzi wake wakiiadhimisha siku ile kama siku takatifu ya Mungu. Katika Yohana 20:19 tunawaona baadhi ya

wanafunzi wakiwa wamekusanyika pamoja siku ile ya kwanza ya juma. Maandiko yanasomeka hivi: "Ikawa jioni, siku ile ya kwanza ya juma [Jumapili], pale walipokuwapo wanafunzi, milango imefungwa kwa hofu ya Wayahudi [sio kwa ajili ya kuendesha ibada]; akaja Yesu, akasimama katikati, akawaambia, Amani iwe kwenu." Walakini huo haukuwa mkutano wa kuiadhimisha Jumapili kama Sabato kwa kukumbuka ufufuo, kwa maana wanafunzi walikuwa bado hawajaamini tukio lile la ufufuo kuwa lilikuwa limetimizwa kweli. Walikuwa wamejificha. Walikuwapo pamoja, Maandiko yalisema, "kwa hofu ya Wayahudi [sio kwa ajili ya ibada]." Walikuwa wamemwona Bwana wao akiuawa na sasa walikuwa na hofu kwamba nao wangepatwa na janga lile lile ndiyo maana walikuwa wamejificha. Narudia tena ----- huo haukuwa mkutano wa kuiadhimisha Jumapili kama Sabato, kwa maana bado walikuwa hawajaamini kwamba amefufuka. Maana tukio lilo hilo la Yesu kusimama katikati ya wanafunzi wake limeongelewa tena katika Marko 16:14 ambako Maandiko yanasema hivi: "Baadaye akaonekana na wale kumi na mmoja walipokuwa wakila, akawakemea kwa kutokuamini kwao na ugumu wa mioyo yao, kwa kuwa hawakuwasadiki wale waliomwona alipofufuka katika wafu." Kwa hiyo, tunaweza kuona kuwa huo haukuwa mkutano wa ibada kwa ajili ya kuunga mkono utakatifu wa Jumapili. Lakini wanafunzi wale walikuwa "wakila" au wakipata mlo wao wa jioni, wakiwa bado na mashaka [mioyoni mwao] kuhusu ufufuo wake. Yesu alipoonekana katikati yao "akawakemea" kwa sababu ya "kutokuamini kwao na ugumu wa mioyo yao" wakikataa kusadiki ufufuo wake hata baada ya kupokea ushuhuda kutoka kwa wengine waliokuwa wamemwona. Na pengine itafaa kumtaja tena Tomaso kwamba hakuwa pamoja na wanafunzi wale wengine wakati wa mkutano ule [uliotajwa katika Yohana] walipomwambia habari hizo [za ufufuo wake Kristo], yeye alisema kwamba asingeweza kusadiki hata kidogo mpaka hapo atakapotia kidole chake katika mahali pa misumani, na kutia mkono wake katika ubavu wake [Yohana 20:19-25].

Kwa hiyo ni wazi kabisa kwamba wanafunzi wake wasingekuwa wanaiadhimisha siku ile kwa kukumbuka ufufuo wake wakati walikuwa hawasadiki hata kidogo kuwa ulikuwa umetokea. Katika Yohana 20:26 tunacho kisa cha Kristo akikutana na wanafunzi wake mara ya pili. Kinasomeka hivi: "Basi, baada ya siku nane, wanafunzi wake waliokuwamo ndani tena, na Tomaso akiwa pamoja nao. Akaja Yesu, na milango imefungwa, akasimama katikati, akasema, Amani iwe kwenu." Kuonekana huko kwa Kristo katikati ya mitume wake hakukutokea siku ya Jumapili, bali siku ya nane baada ya kuonekana kwake mara ya kwanza, ambako kungetokea siku ya Jumatatu. Kusudi la kuonekana kwake huko [kwa mara ya pili] limeelezwa wazi: Kulikuwa na lengo la kuiimarisha imani ya Tomaso mwenye mashaka kuhusu ufufuo wake. Mara ya tatu Bwana alipowatokea wanafunzi wake ilikuwa katika pwani ile ya Bahari ya Galilaya. Usiku kucha walikuwa wamesumbuka sana kuvua samaki wala hawakupata cho chote kwa kazi yao ile. Soma kisa chake katika Yohana 21:1-14. Ni wazi kabisa katika tukio hilo kwamba, kwa upande wake Kristo au kwa upande wa wale mitume wake, hapakuwa na kusudio lo lote la kuiadhimisha [Jumapili] kama siku ya mapumziko. Walikuwa wanavua samaki.

Ilikuwa ni desturi [mazoea] ya Paulo kuabudu katika Sabato ile ya siku ya saba [Jumamosi]: "Na Paulo, kama ilivyokuwa

desturi [mazoea] yake; akaingia mle walimo, akahojiana nao kwa maneno ya Maandiko Sabato tatu." Matendo 17:2. Katika Matendo 13:14 tunayo kumbukumbu inayoonyesha kwamba Paulo alihudhuria ibada ya dini katika siku ya Sabato: "Lakini wao [Paulo na kundi lake] wakatoka Perge, wakatoka kati ya nchi, wakafika Antiokia na Pisidia, wakaingia katika sinagogi siku ya Sabato [Jumamosi], wakaketi." Kisha kumbukumbu hiyo inaendelea kusema kuwa wakati huo Paulo alihubiri kwa waumini waliokusanyika pale.

Na Paulo alipomaliza kuhubiri "[Wamataifa] wakawasihi waambiwe maneno haya Sabato ya pili [iliyofuata]." Fungu la 42, KJV. Katika fungu la 44, twasoma maneno haya: "Hata Sabato ya pili, watu wengi, karibu mji wote, wakakusanyika walisikie neno la Mungu." Hapa kuna kielelezo cha Paulo akiendesha mkutano mwingine wa ibada siku ya Sabato [Jumamosi]. Ni dhahiri hapakuwa na wazo lo lote wakati ule la kuweka utakatifu wo wote juu ya siku ile ya Jumapili aidha kwa upande wa Wayahudi au kwa upande wa Wamataifa kwa maana kama Jumapili ingekuwa ndiyo siku iliyotengwa kwa ibada ya watu wote, basi, ni wazi kwamba Wamataifa wangekuwa wamemwalika Paulo kutoa tena hotuba yake kwao siku ile iliyofuata [kesho yake], yaani, Jumapili, badala ya kuacha juma zima kupita ili kuifikia siku nyingine ya Sabato [Jumamosi]. Paulo mwenyewe hakudokeza hata kidogo uwezekano wa kufanya ibada ile siku ya Jumapili kwa sababu yeye, kama tulivyosema, alikuwa Msabato.

Watu wengine wanatamani kuamua kwamba sababu iliyomfanya Paulo kwenda katika sinagogi siku ya Sabato ilitokana na kwamba ilimpa nafasi nzuri ya kukutana na Wayahudi siku ile. Lakini basi, alipokuwa kule Filipi, ambao ni mji mkuu wa sehemu ile ya Makedonia, alitoka nje ya mji siku ya Sabato [Jumamosi] kwenda kando ya mto ambako kulikuwa na mahali pa kusali, akaketi na kuongea na wanawake waliokuwa wamekusanyika pale. (Matendo 16:12,13.) Paulo alikuwa amekaa Filipi kwa siku kadhaa. Alichofanya katika kipindi hicho Biblia haituambii, lakini siku ya Sabato ilipofika, aliacha mambo yake ya kila siku na kutafuta mahali ambapo angeweza kusali na kusoma Neno la Mungu. Katika eneo lile pana kando ya mto, akiwa juu ya ardhi ile iliyokuwa imetakaswa tayari kama mahali pa sala, Paulo akaitunza Sabato ya Mungu iliyotakaswa na kubarikiwa. Akasoma na kuifafanua Biblia kwa wanawake wale waliokuwa wanakutana pale.

Zaidi ya hayo, tunayo kumbukumbu ya Paulo akihubiri Injili mfululizo kila siku ya Sabato kwa kipindi kirefu kule Korintho. Katika Matendo 18:1-4, twasoma maneno haya: "Baada ya mambo hayo, Paulo akatoka Athene akafika Korintho. Akamwona Myahudi mmoja, jina lake Akila, mzalia wa Ponto; naye amekuja kutoka nchi ya Italia siku za karibbu, pamoja na Prisila mkewe.... Akatoa hoja zake katika sinagogi kila sabato, akajaribu kuwavuta Wayahudi na Wayunani." Hapo tunaona maisha ya Paulo yameelezwa vizuri kwa kinagaubaga. Alifanya kazi kwa siku sita akishona mahema; lakini siku ya Sabato aliweka kando vifaa vyake vya kazi na kujihudhurisha katika sinagogi, ambamo alifundisha maneno ya Mungu. Hakukosa hata kidogo kuitunza Sabato. Alitoka hoja zake katika sinagogi kila sabato kujaribu kuwavuta Wayahudi na Wayunani. Aliendelea kuwa pale kwa mwaka mmoja na miazi sita, akifundisha Neno la Mungu katikati yao. Zingatia fungu lile la 11. Hapo tunayo kumbukumbu ya Sabato nyingi

ambazo katika hizo Paulo aliwahuriri watu wale.

Kuna ibada moja tu ya kidini iliyoandikwa katika Biblia ambayo Paulo aliendesha katika siku ya kwanza ya juma [Jumapili]. Inapatikana katika Matendo 20:7 na inasomeka hivi: "Hata siku ya kwanza ya juma [Jumapili], tulipokuwa tumekutana ili kumega mkate, Paulo akawahutubu, akiazimu kusafiri siku ya pili yake, naye akafuliza maneno yake hata usiku wa manane." Huo, narudia tena, ni mkutano peke yake wa kidini ambao tunayo kumbukumbu yake uliopata kufanyika siku ya Jumapili katika nyakati zile za Agano Jipya.

Wengine wanaweka maana kubwa sana kwa huduma ile aliyoiendesha Paulo kwa sababu [taarifa hiyo] inasema kwamba wanafunzi walikutana pamoja kumega mkate. Lakini yapasa kukumbukwa kuwa kule kumega mkate kwa upande wa kanisa lile la mwanzo hakukufungwa kwa siku yo yote au kwa tukio lo lote maalum, kwa maana katika Matendo 2:46 tunasoma maneno haya: "Na siku zote kwa moyo mmoja walidumu ndani ya hekalu, wakimega mkate nyumba kwa nyumba, na kushiriki chakula chao kwa furaha na kwa moyo mweupe." Hapa inasemekana kwamba walidumu "siku zote [kila siku]" wakimega mkate.

Mkutano huo ambao tunayo kumbukumbu yake katika Matendo 20:6-12 ni dhahiri ulifanyika usiku maana Maandiko yasema "Palikuwa na taa nyingi katika orofa ile tulipokuwa tumekusanyika," na [Paulo] "akafuliza maneno yake hata usiku wa manane." Ni dhahiri kwamba huo haukuwa mkutano wa kanisa wa ibada ya kawaida ya kila juma ya siku ya Jumapili kama wengine wanavyohibitisha; bali ilikuwa ibada maalum iliyoendesha kwa sababu maalum. Na kutumia utaalam mkutano huo haukufanyika Jumapili hata kidogo kama sisi tunavyohesabu siku leo; bali ulifanyika usiku wa Jumamosi (Saturday night) kama sisi tunavyohesabu wakati wetu, maana kwa mujibu wa hesabu za Biblia siku huanza jua linapozama na kumalizika jua linapozama. Angalia Mambo ya Walawi 23:32. Kwa maneno mengine sehemu yenye giza ya siku hutangulia ile ya mwanga. Kwa hiyo kwa suala la siku ile ya kwanza ya juma usiku ungekuja kwanza ukifuatiwa na mchana, kama isemavyo katika Mwanzo 1:5. "Ikawa jioni ikawa asubuhi, siku moja [ya kwanza]." Kwa hiyo mkutano ule ambao habari zake tunazisoma katika Matendo 20:6-12 bila shaka ulifanyika usiku ule ambao watu wote wanauita Jumamosi usiku ili kuuleta ndani ya mipaka ya siku ile ya kwanza ya juma [Jumapili] kwa mujibu wa hesabu za siku za Biblia.

Kulingana na hesabu za siku za Biblia, siku ya kwanza ya juma [Jumapili] huanza jua linapozama katika siku ile tunayoiita Jumamosi usiku [jioni] na kumalizika jua linapozama Jumapili usiku [jioni]. Kwa hiyo, ili mkutano wa usiku upate kuendesha katika siku ile ya kwanza ya juma [Jumapili], ungepaswa kuendesha katika siku ile tunayoiita Jumamosi usiku.

Kwa kuwa Paulo alibaki pamoja na kanisa pale Troa kwa siku saba, bila shaka lo lote, yeye "kama ilivyokuwa desturi yake" (Matendo 17:2), aliendesha mkutano wa kawaida wa ibada pamoja na kanisa lile siku ile ya saba, au Sabato. Kisha usiku ule wa Jumamosi alifanya mkutano maalum ili kulipa kanisa fursa kamili

ya kuwapo kwake, kwa kuwa ilimpasa kusafiri siku ya pili. Asingeweza kuondoka siku ya Sabato [Jumamosi]; na tena, kwa kuwa asingeweza kusafiri usiku, alichukua nafasi ile kutoa mahubiri yake kwa kanisa hilo usiku kucha, kisha mapema siku ile ya Jumapili kulipoanza kupambazuka akaondoka kwenda katika safari yake [badala ya kuendesha ibada ya Jumapili asubuhi]. Ni dhahiri kwamba yeye aliiona siku ya kwanza ya juma [Jumapili] kuwa ni siku ya kwanza ya kazi, kwa maana alisafiri karibu maili kumi na tisa siku ile baada ya kuliacha kanisa lile la Troa.

Hivyo tunaona kwamba si Kristo wala mitume wake walioitambua siku nyingine yo yote, mbali na ile ya Sabato [Jumamosi], kuwa ndiyo siku ya ibada, yaani, kuwa ndiyo Sabato yake Bwana.

Msichana mmoja mdogo alipita karibu na hema letu moja la kuendeshea mikutano ya Injili jioni moja kabla tu ya kuanza ibada, alisimama na kumwuliza yule mhubiri, aliyekuwa amewahi kidogo kufika mahali pale, akasema, "Kwa nini ninyi mnaitunza Jumamosi kama Sabato?" Yeye akamsomea Amri ile ya Nne [Kutoka 20:8-11]. Alipomaliza kuisoma, yule [msichana] akasema kwa mshangao, "Aa! naona ninyi mnaitunza kama vile inavyosomeka! "Je! hivyo sivyo tunavyotazamiwa kufanya, Ee mpendwa msomaji? Fuata nyayo za Yesu. Amini Neno lake kama lisemavyo.

VIPINGAMIZI VINAVYOTOLEWA DHIDI YA SABATO YA BIBLIA

Mojawapo ya kanuni za msingi za kuielewa Biblia ni hii, kwamba mafungu yote ya Biblia, yakieleweka vizuri, huafikiana, ama, hupatana kabisa na kila fundisho jingine lo lote la kila mwandishi mwingine awaye yote juu ya somo hilo. Kwa maneno mengine, hakuna kutopatana ko kote kule, bali pana mwafaka kamili katika mafundisho ya waandishi wote [kuhusu dhamira au mada hiyo inayochunguzwa]. Ili kufikia hitimisho la Biblia, ni sharti sisi tusichukue fungu moja, kulitenga na mazingira yake,

kupuuzia hitimisho la waandishi wengine wa Biblia, kuweka tafsiri yetu wenyewe juu yake [fungu hilo] na kusema, "Hii na hii ndiyo maana ya fungu hilo." Mtume Petro anatuonya dhidi ya kufanya kitu kama hicho. Anasema, "Mkijua neno hili kwanza, ya kwamba hakuna unabii katika Maandiko upatao kufasiriwa kama apendavyo mtu fulani tu." 2 Petro 1:20.

Utakumbuka kwamba hila ya Shetani, yaani, yule mwovu, aliyoitumia kujaribu kuwaangusha [dhambini] Adamu na Hawa ilikuwa ni ile ya kuwashawishi kwamba hawana haja ya kumtii Mungu. Alimwambia Kaini kitu kile kile, akimshawishi kwamba hana haja ya kufuata kabisa amri ya Mungu ya kutoa mwana-kondoo aliyechinjwa kama sadaka yake. Kaini akaitii sauti ya mlaghai yule na kwa kuwa Mungu hakuikubali sadaka yake kama vile alivyoikubali ile ya Habili, basi, akamwua ndugu yake.

Tunahitaji kujua kwa faida yetu wenyewe ni sauti gani tunayoitii kama ni sauti ile ya Mungu wa kweli, aliye hai, au kama ni sauti ile ya mwasi yule mkuu. Uzima wa milele una thamani kubwa kwa kila mmoja wetu, hatuna budi kuangalia jinsi tunavyosikia. Tunahitaji mafundisho yale ya uzima, na imani safi. Hatuwezi kumudu kupokea maneno ya watu badala ya Amri [Kumi] za Mungu.

Hebu na tujiulize kwa makini kweli ni nini hasa. Sisi hatuwezi kumudu kujenga juu ya msingi ule wa mchanga. Mafundisho ya dini yaliyofunuliwa kwetu katika Neno la Mungu ndiyo yanayopaswa kuwa msingi wa imani yetu. Ni jambo la maana kabisa ya kwamba tupate kuelewa kwa kadiri Mungu alivyotujalia uwezo wa kufahamu, kanuni zile ambazo juu yake Serikali yake imejengwa, kwa maana kanuni zile tunazoziamini na kuzipokea moyoni mwetu ndizo zitakazotutawala na kuyaongoza matendo yetu. Kadiri ufahamu wetu wa kweli ile iliyo ndani ya Kristo unavyozidi kuwa wazi zaidi, ndivyo kadiri maisha yetu yanavyokuwa ya kiroho zaidi, yaani, hisia zetu [mapenzi yetu] zitakuwa takatifu zaidi.

Ni jukumu takatifu na zito kuwa mchungaji kwa niaba ya Bwana wetu Yesu Kristo. Kama wanenaji wa Mungu, tunapaswa kupokea ujumbe wetu toka kwa Mungu na kuutoa kwa watu katika jina la Bwana. "Kwa maana yapasa midomo ya kuhani [mchungaji] ihifadhi maarifa, tena yawapasa watu kuitafuta Sheria [Amri Kumi] kinywani mwake; kwa kuwa yeye ni mjumbe wa BWANA wa majeshi." Malaki 2:7.

Ni jambo la kusikitisha jinsi gani kwamba Mungu alazimike kuwalaumu baadhi ya wachungaji kwa kusababisha watu wake ku"kwaz[w]a [kujikwaa] ... katika Sheria [Amri Kumi]." Malaki 2:8. Anatangaza kwamba wachungaji wa "meishika Sheria hiyo [Amri Kumi] kwa sehemu tu [yaani, sio Amri Kumi zote]." "Kwa sababu hiyo mimi nami nimewafanya ninyi kuwa kitu cha kudharauliwa, na unyonge, mbele ya watu wote, kama vile ninyi msivyozishika njia zangu, bali mmeishika Sheria hiyo [Amri Kumi] kwa sehemu tu." (fungu la 9, Tafsiri ya KJV). Leo kuna sehemu kubwa ya watu walio kinyume na Amri ya Sabato [Jumamosi]. Sabato ni sehemu muhimu sana [isiyoweza kuondolewa] ya Sheria ya Mungu [Amri Kumi]. Kama tulivyokwisha kugundua, Sabato ilichaguliwa na

Mungu kuwa kumbukumbu ya kazi yake ya uumbaji. Ilichaguliwa kuwa ishara au beji ya mamlaka yake na alama ya uweza wake utakasao. Kutoka 20:8-11; Ezekeieli 20:12,20. Mungu alijua kuwa wengi, kwa mafundisho yao na mfano wao, wangewafundisha watu kusahau kile alichosema Mungu kikumbukwe.

Viongozi wengi wa kiroho wanaishika kwa sehemu tu ile Sheria ya Amri Kumi kama anavyowalaumu Mungu katika Malaki 2:9. Jambo hilo huonekana katika hoja mbalimbali zinazogongana ambazo wanazitumia ili kuyakwepa madai ya Sabato au Amri ile ya Nne.

(1) Si Chini Ya Sheria, Bali Chini Ya Neema

Mafungu yenye nguvu ya Maandiko kwa namna ya kusikitisha sana yanatumika vibaya ili kujaribu kuweka kitu kingine mahali pa mojawapo ya Amri [Kumi] za Mungu [wasiyoipenda], yaani, inayochukiwa karibu na viongozi hao wote ambao wao wenyewe hawataki kabisa kuyatii madai ya Amri ile ya Nne [Kut. 20:8-11], na ambao wanajaribu kuwazuia watu wasiitii, kwa kawaida wao wanalishikilia sana fungu hilo la Warumi 6:14. Wakiwa na wazo la Sabato peke yake kichwani mwao, wanajitahidi sana kuitumia lugha ya fungu hilo kwa kuihusisha Amri ile ya Nne tu [ihusuyo Sabato], wanasoma kwa kusisitiza sana, wakisema, "Hamwi chini ya Sheria [Amri Kumi], bali chini ya Neema [Msamaha]." Narudia tena, amri moja peke yake ambayo fungu hilo linatumika kuipinga ni ile ya Nne [Sabato], lakini basi, yapasa ikumbukwe kwamba Sabato ni sehemu moja tu ya Sheria hiyo [Amri Kumi], na kama ukweli huo wa kusema hatuko chini ya Sheria [Amri Kumi] unatusamehe sisi tusiweze kuishika Sabato, basi, kwa hakika kabisa unatuachilia huru tusizitii amri zile nyingine tisa za Sheria hiyo [Amri Kumi].

Hebu na tuseme ya kwamba tumelitumia fungu hilo. Chukua ile Amri ya Nane, isemayo, Usiibe." Mwizi anaposhutumiwa kwa matendo yake ya udanganyifu na kuambiwa kuwa inampasa kuishi kwa kufanya kazi kwa mikono yake, wala sio kwa udanganyifu, anaweza kujibu kwa ukali, na kusema, "Hoja yenu haiungwi mkono na Maandiko, kwa kuwa hatuko chini ya Sheria [Amri Kumi], bali chini ya neema, kwa hiyo, mimi naweza kuiba mara kwa mara kama nipendavyo."

Hebu na tuseme ya kwamba mchungaji anayeitumia hoja hiyo anakwenda China kama mmishonari. Kule anawafundisha makafiri kwamba Biblia ni Neno la Mungu, na kwamba linapaswa kutiiwa, kisha kafiri yule aliye na moyo mnyofu anayeisoma mwenyewe Biblia ile anaanza kuitunza Sabato "kwa mujibu wa amri ile." Luka 23:56, KJV; Kutoka 20:8-11. Rafiki yetu anamkemea na kusema, "Hilo si sawa kabisa; hupaswi kuitunza Sabato; sisi hatuko chini ya Sheria [Amri Kumi], bali chini ya Neema [Msamaha]." Maskini yule Mchina haoni kuwa jambo hilo ni sawa; lakini kwa kuwa ni nafuu zaidi kutoitunza Sabato kuliko kuitunza, basi, anaruhusu desturi na nafuu hiyo kufidia utusitisi wa suala hilo, naye anamtii mwalimu wake huyo mpya.

Lakini siku ya pili yake, rafiki yetu mmishonari yule anapigwa na butwaa kumwona mwongofu wake mpya akiisujudia sanamu ya kutisha sana, na kufukiza uvumba mbele yake. " Nini hiyo!" [mchungaji huyo] anatamka ghafula kwa mshangao. "Je! hivi umesahau kwamba Mungu wetu Mkuu aliyumba vitu vyote amesema, 'Usiwe na miungu mingine ila mimi,' tena, amesema, "Usijifanyie sanamu ya kuchonga,... usivisujudie?" " (Kutoka 20:2,4-5). Kisha mtu yule mjinga atajibu, na kusema, "Mimi sijasahau; mimi nayakumbuka vizuri sana mafundisho yako; mimi siko chini ya Sheria [Amri Kumi], bali chini ya Neema [Msamaha]." Ni kwa kutumia hoja gani basi, rafiki yetu [mmishonari] ataweza kumweleza waziwazi kuwa japo maneno haya, "hamwi chini ya Sheria [Amri Kumi], bali chini ya Neema [Msamaha]," yanaundolea mbali uwajibikaji wake kwa Amri ile ya Nne, hayawezi kupunguza hata kidogo wajibu wake wa kuzishika Amri zile nyingine zote [tisa]?

Watu hawakuokolewa katika kizazi kimoja kwa kushika Sheria [Amri Kumi] na katika kizazi kingine kwa Neema. "Basi tena, kama kwa kosa moja watu wote walihukumiwa adhabu, kadhalika kwa tendo moja la haki watu wote [kuanzia Adamu] walihesabiwa haki yenye uzima." Warumi 5:18. Hivyo tunaona kwamba njia ya pekee ambayo kwayo watu wote, kuanzia mwanzo wa uumbaji mpaka mwisho wa ulimwengu huu, wangeweza kujipatia uzima wa milele ilikuwa kwa [kutegemea] kipawa hicho kilichotolewa bure kwa njia ya Yesu Kristo.

Je, hivi neema [inayopatikana kwa njia ya imani] inaibatilisha [inaifutilia mbali] Sheria ya Mungu [Amri Kumi]? Paulo anapiga kelele na kusema, "Hasha! kinyume cha hayo twaithibitisha Sheria [Amri Kumi]." Warumi 3:31. Neema na Sheria [Amri Kumi] havipingani. Kusema kweli, hapawezi kuwapo na neema yo yote kama Sheria hiyo [Amri Kumi] haiendelei kuwafunga watu wote. Mtu yule aliyeokolewa kwa neema kweli kweli, hataweza kamwe kuwa na uadui wo wote dhidi ya Sheria hiyo [Amri Kumi]. Kuna kitu kimoja tu kinachoonekana kuwa si sawa kwa mtu ye yote anayepingana na Sheria ya Mungu [Amri Kumi]. Inaonyesha kwamba mtu huyo hajaongoka [hajazaliwa mara ya pili]. Yeye bado ni mtu wa mwilini. "Kwa kuwa ile nia ya mwili ni uadui juu ya Mungu, kwa maana haitii Sheria ya Mungu [Amri Kumi], wala haiwezi kuitii." Warumi 8:7.

Kielelezo kifuatacho kinaonyesha haja ya kuwa na utii kwa upande wa yule aliyeokolewa kwa neema. Tuseme kwamba mtu fulani ameua. Alikuwa mtu mzuri kwa siku zote zilizopita, lakini kwa tendo lake hilo moja anafungwa gerezani na kuhukumiwa kufa. Maisha yake yote mazuri aliyoishi kabla ya tukio hilo hayatafaa kitu kwake sasa, kwa sababu tendo hilo moja baya litakuwa limemwondolea uhai wake. Katika seli yake huenda akaweza kutoa ahadi kwamba kamwe hatavunja tena sheria nyingine ya nchi na kwamba ataishi maisha makamilifu ya utii kwa sheria. Lakini, je! hilo litamwoko asinyongwe? Sivyote kabisa. Tendo moja la kuua limemgharimu maisha yake wala hawezi kuokolewa kwa matendo yake mema au kwa kushika sheria. Sheria haiwezi sasa kumpa uzima. Inaendelea tu kupiga kelele, ikisema kwamba anapaswa kukabiliwa na mauti [kifo]. Ilitungwa ili iwe sheria ya

kuhifadhi maisha ya watu, lakini sasa imegeuka na kuwa sheria ya mauti kwa yule aliyeivunja. Kabla ya hapo ilikuwa ni sheria iliyokuwa na uwezo wa kumfunga [kumweka katika hali ya uwajibikaji daima]. Sasa imemfunga katika seli [chumba kidogo cha gereza] na kumhukumu kufa. Hakuna njia yo yoter inayowezekana ili kuifanya sheria ile kumwokoia mhalifu huyo sasa, isipokuwa tu kama imefutwa, lakini sheria dhidi ya mauaji haiwezi kufutwa.

Ndipo mtu yule aliyehukumiwa kufa anakata rufaa kwa Gavana [au Rais] kuomba msamaha. Na siku moja anatembea na kuingia katika seli yake mtu mmoja mwenye msamaha mkononi mwake ulioandikwa juu yake neno hili, "umeokolewa kwa neema." Je, mtu yule ameokolewa kwa sheria ile au kwa kuitunza sheria ile? La, ameokolewa kwa neema peke yake. Akiwa ameupata wokovu huo kwa neema, anakuwa huru kutoka katika hali ya kufungwa na Sheria hiyo. Lakini basi, hebu nikuulize, kwa vile mtu huyo ameokolewa kwa neema, je! anao uhuru kutoka nje na kwenda kuwaua watu wengi kwa kuwapiga risasi kama atakavyo yeye, ama sheria hiyo itakuwa imefutwa kwa sababu tu ameokolewa kwa neema? Neema hiyo inamweka huru mbali na lawama [mashtaka] ya Sheria hiyo [huko ndiko kuwa chini ya Sheria], lakini sio mbali na mamlaka ya [udhibiti wa] Sheria hiyo.

Neema sio tu kwamba inasamehe uvunjaji wa Sheria [dhambi] uliopita, bali ni uweza unaotulinda sisi tusitende dhambi [tusiivunje Sheria ile ya Amri Kumi] kwa wakati huu wa sasa.

(2) Sabato Ilitolewa kwa Wayahudi tu

Katika kusoma vijizuu na vitabu vinavyotumwa kwangu vikipinga Sabato ile ya Amri ya Nne, bila kuhitilafiana ko kote inatajwa kama Sabato ya Wayahudi. Hivyo waandishi hao wanajaribu kuilundikizia chuki au dharau juu yake [siku hiyo ya Sabato]. Kwa nini waandishi hao wasitumie lugha ya Biblia na kuiita Amri ile ya Nne kuwa ni "Sabato ya BWANA [YEHOVA], Mungu wako"? [Kutoka 20:10.]

Ni kweli kwamba Amri ile ya Sabato pamoja ni zile nyingine tisa zilitangazwa rasmi kutoka Sinai mbele ya umati ule mkubwa wa watu wale ambao kwa sehemu kubwa sana walikuwa Wayahudi. Lakini, je! hiyo ndiyo sababu yote ya kutojihusisha kwetu kabisa na Sabato hiyo? Je! hatutakuwa na heshima iwayo yote kwa manabii wale na mitume kwa sababu wote walikuwa Wayahudi? Je! tutamkataa Yesu, kwa kuwa ali"twaa asili ya mzao wa Ibrahimu"? Waebrania 2:16. Tena alitembea katikati ya watu wale kama Myahudi. Je! yule Muasisi wa wokovu wetu hakupata kusema kwamba "wokovu watoka kwa Wayahudi"? Yohana 4:22. Je! hivi sisi tutakataa kwenda mbinguni ati kwa sababu juu ya kila mlango wa mji ule kuna jina la Myahudi na kwa sababu majina ya Wayahudi tu yameandikwa katika misingi yote ya kuta zile? Ufunuo

21:12,14. Je! sisi tunaweza kuhitimisha [hoja hii] kwa kusema kwamba manabii wote wa Biblia, mitume, Mwokozi, wokovu, na mbingu, vyote hivyo vitawahusu Wayahudi peke yao? Lo! ni mbali jinsi gani tunaweza kwenda tunapofuata mkondo mbaya wa kufikiri [mawazo potofu]!

Mathalani, chukua uzoefu wa maisha wa wanafunzi wale watatu, yaani, Petro, Yakobo na Yohana ----- wote wakiwa Wayahudi. Siku moja Kristo aliwachukua na kwenda nao juu ya Mlima ule wa Kubadilika Sura Yake [Mlima wa Mizeituni], kisha sauti ikatoka mbinguni ikisema, "Huyu ni Mwanangu, mteule wangu, msikieni yeye." Luka 9:35. Je! kwa hiyo sisi tuelewe kwamba agizo hilo lilipaswa kutiiwa na wale wanafunzi watatu tu, au zaidi sana, na taifa lote la Wayahudi tu ambalo wao walikuwa sehemu yake? Sababu hiyo ingekuwa ya maana sawa tu na hitimisho lihusulo Amri ya Sabato. Mungu aliliheshimu taifa la Wayahudi kwa kuwaita watu wake wa pekee. Akawapa kweli zake zote. Akawafunulia Masihi yule aliyeahidiwa kwa njia ya mifano na vivuli. Aliwapa maagano na kukusudia kuwa wao watakuwa nuru ya ulimwengu. Akawaweka kwenye eneo muhimu la nchi, lililokuwa lango kuu la [njia kuu ya] Mataifa. Ndiyo, walishindwa kumfuata! Lakini, je! zile kweli alizowapa Mungu zilikoma kwa sababu taifa lile lilishindwa kumfuata? Mungu bado ni Mungu. Kweli bado ni Kweli. Siku ya saba bado ni "Sabato ya BWANA, Mungu wako." Kristo alitangaza akisema: "Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu." Marko 2:27. Hakusema kwa ajili ya Myahudi, bali kwa ajili ya mwanadamu! Kama sisi ni wanadamu, basi, Mungu aliifanya Sabato kwa ajili yetu! Sabato ilifanyika wakati wa uumbaji kwa ajili ya mwanadamu. Mwanadamu peke yake aliyekuwako wakati ule alikuwa Adamu. Katika Isaya 56:1-8 nabii huyo anazungumza juu ya siku za mwisho za kufungwa kwa historia ya dunia hii, naye anazungumza juu ya baraka itakayowajia "mgeni" aitunzaye Sabato hiyo.

(3) Sabato Ilikuwa ni Mojawapo ya Sikukuu za Wayahudi

Ambazo Kristo Alizigongomea Pale Msalabani

Katika jitihada ya mfa maji kujaribu kukwepa kuitii Sabato ile ya Amri ya Nne, wengine wameshikilia Wakolosai 2:14-17 na kufundisha kwamba Amri zote Kumi za Mungu ziligongomewa msalabani.

Maandiko yenyewe yanasomeka hivi: "Akiisha kuifuta ile hati iliyoandikwa ya kutushtaki kwa hukumu zake, iliyokuwa na uadui kwetu; akaiondoa isiwepo tena, akaigongomea msalabani....

Basi, mtu asiwahukumu ninyi kwa vyakula au vinywaji, au kwa sababu ya sikukuu au mwandamo wa mwezi, au sabato [siku za Sabato - KJV]; mambo hayo ni kivuli cha mambo yajayo; bali mwili ni wa Kristo."

Kulingana na mafungu hayo kitu fulani kilifutwa. Kilitwa hati iliyoandikwa ya kutushtaki kwa hukumu zake "iliyokuwa na uadui kwetu," kisha fungu lile la 17 lasema kwamba ilikuwa kivuli cha mambo yajayo. Nataka kukueleza kwamba mimi nilipompa Yesu moyo wangu sikuziona kamwe Amri Kumi kuwa zilinipinga katika njia yangu. Kamwe hazijapata kuwa na "uadui" kwangu.

Natamani ungetumia muda wako fulani katika chumba chako cha faragha cha kujifunza Maandiko na kuanza kutafakari na kuzipitia moja baada ya nyingine zile Amri Kumi [Kutoka 20:3-17] na kuchagua zile ambazo wewe ungeweza kusema zilikuwa na uadui kwako. Hakika sio ile ya kwanza. Na ile ya pili inafanana sana nayo. Hakika, wewe ambaye upendo wa Kristo unakaa moyoni mwako hukabiliwi na jaribu kubwa la kukufanya uzisujudie sanamu za mawe. La, amri hiyo haina uadui kwako. Wala ile amri ya tatu inayohusu kulitaja bure jina la Mungu haina uadui wo wote kwa mtu yule aliyefanywa kuwa kiumbe kipya kwa uweza wake Mungu. Haina uadui kwake. Na ile lya nne inatajwa waziwazi kuwa ni "kwa ajili [kwa faida] ya mwanadamu."

Utakumbuka kwamba Yesu alisema hivi katika Marko 2:27, "Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu," kwa hiyo lo lote lile alilokuwa akiliongelea Paulo ni wazi kwamba lisingeweza kuigusa Amri ile ya Nne, yaani, Amri ya Sabato; maana Yesu, Mwalimu Mkuu, anasema kwamba Sabato hiyo ni "KWA AJILI [FAIDA]YAKO WEWE," nami nina hakika kwamba hakuna mtu ye yote anayeweza kufanikiwa kuwafundisha watu na kuwafanya waamini kwamba Paulo alikuwa anabishana na Yesu Kristo. Kile Paulo anachoongelea habari zake ni kitu fulani kilicho na "UADUI KWETU," yaani, kitu fulani ambacho si kwa ajili [faida] yetu. Lakini basi, elewa vizuri jambo hilo, kwamba Yesu anasema Sabato ile ya Siku ya Saba ni KWA AJILI [FAIDA] YAKO WEWE.

Na kwa njia kama hiyo, sisi tungeweza kuendelea kuzipitia Amri zote [Kumi} ----- ya tano, ya sita, na ya saba, amri hizo zinazotuambia tumheshimu baba na mama, tusiue, tusiibe, tusizini ----- hakika hizo hazina uadui wo wote kwa Mkristo, yaani, hazipingani na mtindo wake wa maisha!

La, Amri Kumi hazina uadui wo wote wala hazipingani na mtu yule aliyemwona Yesu kuwa ni Mwokozi wake. Yesu alisema, "Kuyafanya mapenzi yako, Ee Mungu wangu ndiyo furaha yangu; Naam, Sheria yako [Amri Kumi] imo moyoni mwangu." Zaburi 40:8.

Lakini yana maana gani basi, mafungu hayo ya Wakolosai 2:14-17? Tumeona jinsi mafungu hayo yasivyomaanisha. Hayamaanishi kwamba Kristo alizigongomea Amri Kumi msalabani. Hayamaanishi kwamba Amri Kumi zina uadui kwetu au zinapingana nasi.

Fungu lile la 17 linasema mambo hayo [yaliyotajwa] ni kivuli cha mambo yajayo, bali mwili ni wa Kristo. Nina hakika kwamba wewe unafahamu kwamba kulikuwako na huduma ya kivuli, yaani, huduma ya mfano, waliyopewa [Waisraeli] ili kuwakumbusha juu ya upendo wa Mungu na mpango wa Mungu wa kuja yule Mkombozi. Adamu alipofanya dhambi, Mungu alimjulisha mwanadamu yule kwamba alikuwa amemtoa Badala yetu, yaani, Mwokozi, nao

walitakiwa kuonyesha imani yao kwa Mwokozi huyo ajaye kwa kutoa dhabihu [kafara]. Walitakiwa kumkumbuka yule Mwana-Kondoo wa Mungu ambaye angezichukua dhambi za ulimwengu [Yohana 1:29] kwa njia ya kumchinja mwana-konoo asiyekuwa na hatia, wala waa, toka katika kundi la mifugo yao. Walifundishwa kwa makini kuhusu huduma hiyo ya kafara [dhabihu]. Ilifafanuliwa kwa makini katika Sheria [ya Musa] waliyokuwa wamepewa.

Unakumbuka kisa cha kutoa sadaka za dhabihu kulikofanywa na Kaini na Habili; mmoja alifanya kama vile alivyomwagiza Mungu, mwingine yule aliyapuuzwa maagizo ya Mungu kuhusu utoaji wa kafara [dhabihu] ile, naye akafanya kama mawazo yake yalivyomtuma kufanya, nawe unajua matokeo ya kutisha yaliyofuata. Ni kuhusiana na Sheria hiyo [ya Kafara] (Ceremonial Law) tunasoma maneno haya katika Wagalatia 3:19: "Torati [Sheria] ni nini basi? Iliingizwa [iliongezwa - KJV] kwa sababu ya makosa, hata aje huyo mzao [Kristo] aliyepewa ile ahadi." Zingatia maneno haya, "Torati ni nini basi? Iliingizwa [iliongezwa] kwa sababu ya makosa." Kwa sababu mwanadamu alikuwa ameivunja Sheria ya Mungu ya Amri Kumi na hivyo kuwa mwenye dhambi (kwa maana dhambi ni uvunjaji wa Sheria [Amri Kumi], 1 Yohana 3:4, AJKK), basi, Mungu akaiiongeza Sheria hiyo ya Kafara (Ceremonial Law), yaani, Sheria hiyo iliyohusika na uchinjaji wa wana-kondoo na kujitakasa, tena ilikuwa na siku zake takatifu, baadhi yake ziliitwa Siku za Sabato. Angalia Mambo ya Walawi Sura ya 23. Sheria hiyo ilikusudiwa kuwaelekeza kwa Mkombozi, tiba ya Mungu kwa dhambi zao [uvunjaji wao wa Sheria ile ya Amri Kumi]; tena "Sheria iliyoongezwa" ilikusudiwa kudumu hata mzao yule aliyeahidiwa, yaani, Yesu, atakapokuja. [Mwanzo 3:15; Wagalatia 3:16].

Kila mara mtu alipomchinja mwana-kondo wake asiyekuwa na hatia, kitendo hicho kilielekeza mawazo yake kushuka chini katika mkondo wa wakati hadi kufikia wakati ule Mwana wa Mungu asiye na hatia atakapowafia wanadamu wenye dhambi [waliozivunja zile Amri Kumi], na kwa njia ya imani kama hiyo katika Mkombozi yule atakayekuja, wale waliokuwa wameamini kweli kweli walipata msamaha. Huduma hiyo ilikuwa "kivuli cha mambo yajayo." Lakini wewe unaweza kuona kwa urahisi kwamba huduma hiyo ilipopoteza maana yake ya kiroho kwa watu wale, ndipo wakaingia katika kuifanya huduma hiyo kama maadhimisho tu, yaani, kama kawaida tu za ibada, hapo ndipo damu yote ile ya mamilioni ya wanyama waliochinjwa kila mwaka ikawa chukizo [kwa Mungu]. Ilikuwa kivuli cha jambo jema litakalokuja, lakini kutokana na mtazamo wao [usiokuwa na imani] kwa Mungu, ikawa na uadui kwao na kupingana nao.

Kwa kuwa Sheria ile ya Kafara [dhabihu] ambayo Kanisa la Kikristo linaiita Sheria ya Kafara (Ceremonial Law), ilifikia mwisho wake [iliondolewa pale msalabani] baada ya kulitimiza kusudi lake; usifikiri hata kidogo kwamba Sheria ile Kuu ya Milele ya Maadili (The Great Eternal Moral Law), yaani, zile Amri Kumi, ilikoma kufanya kazi yake!

Wengine wameniandikia na kunishtaki kuwa nimebuni wazo la Sheria mbili ----- ila ya Kafara au Maadhimisho (ambayo iliwekwa kwa mpango wa muda tu) kuwa hiyo ni tofauti kabisa na

zile Amri Kumi au Sheria ile ya Mungu ya Maadili. Ukweli ni kwamba karibu wanatheolojia wote wakuu na makanisa ya Kiprotestanti wanashika msimamo huo. Nitanutuu hapa kwa uchache:

KANISA LA METHODISTI: "Ingawa Sheria ile iliyotolewa na Mungu kwa Musa iliyohusu maadhimisho [kafara] na taratibu za ibada, haiwafungi Wakristo, hata hivyo, licha ya hiyo, hakuna Mkristo ye yote aliye huru kutoziti Amri zile zinazoitwa za Maadili [Amri Kumi]." ----- Methodist Episcopal Church Doctrines and Discipline, 1904, uk. 23.

MNENAJI WA KANISA LA PRESBITERI ALBERT BARNES: "Hakuna ushahidi wo wote kutokana na kifungu hiki [Wakolosai 2:16] kuwa yeye [Paulo] alikuwa anafundisha kwamba hapakuwa na uwajibikaji wo wote wa kuitunza [Sabato] kwa wakati wote ule ulio mtakatifu, maana hakuna sababu hata kidogo kuamini kwamba alikuwa na maana ya kufundisha kwamba mojawapo ya zile Amri Kumi ilikuwa imekoma kuwafunga wanadamu. Endapo angekuwa amelitumia neno lile katika umoja, 'Sabato [sabbath],' hapo ndipo, kusema kweli, ingekuwa wazi kwamba alikuwa na maana ya kufundisha kwamba Amri ile ilikuwa imekoma kuwafunga watu, na ya kwamba Sabato isingetakiwa tena kutunzwa. Lakini matumizi ya neno lile katika uwingi [sabbath days], na uhusiano wake [kwa kivuli na mwili wa Kristo], huonyesha kwamba jicho lake lilikuwa linaziangalia siku zile nyingi ambazo ziliadhimishwa na Waebrania kama sikukuu zikiwa ni sehemu ya Sheria ile ya Kafara (Maadhimisho) na kivuli chake, wala sio ile Sheria ya Maadili au zile Amri Kumi. Hakuna sehemu yo yote ya Sheria ile ya Maadili ----- yaani, hakuna amri moja kati ya zile Amri Kumi ----- ambayo ingesemwa kuwa ni 'kivuli cha mambo yajayo.' Amri hizo [Kumi], kutokana na tabia ya Sheria hiyo ya Maadili, ni za milele na uwajibikaji kwazo ni wa ulimwengu mzima." ----- Notes on Colossians 2:16, iliandikwa na Albert Barnes.

KANISA LA KIBAPTISTI: "Kando ya Sheria hii inayoitwa kwa kawaida kuwa ni ya Maadili [Amri Kumi], Mungu alipendezwa kuwapa watu wake wa Israeli Sheria za Maadhimisho (Kafara), zikiwa zimewekwa mpaka wakati ule tu wa Matengenezo, hizo ndizo zimefutwa na kuondolewa na Yesu Kristo, Masihi wa kweli na Mtoa-Sheria peke yake."

KANISA LA KIKRISTO (CHRISTIAN CHURCH): "Kule kufutwa kwa Sheria ile sidhani kwamba Sheria ile ya Upendo kwa Mungu na Upendo kwa Mwanadamu [Amri Kumi - Mt. 22:35-40] ya kuwa iliondolewa mbali: kwa maana hiyo haipaswi kubadilika, inapaswa kuwa ya milele na kuwafunga viumbe vyote vyenye akili vilivyoumbwa. Sioni uhusiano wo wote kati ya kifo chake Kristo na kuondolewa kwa Sheria hiyo ya Maadili [Amri Kumi].

"Kuna uhusiano wa karibu sana kati ya kifo chake [Kristo] na Sheria zile za Maadhimisho (Kafara): kwa maana hizo zilikuwa mfano na kivuli cha [kifo chake] Kristo, aliye Asilia yake na mwili halisi." ----- Mzee Barton W. Stone, Mfuasi.

(4) Hailleti Tofauti Yo Yote Ni Siku Gani Ambayo Sisi Tunaitunza

----- Mungu Hajali

Ni mara ngapi suala hilo la Sabato linapotolewa tunasikia hoja hii: "Hailleti tofauti yo yote ni siku gani ambayo sisi tunaitunza. Mungu hajali. Kama watu wengi wanaitunza siku ya Jumatatu, basi, mimi nami ningeitunza Jumatatu." Usemi huo ulioenea miongoni mwa watu wengi unafanya mtu alifikirie fungu fulani linaloonyesha vizuri sana jinsi Mungu anavyoionyesha picha ya watu kama hao. "Makuhani wake wameihalifu Sheria yangu [Amri Kumi], wametia unajisi vitu vyangu vitakatifu; hawakuweka tofauti ya vitu vitakatifu na vitu vya kutumiwa sikuzote; wala hawakuwafundisha watu kupambanua vitu vichafu na vitu vilivyo safi, nao wamefumba macho yao, wasiziangalie Sabato zangu, nami nimetiwa unajisi kati yao." Ezekieli 22:26. Naam, Mungu alijua kwamba watu wangekuwa wakisema kwamba hailleti tofauti yo yote; Mungu naye anadokeza juu ya suala gani ambalo wao watakuwa wakisema maneno hayo. Anasema kwamba "wamefumba macho yao, wasiziangalie Sabato zangu. nami nimetiwa unajisi kati yao." Kupiga kelele kwao, wakisema, "Hailleti tofauti yo yote ni siku gani tunaitunza" kungefanya baraka ya Bwana, utakaso wake, na amri yenyewe kutokuwa na maana yo yote. Mungu aliibariki siku ya Sabato, tena tunasoma kwamba "Baraka ya BWANA hutajirisha." Mithali 10:22. Akaitakasa Sabato. Akaifanya kuwa ishara ya kuonyesha kuwa yeye ni Muumbaji wa mbingu na nchi. Kutoka 20:8-11. Akaifanya siku ile ya saba kuwa ishara ya utakaso. Ezekieli 20:12. Akaiweka Sabato katikati ya Sheria yake ya Amri Kumi pamoja na maneno haya ya kututahadharisha, akisema, "Ikumbuke siku ya Sabato uitakase." Mkristo anawezaje kusoma maneno hayo yote na kusema, "Hailleti tofauti yo yote. Mungu hajali"?

Hebu na tuwaulize hivi wapinzani hao, "Je! ni kweli mnafikiri kwamba Mungu hajali? Je! mngetumia njia iyo hiyo ya kufikiri kuhusu amri zote nyingine zile tisa? Iwapo kwa kutumia ubishi kama huo kutaweza kuwaweka huru ili msiwajibike kuitii amri ile ya nne, je! [kwa ubishi uo huo] msingewekwa huru ili msipate kuwajibika kuzitii zile nyingine tisa? Je! hivi Mungu hana maana ya [kututaka sisi kutekeleza] kile anachosema?

Hebu na tuliangalie tukio moja au mawili hivi kutoka katika siku zile za mwanzo wa Biblia. Katika siku zile za mwanzo za historia ya Wayahudi Mungu aliwaagiza makuhani kuwa wanapofanya huduma zao katika patakatifu wasitumie moto mgeni ----- Yaani, moto wa kawaida ----- bali kwamba siku zote wangepaswa kuchukua moto kutoka katika mwali mtakatifu wa moto uliokuwa unawaka daima juu ya madhabahu. Hoja zinazokubalika sana zinaweza kutolewa kwamba moto wote unafanana, kama vile mtu anavyoweza kutoa hoja kwamba siku zote zinafanana, na kutoa hitimisho lake kwamba, kwa kweli, Mungu asingejali kabisa kama amri yake kuhusu kutumia moto maalum wasingeweza kuitii. Makuhani wawili

----- Nadabu na Abihu ----- walitenda kwa kufuata nadharia hiyo kwa maana walitumia moto mgeni wakati wa kufukiza uvumba mbele za Bwana. Je, matokeo yalikuwaje? "Kisha moto ukatoka hapo mbele za BWANA, nao ukawala, nao wakafa mbele za BWANA." Mambo ya Walawi 10:2.

Maelezo ya tukio hilo yanaonyesha kuwa hukumu hiyo iliwajia kwa sababu walishindwa kuitii amri ile ya "kupambanua kati ya yaliyo matakatifu na hayo yaliyo ya siku zote." Fungu la 10.

Ni wa ajabu jinsi gani mlandano huo! Amri ya Sabato imekusudiwa kuweka tofauti kati ya siku takatifu na siku zisizo takatifu. "Ikumbuke siku ya Sabato uitakase." Je, Mungu hajali sana kuhusu siku yake takatifu kuliko alivyojali matumizi ya moto mtakatifu aliowapa Waisraeli?

Kwa vielelezo vingine vinavyoonyesha kuwa Mungu wetu anajali, soma Hesabu 4:15,20 na 2 Samweli 6:6,7. Soma pia kisa cha Naaman, mwenye ukoma, aliyeagizwa kuoga [kujizamisha] mara saba katika mto ule wa Yordani [si katika mito mingine iwayo yote]. 2 Wafalme 5. Aligundua kwamba Mungu aliposema "mara saba" alimaanisha "mara saba."

(5) Agano Jipya Limenyamaza Kimya Kuhusu Amri Yo Yote

Iliyotolewa Kuitunza Sabato Hiyo

Naam, mara nyingi mimi nimeulizwa kwamba ni wapi katika Agano Jipya ilipoamriwa kuitunza Sabato ya Siku ya Saba. Mimi binafsi naona katika maneno ya Kristo yaliyoandikwa katika Marko 2:27,28 amri hiyo ya kuitunza Sabato. Mimi ni mwanadamu. Kama Muumbaji anasimama pale na kukuambia wewe, "Niliifanya Sabato kwa ajili yako, katika kila dakika ya ya siku hiyo umo upendo wangu kwako," mimi nakuuliza wewe, "Ni amri gani ya ziada ambayo unaitaka?"

Katika kueleza hukumu ambazo zingekuja juu ya mji ule wa Yerusalemu na juu ya taifa lile la Wayahudi, Kristo, katika Mathayo 24:20, aliwagiza wanafunzi wake kuwa wakati ungekuja ambapo watapaswa kukimbilia milimani kutoka Yerusalemu, na Yudea. Kisha akaongeza, akasema, "Ombeni, ili kukimbia kwenu kusewe wakati wa baridi, wala siku ya Sabato [Jumamosi]." Kukimbia siku ya Sabato kungeharibu [kungevuruga] utulivu wa siku ile takatifu.

Kuangamizwa kwa Yerusalemu hakukutokea mpaka mwaka ule wa 70 B.K., ambako kulitokea takriban miaka arobaini baada ya Kristo kutoa onyo hilo. Hata hivyo katika kipindi chote hicho wanafunzi wake walipaswa kuitunza Sabato na kukumbuka daima kila walipopiga magoti kuomba, wakiomba kwamba kukimbia kwao kusingekuwa katika siku ya Sabato. Wangewezaje basi kuhubiri

juu ya kufutiliwa mbali kwa Sabato wakati wao walitakiwa daima kuipa kipaumbele siku hiyo takatifu katika mawazo yao kila walipokuwa wanaomba. Isitoshe, kumbuka, ni Kristo aliyewapa amri ile [ya kuikumbuka Sabato katika maombi yao]!

Je! hilo kwenu halionekani kana kwamba Kristo bado alikuwa anaishimu sana Sabato hiyo ya siku ya saba? Tena, kwangu mimi, hiyo inaonekana kama ni amri. Kabla ya hapo Yesu, akiwa anaongea juu ya Amri Kumi, alisema hivi, "Msidhani [wengi sana siku hizi wanadhani] ya kuwa nalikuja kuitangua [kuifutilia mbali] torati [Sheria, akimaanisha zaidi zile Amri Kumi]; la, sikuja kutangua [kuzifutilia mbali], bali kutimiliza [kuzitekeleza - Isa. 42:21; Mt. 5:21-48; Yoh. 15:10]. Kwa maana, amin [hakika] nawaambia, mpaka mbingu na nchi zitakapoondoka [Luka 16:17], yodi [,] moja wala nukta [.] moja ya torati [Amri Kumi] haitaondoka, hata yote yatimie. Basi mtu ye yote atakayevunja amri moja katika hizi zilizo ndogo [Yakobo 2:10-12; 1 Yoh.3:4, AJKK], na kuwafundisha watu hivyo, ataitwa mdogo kabisa katika ufalme wa mbinguni [mdogo au mnyonge au 'mchafu' hataingia - Ufu. 21:27,KJV]" Mathayo 5:17-19. Hapa Yesu anasema waziwazi kwamba "yodi moja wala nukta moja" HAITAONDOLEWA katika Sheria hiyo [Amri Kumi], mpaka yote yatimie. Tena anakazia kwa kusema kwamba mbingu nanchi ZINGEONDOKA KWANZA kabla ya "yodi moja wala nukta moja" KUONDOLEWA [KUFUTWA KUTOKA KATIKA AMRI KUMI]. Hilo ni kimeo kali jinsi gani analowapa wale wanaotaka kuiondoa amri moja kutoka katika zile kumi. Anasema watu hao wanaofanya kitendo hicho na kufundisha hivyo Mbingu inawahesabu kuwa ni wadogo sana [watu duni au wanyonge sana] katika dunia hii. Lakini anaendelea kusema kwamba watu wale watakaofundisha na kuzitii amri zile [kumi] wataitwa wakubwa katika ufalme wa mbinguni [1 Pet. 2:9; Ufu. 20:4; 5:9,10]. Hayo ni maneno yake Kristo, yako wazi na ni ya hakika.

Mara hamsini na tisa katika vitabu vya Injili na kitabu cha Matendo ya Mitume zimo kumbukumbu zinazoitaja Sabato hiyo [Jumamosi]. Na katika kumbukumbu hizo zote inaonekana picha inayoonyesha kwamba siku hiyo [ya Sabato] ndiyo siku ya ibada ya kila juma. Japo Sabato imetajwa kwa nadra tu, sisi tunaweza kuelewa ya kuwa wao walilichukulia jambo hilo kuwa wasikilizaji wao walikuwa wanaielwa sana Sabato [kiasi cha kutokuona umuhimu wa kulikazia jambo hilo]. Karibu na mwisho wa utume wake Paulo alisema kuwa alihubiri "yale ambayo Manabii na Musa waliyasema kuwa yatakuwa [yatakuja]." Matendo 26:22. Ndipo akasema tena, "Kwa maana sikujiepusha na kuwahubiria habari ya kusudi lote la Mungu." Matendo 20:27.

Hata kama mtu asingeweza kuipata amri hiyo neno-kwa-neno kuhusu utunzaji wa Sabato katika Agano Jipya, hilo lingethibitisha nini? Halingethibitisha kitu cho chote kabisa. Je! hivi Mungu amenena kupitia kwa maandishi wa Agano Jipya peke yao? Hivi hakunena kupitia kwa manabii wale wa zamani? Je! Biblia yote haijavuviwa? Petro, mwandishi wa Agano Jipya, anatuambia kwamba manabii wale wa Agano la Kale "walinena yaliyotoka kwa Mungu, wakiongozwa na Roho Mtakatifu." 2 Petro 1:21. "Kila andiko, lenye pumzi ya [lililovuviwa na] Mungu, lafaa kwa mafundisho,... kwa kuwaadibisha katika haki." 2

Timotheo 3:16.

Hebu na tuseme kwamba kama mitume wanguyamaza kabisa wasiitaje Sabato, lakini wao hawakunyamaza, je! kunyamaza kwa watumishi hao wa Mungu wa Agano Jipya katika mabonde yale ya Yudea kungekuwa na uzito kuliko ile Sauti ya Mungu Mwenyewe [Kristo] iliyonena kama ngurumo katika Mlima ule wa Sinai? Yasemekana kwamba mpinzani wa Sabato hawezi kuisikia sauti hiyo ya Mungu ati kwa sababu ya ukimya wa [kunyamaza kimya kwa] mitume wale.

(6) Hakuna Ajuaye Sabato ya Kwanza ni Ipi Kwa Sababu

Pamekuwapo na Mabadiliko Mengi Sana ya Kalenda

Ni vigumu kuuchukulia ukinzani huo kwa uzito wake. Karibu yote tunayotakiwa kufanya ni kumwuliza mpinzani huyo swali hili, "Kwa nini wewe unaitunza Jumapili?" Naye atajibu kama wengi sana wanaoitunza Jumapili wanavyojibu, atasema, "Kwa sababu Kristo alifufuka siku ya kwanza ya juma." Hatujapata kulisikia jibu jingine lo lote linalotolewa isipokuwa hilo. Kama watu wanayo hakika kwamba Jumapili ni siku ya kwanza ya juma, nao wanaitunza kwa sababu siku hiyo alifufuka kutoka kwa wafu, basi, isingekuwa vigumu kujua siku gani ni siku ya saba. Bila shaka siku ya kwanza ya juma isingetufikia sisi kwa salama kupitia katika karne zote za wakati na isiwe hivyo kwa siku ya saba. Je! ni ushahidi gani unaotolewa kuwa wakati umepotea? Hakuna ushahidi wo wote hata kidogo! Sisi tunatarajiwa kuwaamini wapinzani (wa Sabato) kuwa wakati fulani kupitia katika karne za wakati kila mtu alipoteza kuzihesabu siku.

Jambo moja ni la hakika. Bwana [Yehova] wa Sabato [Kut. 20:10], Yesu, ALIJUA SIKU GANI ILIKUWA SABATO, naye aliitunza siku ya saba [Jumamosi]. Wanafunzi wake walifanya vivyo hivyo. Waliitunza Sabato "kama ilivyoamriwa [kwa mujibu wa Amri ile]." Luka 23:56, Tafsiri ya KJV. [Kutoka 20:8-11.]

Je, kulitokea nini katika karne zile zilizofuata tangu wakati ule wa Kristo? Je! mabadiliko hayo katika Kalenda yametufanya sisi tuchanganyikiwe katika kuyahesabu majuma yetu? Hakuna haja yo yote ya kuchanganyikiwa. Pamekuwapo na badiliko moja katika Kalenda tangu nyakati za Agano Jipya na badiliko hilo lilikuwa kutoka Kalenda ya [Kaisari] Julius kwenda Kalenda ya [Papa] Gregori (Gregory), ambayo tunaitumia mpaka leo. [Kalenda hiyo inaanzia na Siku ya Jumapili (Sunday) na kumalizia na Siku ya Jumamosi (Saturday). Siku hizi lipo jaribio la kuiweka katika Kalenda fulani fulani Jumapili kama siku ya saba na Jumatatu kama siku ya kwanza ya juma. Zoezi hilo kibiblia ni batili.] Badiliko hilo kwenda kalenda mpya [ya Gregori] kwa mara ya kwanza lilifanyika katika nchi za Hispania, Ureno, na Italia katika mwaka ule wa 1582 chini ya amri iliyotolewa na

Papa Gregori wa XIII. Hii ndiyo maana Kalenda yetu inayotumika sasa inaitwa Kalenda ya Gregori (Gregorian Calendar). Na matokeo yalikuwaje basi kutokana na badiliko hilo la Kalenda? Je! yalivuruga mzunguko wa siku za juma ambao unatupatia Sabato yetu [Jumamosi]? La, hata chembe ndogo haikubadilika! Kwa kipindi fulani mataifa mengi, hasa mataifa yale yaliyoipokea dini ya Kikristo ya Mashariki ambayo ilijitenga na Kanisa Katoliki (Greek Orthodox) pamoja na mataifa yaliyoipokea dini ya Kiprotestanti, wao hawakuikubali kalenda mpya kwa sababu hawakutaka kushughulika na kitu cho chote alichofanya Papa; lakini kadiri miaka ilivyopita mataifa hayo mengine polepole yakaanza kubadilisha Kalenda ya Julius kwenda Kalenda ya Gregori, kwa sababu ilikuwa sahihi. Lakini ule mzunguko wa juma haukuguswa kabisa. Ilipokuwa Jumapili kule Roma ilikuwa Jumapili katika mji wa Landani (London) na ilikuwa Jumapili katika Mji wa Mosko (Moscow) au katika mji ule wa Konstantinopo (Constantinople) [Istanbul ya leo]. Ni jambo lisiloweza kufikirika ya kuwa watu wote ambao ni Wakristo na Wayahudi wangeweza kupotea kuhesabu mzunguko ule wa juma, jambo ambalo lingeleta hali ya kuchanganyikiwa katika kuzitunza siku zao zote takatifu, jambo ambalo lingewapata kama panguwapo na wakati wote uliopotea. Narudia tena, Wayahudi wote katika kila sehemu ya ulimwengu huu pamoja na Wakristo wote katika kila sehemu ya ulimwengu huu wangepoteza muda uo huo sawasawa. Je! mtu aende mbali kwa kiwango hicho kisichosadikika ili kulitetea wazo lisemalo kwamba wakati umepotea!

Hakuna mashaka yo yote ya kulifuatilia juma hilo kwenda nyuma mpaka siku zile za Biblia. Na tunapofika kule, tunasoma kwamba "Sabato ilipokwisha kupita" ndipo ikaja "siku ya kwanza ya juma." Marko 16:1,2.

(7) Sisi Tuko Chini Agano Jipya... Kwa Hiyo

Sabato Hiyo ya Zamani Haiwafungi Wakristo Leo

Katika Biblia maagano mawili ya kuvutia sana yameonyeshwa. Yanaitwa Agano la Kale na Agano Jipya. Moja lilikuwa makubaliano au mapatano ya muda, ambapo lile jingine, lijulikanalo kama "agano la milele," linafunika ufa ule uliosababishwa na dhambi, linagawa neema yake kuanzia wakati ule ilipopotezwa Paradiso ile ya kwanza mpaka hapo itakaporejeshwa Paradiso ile ya milele.

Agano hilo la Neema lilianzishwa mwanzoni pamoja na wazazi wetu wale wa kwanza kabla ya kutoka nje ya Edeni, kwa maana mara tu baada ya anguko lile la kusikitisha ahadi ya Mungu ilitolewa kwamba uzao wa mwanamke utakiponda kichwa cha nyoka (joka) yule [Mwanzo 3:15]. Ahadi hiyo ilitolewa tena kwa Ibrahimu. "Na katika uzao wako mataifa yote ya dunia watajibarikia." Mwanzo 22:18. Kwa Ibrahimu, Daudi, na Yereimia makubaliano hayo

yalitolewa, si kama mpango wa muda, bali kama Agano la Milele kati ya Mungu na watu wake wote. (Mwanzo 17:7; 2 Samweli 23:5; Yereimia 32:38-40.)

Yawezekana hoja hii ya maagano haya mawili haiieleweki sana kama lilivyo fundisho lo lote la Biblia, hata hivyo, ni ya maana sana. Kusema kweli, ni kisa kilicho rahisi kukielewa. Kwanza kabisa, Agano ni nini? Agano ni Mapatano au Mkataba. Mtu mmoja peke yake hawezi kufanya mkataba huo. Halafu ni lazima msingi uwepo wa kufanya mapatano hayo. Lakini, kumbuka kwamba "msingi" huo ni mojawapo ya mambo ya maana sana kuhusu mkataba huo, maana pasingekuwapo na mkataba kabisa pasipo kuwapo msingi wa aina fulani. Pili, ni lazima pawepo na ahadi fulani zinazowekwa katika mkataba huo. Mkataba unapofanywa, kwanza kabisa kuna mkutano unaokaa kuzungumzia msingi ule na ahadi zake; ndipo mkataba huo unawekwa katika maandishi; na mwishowe, kama mambo yote yanakubalika kwa pande zote mbili, basi, utatiwa sahihi na kuthibitishwa. Jambo hilo likiisha kufanyika [mkataba huo] hauwezi kubadilishwa. Hakuna kitu cho chote kiwezacho kuubatilisha [kuufuta] isipokuwa mkataba mpya unaoweza kuwekwa kati ya pande zile zile mbili.

Baadhi ya watu wanasema kwamba Agano la Kale lilikuwa ni zile Amri Kumi, na hivyo lilitoweka. Mungu anaziita Amri Kumi kuwa ni Agano lake, kama tunavyoambiwa katika Kumbukumbu la Torati 4:13. Lakini Amri Kumi ndizo msingi wa Agano la Kale na Agano Jipya. Twasoma maneno haya: "Kwa kuwa mimi nimefanya agano nawe, na pamoja na Israeli, kwa mujibu wa maneno haya. Naye [Musa] alikuwa huko pamoja na BWANA siku arobaini na ma[us]siku yake,... Naye [Mungu] akaandika katika hizo mbao, hayo maneno ya maagano, hizo Amri Kumi." Kutoka 34:27,28.

Hivyo amri Kumi zilikuwa ndio msingi wa agano. Ilikuwa ni kuzihusu hizo kwamba mapatano hayo yalifanywa. Lakini kushindwa kwa upande wa Waisraeli kufanya sehemu yao ya mapatano hakukuziathiri wala kuzitangua Amri zile Kumi. Kama wewe ungekuwa na mkataba wa kuiuza nyumba yako unayokaa, lakini watu wangeshindwa kufanya malipo yao ipasavyo kungetokea nini kwa mkataba wako pamoja nao? Ungevunjika, na kutoweka ghafula. Lakini, je! nyumba nayo ingetoweka ghafula? La, bado ipo pale ----- nyumba ile ya kuishi ilikuwa ndiyo msingi wa mkataba ule. Katika Waebrania 8:8 tunayakuta maneno haya: "Maana, awalaumupo." Watu wengine wanasema kwamba Mungu alizilaumu Amri Kumi, na ndiyo maana alifanya Agano Jipya. Lakini ni watu aliowalaumu. Unaweza kuusoma mkataba au agano lile katika Kutoka 19:4-8. Hapo tunamwona Mungu na Israeli wakiingia katika mapatano, wakifanya agano linalohusu zile Amri Kumi. Mungu asema:

"Sasa basi ikiwa mtaitii sauti yangu kweli kweli, na kulishika agano langu, hapo ndipo mtakapokuwa tunu kwangu kuliko makabila yote ya watu; maana dunia yote pia ni mali yangu, nanyi mtakuwa kwangu ufalme wa makuhani, na taifa takatifu.... Watu wote wa kaitika pamoja wakisema, Hayo yote aliyoyasema BWANA tutayatenda. Naye Musa akamwambia BWANA maneno ya hao watu."

Hapo ndipo mapatano yale yalipothibitishwa kwa damu ya wanyama. Hilo ndilo lilikuwa Agano la Kale ----- yaani, mapatano yale yaliyohusiana na zile Amri Kumi. Kutokana na udhaifu wa kibinadamu watu wale hawakuweza kutekeleza sehemu yao ya mapatano yale, kwa hiyo, Mungu akawapa watu wale nafasi nyingine kwa kuwapa Agano Jipya; angalia anayetoa ahadi. Katika Agano la Kale watu wanasema, "Tutayatenda; lakini angalia Yeremia 31:31-33:

"Angalia siku zinakuja, asema BWANA, nitakapofanya agano jipya na nyumba ya Israeli, na nyumba ya Yuda. Si kwa mfano wa agano lile nililofanya na baba zao katika siku ile nilipowashika mkono, ili kuwatoa katika nchi ya Misri, ambalo agano langu hilo walilivunja, ingawa nalikuwa mume kwao, asema BWANA. Bali agano hili ndilo nitakalofanya na nyumba ya Israeli, baada ya siku zile, asema BWANA; Nitatia Sheria yangu [Amri Kumi] ndani yao, na katika mioyo yao nitaiandika; nami nitakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu wangu."

Katika Agano la Kale watu wanasema, "Tutayatenda."
Katika Agano Jipya, Mungu anasema, "Nitafanya."

Katika Agano Jipya Mungu ndiye anayetoa ahadi zote, tena ----- jina lake na lisifiwe ----- anaweza kabisa kufanya kama anavyoahidi. Hebu na tualinganishe kwa kifupi maagano hayo mawili, la kale na lile jipya. Wahusika wa Agano la Kale walikuwa Mungu na Israeli; wahusika wa Agano Jipya ni Mungu na Israeli. Msingi lilipojengwa Agano lile la Kale ulikuwa ni zile Amri Kumi; msingi lilipojengwa Agano Jipya ni hizo Amri Kumi (zinazopaswa kuandikwa moyoni). Kusudi la Agano la Kale lilikuwa ni kulifanya taifa lile kuwa takatifu kwa utii wao [kwa Amri zile Kumi]; kusudi la Agano Jipya ni kulifanya taifa liwe takatifu. Katika Agano lile la Kale ahadi ilikuwa na dosari kwa sababu ilitolewa na wanadamu; Agano Jipya lilijengwa juu ya ahadi bora kwa sababu zilikuwa ni ahadi zilizotolewa na Mungu. Agano la Kale lilithibitishwa kwa damu ya wanyama; Agano Jipya lilithibitishwa kwa damu yake Kristo. Katika mwaka wa 1491 K.K. Agano la Kale lilithibitishwa kwa damu ya wanyama [Kutoka 24:6-8; Waebrania 9:18-20]; katika mwaka wa 31 B.K. Agano Jipya lilithibitishwa kwa damu ya thamani ya Kristo [Mathayo 26:28; 13:20,21].

Yatupasa kukumbuka kwamba Agano Jipya, linaitwa "jipya" kwa sababu lilithibitishwa [baadaye] pale Kalvari, [lakini] kwa kweli lilifanywa mwaka 4000 K.K. na Adamu katika Bustani ile ya Edeni baada ya dhambi ya kwanza kutokea [Mwanzo 3:15]; kwa maana ahadi kwamba Mwokozi atakuja ilitolewa pale. Injili tukufu ya wokovu kutoka dhambini ni fundisho la Agano Jipya. Baadhi ya watu maarufu sana wa imani waliopata kuishi walikuwa ni watu wale wa Agano la Kale. Injili kwao ilikuwa ya thamani. Yesu alisema kwamba Ibrahimu "alishangilia kwa vile atakavyoiona siku yangu; naye akaiona." [Yohana 8:56]. Ni ufahamu ulioje wa kuweza kuutaambua mpango ule wa ukombozi kwa njia ya Kristo alioupata siku ile katika mlima ule wakati Mungu alipomwokoza mwanawe Isaka na kutoa sadaka ya badala! [Mwanzo 22:10-14.]

Katika Wagalatia 3:8 Paulo anasema kwamba "Mungu atawahesabia haki Mataifa kwa imani, lilimhubiri [andiko hilo] Ibrahimu habari njema (Injili) zamani." Haki kwa imani ilikuwa inaendelea kutolewa wakati ule kama ilivyo kwa wakati huu, maana ni Paulo mwenyewe anayeitangaza. Mungu alipotaka kuandika sura katika Agano Jipya juu ya somo hili la imani, alilijenga juu ya msingi wa watu wale wa pekee wa Agano la Kale. Watu wale maarufu, ambao imani na matendo yao yaliwekwa katika kumbukumbu ya kudumu katika Maandiko Matakatiifu, walikuwa na dhana [fikra] hiyo ya Injili ambayo iliwapanya waweze kumtii Mungu. Kwa habari za Ibrahimu, baba wa wenye imani, imeandikwa kuwa :alisikia [alitii - KJV] sauti yangu, akayahifadhi [akayatunza - KJV] maagizo yangu, na amri [kumi] zangu ... na Sheria zangu." Mwanzo 26:5.

Sura ya kumi na moja ya Waebrania ni kumbukumbu ya kile watu walichofanya kama matunda [matokeo] ya imani yao. "Kwa imani Habili alimtolea Mungu dhabihu." "Kwa imani Nuhu ... aliunda safina." "Kwa imani Ibrahimu alipoitwa aliitika [alitii - KJV] ... akatoka asijue aendako." Na kuendelea hivyo katika sura hiyo tunaona kwamba watu wa imani walikuwa ni wale waliomtii Mungu.

Mara nyingine watu wanazungumza juu ya kanuni za Agano la Kale na kanuni za Agano Jipya kana kwamba ni kanuni mbili tofauti. Huko ni kulielewa vibaya jinsi gani jambo hilo! Ni wazo potofu lililoje! Mungu yule wa Agano la Kale ndiye Mungu wa Agano Jipya. Masihi wa Agano la Kale ndiye Mwokozi wa Agano Jipya. Kuna Biblia moja tu; yote imetolewa kwa uvuvio wa Mungu [uongozi wa Roho Mtakatifu]. Tunao mpango mmoja tu wa ukombozi, kanuni moja tu ya haki [Amri Kumi], Sheria moja tu ya Milele [Amri Kumi], Roho Mtakatifu mmoja tu, Mwana-Kondoo wa Mungu mmoja tu aichukuaye dhambi ya ulimwengu.

Ni kweli kwamba njia za kutekelezea mambo hayo zimebadilika. Baadhi ya Maadhimisho ni tofauti. Hatutoi sadaka ya wana-kondoo kuonyesha imani yetu juu ya kuja kwake yule Mwana-Kondoo wa Mungu, bali tunashiriki mkate na divai katika Meza ya Bwana kama mfano wa Mwana-Kondoo aliyekufa katika kilima kile cha Kalvari karibu yapata miaka elfu mbili iliyopita. Hatufanyi ibada ya kujiroha ili kuondoa unajisi utokanao na Sheria ile ya Maadhimisho kama walivyokuwa wanafanya wakati ule, lakini kwa amri yake tunazamishwa katika kisima cha ubatizo.

Kristo hakutupa sisi mkusanyo wa sheria mpya au zilizo bora zaidi, kwa maana Amri zile Kumi za Agano la Kale zilikuwa kamilifu [Zaburi 19:7-11]. Zilitangazwa na mwandishi wa Agano Jipya kuwa zilikuwa "takatiifu," "za rohoni," na "njema"; zilikuwa chapa [nakala halisi] ya tabia ya Kristo mwenyewe. Lakini Kristo aliondoa uchafu mwingi sana ambao kwa karne nyingi ulikuwa umewekwa juu ya Sheria hiyo ya Amri Kumi kwa njia ya maadhimisho na mapokeo ya wanadamu. Kwa kuusukumia mbali uchafu ule, aliacha uzuri wa ajabu na maana ya kiroho ya Sheria hiyo [Amri Kumi] kutoa mwangaza wake.

Sisi tulio wa kiroho hatutafanya vita kamwe dhidi ya Amri Kumi; maana sisi tunapozaliwa mara ya pili, tunakuwa chini ya

uhusiano wa Agano Jipya, na Amri Kumi [zote Kumi] zinaandikwa mioyoni mwetu. Ndipo kelele zetu za ushindi zitakuwa ni hizi: "Kuyafanya mapenzi yako, Ee Mungu wangu, ndiyo furaha yangu; Naam, Sheria yako [Amri Kumi] imo moyoni mwangu." Zaburi 40:8.

Pointi yangu inayofuata inaweza kuwashtua wengine, lakini mimi naomba [kwa Mungu] kwamba ipate kuwajia kama kweli kuu. Hebu na tusome Waebrania 9:16,17 na Wagalatia 3:15.

"Maana agano la urithi lilipo, lazima iwepo mauti yake aliyelifanya. Kwa maana agano la urithi lina nguvu palipotukia kufa kwa mtu; kwa kuwa halina nguvu kabisa, akiwa yu hai yeye aliyelifanya."

"Ndugu zangu nanena kwa jinsi ya kibinadamu. Lijapokuwa ni agano la mwanadamu, hata hivyo likiisha kuthibitika, hakuna mtu alibatilishaye, wala kuliongeza neno."

Hapa wosia wa mwanadamu unatumika kama kielelezo cha wosia wa Kristo au agano lake. Kama inavyoelezwa kwa maneno yanayoeleweka ni jambo linaloonekana wazi, wosia wa mtu una nguvu anapokufa. Na baada ya kufa mtu huyo, hakuna maneno ya ziada yanayoweza kuongezwa kwa wosia wake. Agano Jipya ni wosia wake Kristo. Aliuthibitisha kwa damu yake mwenyewe. Masharti yote, misaada yote, ahadi zote, na kweli zote za wosia wake huo ni lazima zilandikwe kabla hajafa; maana hakuna kitu cho chote kinachoweza kuongezwa baada ya kufa yule aliyelitoa agano (wosia) hilo. "Hakuna mtu ... kuliongoza neno." Wagalatia 3:15.

Hebu na tuiweke katika matendo na kuitumia kanuni hiyo kuzipima imani zetu za dini pamoja na desturi [kawaida] zake. Hakuna fundisho la dini liwalo lote, wala amri iwayo yote, wala kweli mpya ziwazo zote, wala kawaida mpya ziwazo zote, ambazo Yesu hakufundisha wala kutenda, zinazoweza kutakiwa kwa mtu ye yote. Hakuna kitu cho chote kinachoweza "kuongezwa."

Hebu na tuchunguze mambo machache yanayohusu kawaida zetu za dini na imani:

Sala - Mathayo 6.

Kuongoa roho - Yohana 15:8.

Miujiza - Yohana 14:12.

Huduma ya Roho Mtakatifu - Yohana 16:7-14.

Utakaso - Yohana 17:17.

Meza ya Bwana - Mathayo 26:26-30.

Ubatizo - Mathayo 3:13-17.

Kulipa zaka - Mathayo 23:23.

Kutegemewa kwa Maandiko ya Agano la Kale - Yohana 5:39-47.

Tumaini la Ufufuo - Yohana 5:28; Yohana 11:25.

Sabato ya Siku ya Saba - Marko 2:27; Mathayo 24:20.

Tumaini la kwenda mbinguni - Yohana 14:1-3.

Hivyo tunaona ya kwamba kweli hizo zote za thamani pamoja na nyinginezo zilipata kibali cha Yesu kabla ya kufa kwake. Hebu sasa na tuulize swali kuhusiana na desturi hiyo iliyokubalika mahali pengi ----- yaani, ile ya kuitunza Jumapili. Je, Yesu alipata kuongea juu yake [juu ya utunzaji wa Jumapili] kabla ya kwenda Kalvari? Kila mwanafunzi wa Biblia atasema, Hapana. Lakini kumbuka kwamba hakuna kitu cho chote kinachoweza kuongezwa baada ya kufa kwake. Tisini na tisa kati ya Wakristo mia wanapoulizwa kwa nini wanaitunza Jumapili wanajibu kwa haraka, wakisema, "Ni kwa sababu Kristo alifufuka kutoka kwa wafu siku ile." Lakini hapa tunakabiliwa na usemi ulio wazi, yaani, ulionyoka, unaosema kwamba hakuna cho chote kinachoongezwa katika wosia wa Kristo, au Agano Jipya, baada ya kifo chake. Yesu alikufa siku ya Ijumaa, yaani, siku ya sita ya juma; wakati ule ndipo alipolithibitisha Agano lake. Kama ibada ya Jumapili ilianza siku mbili baada ya kifo chake Kristo, basi, ilikuwa imechelewa mno kuweza kuingizwa [kuongezwa] katika wosia wake na kuwataka watu waitunze. Kwa maana ukweli ulio dhahiri ni huu, hakuna cho chote kiwezacho kuongezwa baada ya kufa kwake. "Hakuna mtu ... kuliongeza neno." Wagalatia 3:15. Lililo kweli kuhusu utunzaji wa Jumapili ni kweli kwa desturi na mafundisho ya dini mengine mengi [yasiyoungwa mkono na Neno la Mungu]. Sisi kama wafuasi wake Bwana, hebu na tufanye utafiti wa mambo yote ya imani tuliyo nayo. Hebu na tuzichunguze tena imani na desturi zetu za dini. Je! tunayo maneno yasemayo "Hivi ndivyo asemavyo Bwana?" Je! Bwana wetu alifundisha hilo? Yeye alipiga kelele, na kusema, "Nao waniabudu bure, wakifundisha mafundisho yaliyo maagizo ya wanadamu." Mathayo 15:9. Kujenga juu ya Neno lake Kristo, kielelezo chake, ni kujenga juu ya mwamba ulio imara.

Kuhitimisha, hatupati uzima kwa kuzishika Amri [Kumi], kwa vile sisi sote tumezivunja; lakini Mungu anatupa sisi uzima wake ili tupaate kuzishika. Agano la Kale ni kielelezo cha kuvutia kinachoonyesha kushindwa kwa mwanadamu kwa nguvu zake mwenyewe kuweza kumtii Mungu. Huleta hali ya utumwa, kwa maana mtu huyo anapozivunja Amri Kumi, ambazo zilikuwa msingi wa Agano la Kale, anakuwa mwenye dhambi, naye anakuwa chini ya lawama [ya Sheria ile ya Amri Kumi]; lakini Agano Jipya, ambalo linatoka juu, linatoa uhuru ----- si uhuru ule unaomwachilia mtu asitoe utii wake kwa Sheria ile [Amri Kumi], bali ni uhuru ule unaomtoa kutoka katika hali yake ya kutotii [uasi]. Uhuru huo haupatikani mbali na Sheria hiyo [Amri Kumi], bali ndani ya Sheria hiyo [Amri Kumi]. Kristo anatuokoa kutoka katika LAANA, ambayo ni UVUNJAJI WA SHERIA HIYO [AMRI KUMI]. [Kum. 28:15; 27:26.]

Tofauti iliyopo kati ya maagano hayo mawili inaweza kuwekwa kwa kifupi kama hivi: Katika Agano lile lililotoka pale Sinai, ni sisi wenyewe tunaopaswa kuishika Sheria ile [Amri Kumi] kwa

kutegemea nguvu zetu wenyewe; katika Agano lile lililotoka juu tunayo Sheria hiyo [Amri Kumi] ndani ya Kristo. [Wafilipi 4:13; Rum. 8:1-11; 1 Yoh. 5:1-5.] Katika mfano ule wa kwanza [Sheria hiyo ya Amri Kumi] ni mauti kwetu, kwa sababu Sheria hiyo [Amri Kumi] ni "kali kuliko upanga uwao wote ukatao kuwili," na sisi hatuwezi kuushika [upanga huo] bila kutuletea maafa. Lakini katika mfano ule wa pili tunayo Sheria hiyo [Amri Kumi] mkononi mwa Mpatanishi wetu, yaani, Kristo. Katika suala lile la kwanza tunategemea yale tunayoweza kutenda sisi wenyewe, na katika suala lile jingine tunategemea kile Roho wa Mungu anachoweza kutufanyia ndani yetu.

Toka katika aibu ya kushindwa kwangu na hasara,

Yesu, naja, Yesu naja;

Kuingia katika faida tukufu ya msalaba wako,

Yesu, naja kwako;

Toka katika huzuni za ulimwengu huu kuja katika faraja yako,

Toka katika dhoruba za maisha haya na kuingia katika amani yako,

Toka katika dhiki yangu kuingia katika nyimbo za shangwe kuu,

Yesu, naja kwako."

MLANDANO WA MAAGANO HAYO MAWILI

1. Yote yanaitwa Maagano.
2. Yote yalithibitishwa kwa damu.
3. Yote yalifanywa kuhusiana na Sheria ya Mungu [Amri Kumi].
4. Yote yalifanywa na Israeli watu wa Mungu [Rum.2:28,29; 9:4-8; Gal.3:26-29].
5. Yote yalijengwa juu ya msingi wa ahadi.

MAMBO YANAYOHITILAFIANA KATIKA MAAGANO HAYO MAWILI

AGANO LA KALE

1. Linaitwa Agano la Kale.

AGANO JIPYA

1. Linaitwa Agano Jipya.

2. Linaitwa Agano la Kwanza.	2. Linaitwa Agano la Pili.
3. Ni Mapatano ya Muda.	3. Ni Agano la Milele.
4. Liliwekwa wakf kwa damu ya wanyama.
damu yake Kristo.	4. Lilithibitishwa kwa
5. Lilikuwa na upungufu (dosari).	5. Ni Agano bora.
6. Lilijengwa juu ya ahadi zilizotolewa na
ya ahadi zilizotolewa na	6. Limejengwa juu
wanadamu.	Mungu.
7. Halikuwa na Mpatanishi (Mwombezi).
(Mwombezi).	7. Linaye Mpatanishi
8. Halikuwa na kipengele cha kusamehe
kusamehe dhambi.	8. Linacho kifungu cha
dhambi.	
9. Chini ya Agano hili, Sheria [Amri Kumi]
hili, Sheria [Amri Kumi]	9. Chini ya Agano
iliandikwa juu ya mbao mbili za mawe.
iliandikwa moyoni.	
10. Agano hili lilitetegemea matendo ya
linategemea neema.	10. Agano hili
watu.	
11. Masharti yake: Tii, uishi;
upate msamaha;	11. Masharti yake: Tubu
Usitii, Ufe.
Amini, uokoke.	

LA KALE

JIPYA

Kama. Kama ninyi. Kama ninyi mtatenda.
nitafanya.

Mimi nita-; Mimi

Mkitenda yote.

Nitafanya yote.

Mkitenda yote hayo, ndipo ----- mtakuwa
yote, ndipo ----- nitakuwa

Nitafanya

watu wangu, na mimi nitakuwa Mungu wenu.

Mungu wenu, na

ninyi mtakuwa watu

wangu.

(8) Sheria ya Mungu Ilikwisha, Kwa Hiyo Sisi Hatuna Haja

Ya Kuishika Sabato Hiyo.... Angalia Warumi 10:4

Fungu hilo linasomeka hivi: "Kwa maana Kristo ni mwisho wa Sheria [Amri Kumi], ili kila aaminiye ahesabiwe haki." Wale wanaoyatafsiri maneno haya kumaanisha ya kuwa Sheria ile [Amri Kumi] ilimaliza kazi yake wakati ule wa Kristo, hakika wanajikuta katika maji yenye kina kirefu ajabu wanapolisoma fungu jingine na kujiuliza swali rahisi. Kama Sheria hiyo [Amri Kumi] ilikwisha takriban [au zaidi ya] miaka 1900 iliyopita kutokana na usemi huo wa Paulo kwamba "Kristo ni mwisho wa Sheria [Amri Kumi] ... ili [mtu] ahesabiwe haki," basi, ni vipi kuhusu fungu lile katika Yakobo 5:11 ambalo ndani yake tunalisoma tena neno lile "mwisho"? Hapa linasema hivi:

"Mmesikia habari ya subira yake Ayubu, mmeuona mwisho wa Bwana ya kwamba Bwana ni mwingi wa rehema, mwenye huruma." Kama neno hili "mwisho" katika Warumi 10:4 lina maana kwamba Sheria [Amri Kumi] ilifikia mwisho wake, basi, kwa sababu iyo hiyo fupi katika Yakobo 5:11, tungehitimisha kuwa Mungu alifikia mwisho wake, kwa maana linasema "Mmeuona mwisho wa Bwana." Basi, kila mmoja anayesoma Yakobo 5:11, "mmeuona mwisho wa Bwana," anajua kwamba Bwana hajakoma kufanya kazi yake, yaani, hajakoma kuwako.

Wewe ungali bado unaamini kwamba yeye [Mungu] bado ana madai juu yetu; kwa maneno mengine, unaelewa mara moja kwamba neno hilo "mwisho" lina maana zaidi ya moja. Katika suala hili neno hilo "mwisho" lina zaidi ya maana moja. Katika suala hili lina maana kwamba mmeliona lengo la Bwana, yaani, mmeuona mwisho wake, au kusudi lake, au lengo lake alilokuwa nalo Mungu moyoni mwake katika kushughulika kwake na Ayubu.

Ni mara ngapi tumeutumia usemi huu: "Nilikuwa nafanya jambo hilo kwa mwisho huu," ama "Alitenda kwa mwisho ule." Jambo lilo hilo ni kweli katika Warumi 10:4. Kristo ni mwisho, au lengo la Sheria [Amri Kumi]. Kwa maneno mengine, Sheria hiyo [Amri Kumi] haiwezi kumwokoza mtu ye yote, bali inamfungia chini ya lawama [hukumu] mpaka hapo Kristo atakapokuwa njia pekee ya kuokoka kwake. Kristo ni lengo, au mwisho wa Sheria hiyo [Amri Kumi - Gal. 3:24]. Kwa hiyo, unaona jinsi ilivyo rahisi kuionyesha dhana hiyo yenye kosa, na udhuru hafifu sana unaotolewa na wapinzani hao dhidi ya haja ya kuwa na utii kwa Mungu. Upinzani kama huo naogopa kusema kwamba ni moshi tu unaoficha moyo usiotaka kumtii Mungu kikamilifu, wakati kufanya hivyo [yaani, kutii] hakupendwi na watu wengi.

(9) Kristo Alitimiliza Torati [Sheria]; Kwa Hiyo Ilikoma

Je, Kristo hakusema kwamba alikuja kutimiliza? Naye alikuwa anazungumzia habari za Sheria ile [Amri Kumi].

Fungu hilo linasomeka hivi: "Msidhani ya kuwa nalikuja kuitangua torati au manabii; la, sikuja kutangua, bali kutimiliza." Mathayo 5:17. Fungu hilo lingesomeka kiajabu jinsi gani kama tungetafsiri neno "kutimiliza" kumaanisha "kutangua," "kukomesha," au "kuweka kando." Hebu na tulisome kwa njia hiyo ili tuone upumbavu wa wale ambao, kwa sababu moja fulani, wanataka Sheria hiyo ya Mungu [Amri Kumi] iondolewe mbali na njia yao. "Msidhani kuwa nalikuja kuitangua torati [Sheria] au Manabii; la, sikuja kuitangua, bali kuitangua, kuikomesha, kuiweka kando." Wewe ungedhani watu wanaotoa ukinzani huo wangeweza kusoma mafungu mawili yanayofuata: "Kwa maana, amin [kweli], nawaambia, Mpaka mbingu na nchi zitakapoondoka, yodi moja wala nukta moja ya torati [Sheria ya Amri Kumi] haitaondoka hata yote yatimie." Na fungu lile la 19 ambalo lina mkazo zaidi. Hakuna mtu awaye yote awezaye kukubaliwa na Kristo akiwaza kuwa kusudi la kuja kwake lilikuwa kuziweka kando, kuzitangua, au kuzikomesha Amri zile Kumi.

Tafsiri ya Goodspeed ya kisasa inasomeka hivi: "Msidhani kwamba nimekuja kuifutilia mbali Sheria [Amri Kumi], au manabii: sikuja kuzifutilia mbali [amri hizo], bali kuzitekeleza. Kwa maana, nawaambia kwamba kadiri mbingu na nchi zinavyoendelea kuwako, hakuna nukta hata moja ya i au mstari mmoja unaoikata t utakaoondolewa kutoka katika Sheria hiyo [Amri Kumi], mpaka hizo zote zimetunzwa." Mathayo 5:17,18.

Hebu na tuchukue fungu lingine linalotumia neno "kutimiza" ili tupate ufahamu ulio wazi wa maana ya neno hilo. Katika Mathayo 3:13-15 twasoma: "wakati huo Yesu akaja kutoka Galilaya mpaka Yordani kwa Yohana ili abatizwe. Lakini Yohana alitaka kumzuia, akisema, Mimi nahitaji kubatizwa na wewe, wewe waja kwangu? Yesu akajibu akamwambia, Kubali hivi sasa; kwa kuwa ndivyo itupasavyo kuitimiza haki yote" Sisi sote tunaweza kuelewa kusitasita kwa Yohana kutekeleza matakwa ya Kristo na kumbatiza. Alijisikia kutostahili kwake. Lakini Yesu akamsihi akimwambia kuwa "ndivyo itupasavyo kuitimiza haki yote."

Yesu alipoitimiza haki siku ile, je! aliiweka haki ile kando? Je, alikuja kuibatilisha? Je, aliikomesha haki ile? Je, hakuna haki sasa?

Hebu na tusome tena mafungu haya kutoka katika Tafsiri ya Kisasa ya Goodspeed: "Wakati huo Yesu akaja kutoka Galilaya kwenda Yordani kwa Yohana ili kubatizwa naye. Lakini Yohana akamshauri asifanye hivyo, akasema, Mimi nahitaji kubatizwa nawe, nawe unanijia mimi? Lakini Yesu akajibu, akamwambia, Hebu na iwe hivyo sasa: kwa maana ni haki kwetu kufanya kila kitu Mungu anachotaka kwetu." Mathayo 3:13-15.

Yesu alipokuja si kutangua [kufutilia mbali] bali

kutimiliza [kutekeleza], alimaanisha kwamba alikuja kuishi kulingana na, yaani, kuzitii, zile Amri Kumi. Alikuwa na Sheria ya Mungu [Amri Kumi] moyoni mwake. Zaburi 40:8. Maisha ya Yesu yalikuwa ndio utimilizo wa kanuni zile za Amri Kumi [Yohana 15:10]. Kuna mahali pamoja tu katika dunia hii yote ambapo tunaweza kuziona zile Amri Kumi zikitekelezwa katika maisha ya kibinadamu kwa ukamilifu, na mahali hapo ni katika maisha na utume wa Bwana wetu Mbarikiwa. Ni maisha mazuri sana na sisi tunatakiwa kufanana naye. Na tutakapofanana naye, basi, hatutaonekana kamwe tukiwa tunaipiga vita Sheria ya Mungu [Amri Kumi], bali tutaonekana tukiitetea.

Tunapoitimiliza sheria ya mji wetu, Serikali, au Taifa letu, hivi huwa tunafanya nini? Tunaitii [tunaitekeleza]. Hatuikomeshi [hatuifanyi ifikie mwisho wake] kwa sababu tunaitii. Tunayarekebisha maisha yetu ili yapate kuafikiana na matakwa au mafundisho yake.

(10) Siku ya Bwana

Mtume Yohana Anaita Jumapili Kuwa Ndiyo Siku ya Bwana,
Tena Anatangaza Kwamba Alikuwa "Katika Roho,
Siku ya Bwana." Hilo Huthibitisha Kwamba
Jumapili ni Siku Takatifu ya Juma
Ya Mapumziko kwa Kanisa la Kikristo.

Mtu anashangaa kuona ni kwa kutumia njia gani ya kufikiri wapinzani hao wa Sabato ya kweli ya Biblia wanaweza kutangaza bila wasiwasi kuwa Siku ya Bwana ni sawa na Jumapili. Kuna siku moja peke yake ambayo imeelezwa katika Biblia ambayo ingeweza kudai kuwa ndiyo Siku ya Bwana, na siku hiyo ni Sabato ile ya Amri ya Nne [Jumamosi]. Sheria ile ya Amri Kumi inaeleza hiyo kama "Sabato ya BWANA." Kutoka 20:10. Isaya anatuambia sisi tuiite siku hiyo "siku takatifu ya BWANA." Isaya 58:13. Kristo anajitambulisha mwenyewe kama "Bwana wa Sabato pia." Marko 2:28. Yohana alikuwa amemsikia Mwokozi akinena maneno hayo. Aliyajua pia maneno ya Sheria ile ya Amri Kumi pamoja na maneno yale ya nabii Isaya. Basi, ni jambo la busara jinsi gani kuhitimisha kwamba alimaanisha Sabato aliposema "Siku ya Bwana."

Historia ya kipindi kile cha Yohana inatoa wazo la kuvutia kwa nini alitumia maneno haya "Siku ya Bwana" badala ya Sabato mahali hapo katika Kitabu cha Ufunuo. Ukristo ulikuwa unaingia katika mgongano mkubwa zaidi na zaidi na Rumi ya Kipagani. Wale Makaisari mara nyingi waliabudiwa kama mungu, na Wakristo wakati

mwingine waliamriwa kuwafukizia uvumba au kupoteza maisha yao. Kulikuwa na siku za wafalme hao, kama vile siku ya kuzaliwa mfalme, ambayo ilikuwa na hali fulani ya kidini kutokana na kuunganisha serikali na kanisa. Siku ambayo mfalme aliutembelea mji fulani baadaye iliendelea kuwa siku ya mapumziko katika mji ule na kujulikana kama siku ya ibada kwa maana yake, yaani, siku inayofaa kufanya ibada. Mfalme Domitian "alizoea kujiita mwenyewe na kuitwa 'Bwana na Mungu,' " hivyo ndiyo asemavyo Philip Schaff katika kitabu chake cha History of the Christian Church [Historia ya Kanisa la Kikristo], Gombo la 2, uk. 44.

Yohana alikuwa amepolekwa uhamishoni katika kisiwa cha Patmo wakati wa utawala wa Domitian, naye alipokuwa kule alipata upendeleo wa kupewa mafunuo ya ufalme wa Kristo ule ujao na utukufu wake. Yeye alimweleza Bwana huyo kuwa ni "Mfalme wa wafalme, na Bwana wa mabwana." Ni maana kubwa jinsi gani Cheo kile kilikuwa nayo kwa Wakristo wale walioteswa ambao, kwa gharama ya maisha yao, walikataa katakata kumkiri Kaisari kama "Bwana na Mungu." Katika Ufunuo 1:20 Yohana anatoa maelezo ya utangulizi kwa maono yake ya kwanza ya utukufu wa Kristo. Tukizingatia mapambano yaliyokuwapo kati ya Wakristo na Dola ile ya Rumi, ni jambo la kawaida jinsi gani kwake kusema kwamba maono yake yale ya kwanza yalitokea siku ile ya Sabato [Jumamosi], kutangaza kwamba alikuwa "katika Roho Siku ya Bwana," yaani, Siku ya Bwana yule wa Kweli, ambaye ushahidi wa Ubwana wake ni ule uweza wake wa Uumbaji, ambao Sabato hiyo inafanya ukumbusho wake.

(11) Mababa Wale wa Kwanza Waliofuata Kipindi Kifupi Tu

Baada ya Kufa Wale Mitume Walishuhudia Kuwa

Jumapili Iliingia Upesi Kanisani na Kuchukua

Mahali Pa Ile Sabato ya Zamani

Wale wanaotetea utakatifu wa siku ya kwanza [Jumapili] wanaposhindwa kupata ushahidi wo wote kutoka katika Biblia unaonyesha kuwa Sabato ile ya Amri ya Nne imebadilishwa kuwa ibada ya Jumapili, kwa kawaida wanatumia maandiko ya mababa hao wa mwanzo kuthibitisha madai yao.

Kasisi wa Kikatoliki, Baba Enright, anawakemea Waprotestanti wanaojidai kuitumia "Biblia na Biblia peke yake kama msingi wa imani yao" kwa maneno haya: "Ndugu zangu, angalieni kila upande wenu mwone vikundi vidogo vinavyogombana pamoja na madhehebu mbalimbali. Nionyeshe kimojawapo, au mojawapo, linalodai kuwa na uwezo wa kuweka sheria zinazozifunga dhamiri za watu. Kuna moja tu juu ya uso wa dunia hii ----- Kanisa Katoliki ----- ambalo linao uwezo wa kuweka sheria zinazozifunga dhamiri za watu, zinazowafunga watu mbele za Mungu, zinazowafunga kwa tishio la moto wa Jehanum. Kwa mfano, chukueni siku ile tunayoiadhimisha ----- yaani, Jumapili.

Waprotestanti wana haki gani ya kuitunza siku hiyo? Hawana hata kidogo. Ninyi mnasema [kwamba kuitunza Jumapili] ni kwa ajili ya kuitii amri ile isemayo, 'Ikumbuke siku ya Sabato uitakase.' Lakini basi, Jumapili sio Sabato kwa mujibu wa Biblia na kumbukumbu za nyakati. Kila mmoja anajua fika kwamba Jumapili ni siku ya kwanza ya juma, ambapo Jumamosi ndiyo siku ya saba na hiyo ndiyo Sabato, siku iliyowekwa wakf kama siku ya mapumziko. Inatambulikana hivyo katika mataifa yote yaliyostaarabika. Nimerudia tena na tena kutoa (zawadi ya) dola 1,000 za Kimarekani kwa mtu ye yote atakayenipa ushahidi wa aina yo yote kutoka katika Biblia unaoosema kwamba Jumapili ni siku tunayolazimika kwa masharti kuitunza, wala hakuna mtu ye yote aliyekuja kuzichukua fedha hizo. Endapo mtu ye yote katika mji huu atanionyesha mimi andiko lo lote linaloihusu [Jumapili], basi, kesho jioni nitakiri hadharani na kumshukuru kwa [fungu] hilo. Lilikuwa ni Kanisa Takatifu la Katoliki lililobadili siku ya mapumziko kutoka Jumamosi kwenda Jumapili, siku ya kwanza ya juma. Nalo halikuwalazimisha wote tu kuitunza Jumapili, bali katika Baraza la Laodikia, 364 B.K., likawatangazia laana wale walioitunza Sabato [Jumamosi], na kuwashurutisha watu wote kufanya kazi siku ya saba kwa tishio la tamko lile la laana.

"Ni kanisa lipi ambalo ulimwengu wote uliostaarabika unalitii? Waprotestanti wanatuuta sisi kwa kila jina baya sana wanaloweza kulifikiria ----- Mpinga Kristo, Mnyama Mwekundu Sana, Babeli, na kadhalika, na wakati uo huo wanadai kuwa wao wanaiheshimu sana Biblia, lakini kwa kitendo chao cha ibada cha kuitunza Jumapili wanakiri kwamba Kanisa Katoliki lina uwezo. Biblia inasema, 'Ikumbuke siku ya Sabato uitakase,' lakini Kanisa Katoliki linasema, 'Hapana, itunze siku ya kwanza ya juma,' na ulimwengu wote unapiga magoti na kutii [kusujudu]." Maneno hayo yamechukuliwa kutoka katika hotuba yake aliyoitoe pale Harlan, Iowa, na kuripotwa katika gazeti lake la The Industrial American, la Desemba 19, 1889.

Wakiliacha Neno la Mungu, ambalo sikuzote, kuanzia Mwanzo mpaka Ufunuo, linaidhinisha utakasaji wa siku ile ya saba [Jumamosi], wapinzani hao wa Sabato takatifu ya Mungu [Jumamosi] wanawageukia mababa wale wa kwanza [wa karne ya pili na ya tatu]. Je! hao wanaweza kutegemewa? Tunaweza kuwaamini? Paulo akiwa ameonywa na Roho kwamba punde si punde yatakuja mafundisho ya uongo na waalimu wa uongo watakaolingiza [kanisani] mabadiliko kutoka katika imani ile takatifu. Aliandika maneno haya ya onyo: "Najua mimi ya kuwa baada ya kuondoka kwangu mbwa-mwitu wakali wataingia kwenu, wasilihurumie kundi; tena katika ninyi wenyewe watainuka watu wakisema mapotovu, wawavute hao wanafunzi wawaandamie wao." Matendo 20:29,30.

Dkt. Adam Clark, msomi anayejulikana sana na mnenaji, katika maoni yake aliyotoa juu ya Mithali 8 aliandika hivi: "Tunaweza kusema kwa salama, kwamba hakuna kweli yo yote katika imani sahihi ya kanisa (creed) ambayo haiwezi kuthibitishwa kwa mamlaka yao [mababa wale wa kwanza]; wala uzushi wo wote ulioliaibisha Kanisa la Roma ambao hauwezi kuwapinga hao [mababa] kama ndio walioshirikiana nalo katika makosa hayo. Katika masuala yale yanayohusu mafundisho ya dini, mamlaka yao [mababa hao], kwangu mimi, si kitu. Neno la Mungu peke yake

ndiyo imani yangu ya kanisa (Creed)."

Baadhi ya mababa hao wa mwanzo ni akina nani ambao wananukuliwa mara kwa mara kuhusu hoja hii ya kuibadili siku ya ibada kutoka Jumamosi kwenda Jumapili? Hao [mababa] ni Ignatius (Ignatio), Barnabas (Barnaba), Irenaeus (Irenao), Clement (Klementi), Tertullian (Tertulio), na Augustine (Augustino). Hapa kuna kitu kimoja ambacho Waprotestanti hawakijui, kwamba Kanisa Katoliki la Roma linawaendea waandishi hao hao, yaani, mababa wale wa kwanza ili kuthibitisha mafundisho yake ambayo hayamo katika Biblia na ambayo hakuna kanisa jingine lo lote linaloyafuata wala kuyaamini siku hizi, isipokuwa Kanisa Katoliki la Roma peke yake.

Hebu na tuchukue mifano michache. Sehemu kubwa mno ya wateteaji wa utunzaji wa siku ya kwanza [Jumapili] watamnukuu Ignatio, 101 B.K., kuwa alipendelea siku ya kwanza badala ya ile ya saba. Katika kitabu cha Kadinali Gibbons kiitwacho Faith of Our Fathers, ukurasa 297, anajaribu kuthibitisha kwamba kasisi anaugeza mkate kuwa Mungu na kwamba mkate huo upigiwe magoti na kuabudiwa kama Mungu. Kuthibitisha kwamba ibada hiyo ya sanamu inapaswa kufanywa leo anamnukuu Ignatio alipokuwa akiwalaumu baadhi ya watu wa siku zake, akisema, "Kwa sababu hawakiri kwamba Ekaristi [mkate wa Meza ya Bwana] ni nyama [mwili] hasa ya Mwokozi wetu Yesu Kristo." Hakuna kanuni ya imani inayofundishwa ambayo Kanisa Katoliki la Roma linalishikilia kwa nguvu sana leo kama ile ya mkate mtakatifu wa ushirika [ostia] ambao kasisi anapotamka maneno fulani ya Kilatini juu ya huo unageuka kabisa na kuwa Mwana wa Mungu yule yule.

Mwandishi mwingine anayenukuliwa mara nyingi kuhusu kupendelea kwake mapema kuitunza siku hiyo ya kwanza [Jumapili] ni Barnaba. Kwanza, yanipasa kuomba radhi kwa wasomaji wangu kwa kuchapisha baadhi ya maandiko ya Barnaba, lakini ni kwa kusudi la kutaka ninyi mpate kujua aina ya uzushi [mafundisho ya uongo] ulioidhinishwa na mababa hao wa kwanza, tutanukuu aya moja ya Barnaba: "Lakini yeye anaongeza [kusema], wala hutakula sungura. Kwa mwisho upi? Kuashiria jambo hili kwetu: Wewe usiwe mzinzi; wala usijifanani na watu kama hao. Maana sungura kila mwaka huongeza sana uzazi wake; na hivyo huishi kwa miaka mingi, miaka mingi sana anayo. Wala usile fisi; yaani, tena, usiwe mzinzi, wala mtu anayewanajisi wengine; wala usifanane na hao. Na kwa nini iwe hivyo? Kwa sababu kiumbe hicho kila mwaka hubadilisha aina ya uzao wake na wakati mwingine ni wa kiume na wakati mwingine ni wa kike." Epistle of Barnabas [Waraka wa Barnaba], sura ya 8:7-8. Nasema tena, naona aibu kunukuu mambo kama hayo ili yapate kusomwa na wengine, lakini kwa wakati uo huo, ningeaona aibu sana iwapo mimi, Mchungaji wa Kiprotestanti, ningeweza kusoma kutoka katika chanzo kama hicho ili kuthibitisha utakatifu wa siku ya kwanza [Jumapili]. Lakini wale wanaomnukuu Barnaba wanajua kwamba hakuna mtu hata mmoja katika watu elfu anayejua habari yo yote ya "Waraka wa Barnaba" na kwa hiyo wanawarubuni kwa ujinga wao ili kuthibitisha kitu ambacho hawawezi kukithibitisha kwa kutumia Biblia!

Mfia Dini Justin (Justin Martyr) ni "mamlaka" nyingine

ambayo hutegemewa sana kuthibitisha kile ambacho Biblia imenyamaza kimya juu yake. Kadinali Gibbons, katika kitabu chake cha Faith of Our Fathers [Imani ya Mababa Zetu], ukurasa 297, anamnukuu huyo ili kuthibitisha kwamba mkate ule (ostia) ni Yesu Kristo mwenyewe hasa. Na hapa ninamnukuu: "Ekaristi [mkate] hiyo ni nyama na damu ya Yesu yule yule aliyefanyika mwili."

Watu wote hao wanaonukuliwa kama "mamlaka" huthibitisha maneno aliyomaanisha Paulo aliposema kwamba baada ya "kuondoka" kwake watu wangeinuka na ku"sema mapotovu," na ukweli kwamba maandiko hayo (yanayodhaniwa kuwa yaliandikwa na watu hao) yalitokea mara tu baada ya kufa mitume wote huonyesha maana aliyokuwa nayo Paulo aliposema "Maana siri ile ya uasi hivi sasa inatenda kazi." 2 Wathesalonike 2:7.

Katika kujaribu kuthibitisha sala kwa ajili ya wafu [ambayo imepigwa marufuku na Mungu - Kumb. 18:9-14], Kadinali Gibbons anamnukuu Tertulio kwa maneno haya: "Mke mwaminifu ataiombea roho ya mume wake aliyekufa, hasa siku ile ya kila mwaka ya kulala kwake usingizi [kufa kwake]. Na [mke huyo] akishindwa kufanya hivyo, basi, atakuwa amekana kutimiza wajibu wake kwa mumewe [marehemu] kwa kadiri ilivyo katika uwezo wake [mke huyo]." Hakuna kitu cho chote katika Biblia kuhusu kuwaombea wafu, kusema kweli, Mungu anasema, "wafu hawajui neno lo lote," [Mhubiri 9:5] na kwamba walio hai hawawezi kuwasaidia. Lakini ili kulithibitisha jambo hilo [la kuwaombea wafu], Gibbons anamwendea Tertulio.

Je! hivi nithubutu kunukuu aya moja kutoka kwa Klementi wa Alexandria, mwingine miongoni mwa wale mababa wa kwanza. "Yuko ndege mmoja anaitwa Foeniksi (Phoenix); aina yake huonekana mmoja tu kwa wakati mmoja; naye anaishi kwa miaka 500. Na wakati wa mauti yake unapokaribia, yaani, akijua kwamba ni lazima afe, basi, anajitengenezea mwenyewe kiota cha ubani na manemane, na viungo vya kukoleza vinginevyo, humo anaingia na kufa wakati wake unapotimia. Lakini nyama yake inayotoa harufu ya uvundo, hutoa funza mmoja wa aina yake, ambaye anapolishwa kwa majimaji ya ndege yule aliyekufa anaotesha manyoya; naye akikua kufikia hali yake kamilifu, anakichukua kiota kile ambamo imo mifupa ya wazazi wake kutoka Uarabuni kwenda nacho katika nchi ya Misri. Akiwa anaruka mchana na kuonekana waziwazi na watu wote, hukiweka [kiota hicho] juu ya madhabahu ya jua, na hivyo anarudi kule alikotoka." Sura ya 12:2-4.

Fikiria basi juu ya kulazimishwa kusoma kutoka katika chanzo kama hicho ili kuthibitisha kuwa Jumapili imekuwa Sabato!

Hebu na nihitimishe sehemu hii ya kitabu chetu kwa kumnukuu Philip Schaff, mwana-historia ya kanisa maarufu. Anamnukuu "mwandishi mmoja maarufu" akisema kwa nguvu kwamba tunapohama kutoka katika Maandiko yale yaliyovuviwa [Biblia] na kwenda kwa yale ya mababa, ni kama kupita " 'kwa hatua moja,' " kutoka kwenye mipaka ya majani mabichi ya " 'mji wa Mashariki ulio jangwani' " na kwenda nje " 'katika jangwa.' " Na ni katika "jangwa" hilo mpinzani wa Sabato anamotupeleka ili kuthibitisha utunzaji wa Jumapili!

KUZITOFAUTISHA SHERIA ZILE MBILI

Sheria ya Maadili [Amri Kumi]
[Maadhimisho]

Sheria ya Kafara

1. Ilinenwa na Mungu Mwenyewe.
Kut. 24:3.

1. Ilinenwa na Musa.

Kut. 20:1,22.

2. Iliandikwa na Mungu. Kut. 31:18; 32:16.
na Musa. Kut. 24:4;

2. Iliandikwa

Kum. 31:9.

3. Juu ya mawe. Kut. 31:18.
Kut. 24:4-7;

3. Katika Chuo (Kitabu).

Kum. 31:24.

4. Ilitolewa kwa Musa na Mungu,
na Musa,

4. Ilitolewa kwa Walawi

Mwandishi wake. Kut. 31:18.
Kum. 31:25,26.

mwandishi wake.

5. Iliwekwa na Musa "ndani ya sanduku."
Walawi "kando ya

5. Iliwekwa na

Kum. 10:5.

sanduku." Kum. 31:26.

6. Inahusu Amri [Kumi] za Maadili.
maadhimisho, kawaida za dini,

6. Inahusu

Kut. 20:3-17.
Mambo ya

(Angalia sehemu za Kutoka,

Walawi, Hesabu, na Kumbukumbu la

Torati.)

7. Huifunua [huionyesha] dhambi. Rum. 7:7. 7.
Huorodhesha sadaka za dhambi.

(Angalia kitabu cha Mambo ya
Walawi.)

8. Kuivunja "Sheria" hii ni "dhambi." 8. Hakuna dhambi
kuivunja sheria hii,

1 Yohana 3:4, AJKK. maana
"imeondolewa" sasa. Efe. 2:15.

hapana ("Mana pasipokuwapo Sheria,

kosa." Warumi 4:15.)

9. Inapaswa ku"ishika Sheria yote." Yak. 2:10. 9. Mitume
ha"wakuwaagiza" kuitunza

15:24. amri yo yote kama hiyo. Mdo.

10. Kwa sababu tu"tahukumiwa" kwa Sheria 10.
Hatutahukumiwa kwa Sheria hii.

hii. Yak. 2:12. Kol. 2:16.

11. Mwisho anayeitunza Sheria hii 11. Mkristo
anayeishika Sheria hii si heri

"atakuwa heri [atabarikiwa] katika
[hajabarikiwa]. (Angalia, kwa mfano,

kutenda kwake." Yak. 1:25. Wagalatia 5:1-6.)

12. "Sheria kamilifu iliyo ya uhuru." 12. Mkristo
anayeitunza Sheria hii

Yak. 1:25; 2:12. anapoteza uhuru wake. Gal.
5:1,2.

13. Paulo alisema, "Kwa maana naifurahia 13. Paulo
aliiita Sheria hii kuwa ni

Sheria ya Mungu [Amri Kumi]." "kongwa la utumwa." Gal.
5:1.

Rum. 7:22. (Angalia Matendo 15:10.)

14. Inaimarishwa kwa imani katika Kristo. 14. Iliondolewa
na Kristo. Efe. 2:15.

Rum. 3:31.

15. Kristo alipaswa "kuitukuza Sheria, na ile "hati iliyoandikwa ya

kuiadhimisha." Isaya 42:21.
zake,

Kol. 2:14.

16. "Kwa maana twajua ya kuwa torati [Amri 16. "Sheria ya amri iliyo kwa jinsi ya

Kumi] asili yake ni ya rohoni." Rum. 7:14.
Ebr. 7:16.

15. Akaifuta

kutushtaki kwa hukumu

iliyokuwa na uadui kwetu."

mwili."

23

SABATO YA SIKU YA SABA NA SABATO ZA MAADHIMISHO

ZATOFAUTISHWA

Sabato ya Siku ya Saba
Maadhimisho

(ya Sheria ya Amri Kumi)

Sabato (za Kivuli) za

1. Ilifanywa wakati wa uumbaji wa dunia pale Sinai, karibu miaka

hii. Mwanzo 2:2,3.
uumbaji.
Mambo ya

2. Inafanya ukumbusho wa tukio lile matukio katika historia

lililotokea mwanzoni mwa wakati,
Kwa mfano,

yaani, uumbaji, kabla ya kuwako Mambo ya

1. Zilitolewa

2,500 baada ya

Walawi 23.

2. Zinakumbusha

ya sasa ya Wayahudi.

Sikukuu ya Vibanda.

Myahudi.	Walawi 23:43.
3. Ilikusudiwa kuyageuza mawazo ya watu kuyageuza mawazo ya	3. Zilikusudiwa
kurudi nyuma sikuzote kwenye uumbaji. daima kwenye	watu kuelekea mbele
Kutoka 20:8-11. mambo	msalaba, n.k. "Kivuli cha
mfano,	yajayo." Kol. 2:17. Kwa
amekwisha	"Kwa maana Pasaka wetu
Kristo."	kutolewa kuwa sadaka, yaani,
	1 Kor. 5:7.
4. Mungu alipumzika Sabato ile ya siku ya hakupumzika katika siku hizo,	4. Mungu
saba, naye akaibarikia na kuitakasa kwa kuzibarikia, wala	wala kuzitenga na
namna ya pekee. Mwanzo 2:2,3. pekee.	kuzitakasa kwa namna ya
5. Inasherehekea dunia iliyotoka mkononi Zinasherehekea na kuwa kivuli cha kamili.	5. mwa Muumbaji ikiwa matukio katika ulimwengu ulioathiriwa
	na dhambi.
6. Inafungamana na mzunguko wa kila juma na Kalenda ya Kiyahudi	6. Imefungamana
na daima ni siku ile ile ya juma. katika siku tofauti	na hivyo inaangukia
inaposherehekewa.	ya juma kila mara
7. Ingeweza kutunzwa mahali po pote kujulikana na kutunzwa tu	7. Zingeweza
ulimwenguni, kwa maana mzunguko Kalenda ya	mahali pale ambapo
huo wa juma unafanya kazi yake bila	Kiyahudi ilikuwapo.
kutegemea Kalenda yo yote.	
8. Iilitunzwa kila juma.	8. Zilitunzwa mara moja tu

kila mwaka.

9. "Ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu."
utaratibu huo wa

Marko 2:27.
"uadui

9. Sehemu ya

maadhimisho hayo ilikuwa na

kwetu." Wakolosai 2:14.

10. Itaendelea kutunzwa baada ya dunia hii 10. Ilifutwa,
"iliondolewa," wakati ule wa

ya sasa kupita. Isaya 66:23.
2:14.

kusulibiwa Kristo. Kol.

24

MBONA NINYI MNAZIHALIFU AMRI [KUMI] ZA MUNGU?

Maswali ni mengi ambayo viongozi wa dini wanamwuliza Kristo katika juhudi yao ya kutaka kumtega na kupata nafasi ya kuipinga kazi yake. Mara kadhaa Kristo alijibu maswali yao kwa kuwauliza baadhi ya maswali yake. Wakati wa tukio moja aliwaambia viongozi wale wa dini, akasema: "Mbona ninyi nanyi huihalifu [kuivunja] amri ya Mungu kwa ajili ya mapokeo yenu?"

Swali hili lilitolewa kwa viongozi wale wa dini wa siku zake, na ni vyema kwa viongozi wa kiroho leo kulitafakari.

Ni jukumu zito kuwa mnenaji kwa niaba ya Mungu. Yule wa Milele hamwiti kamwe mtu ye yote kuwa mjumbe wake bila ya kumpatia ujumbe wake. Kama mnenaji wa Mungu anapaswa kupokea ujumbe wake kutoka kwa Mungu na kuutoa kwa watu katika jina la Bwana. "Kwa maana yapasa midomo ya kuhani ihifadhi maarifa, tena yawapasa watu kuitafuta Sheria [Amri Kumi] kinywani mwake; kwa kuwa yeye ni mjumbe wa BWANA wa majeshi." Malaki 2:7.

Tena na tena Mungu anaweka uwajibikaji kwa magonjwa ya watu na hasara zao juu ya walinzi wake. Angalia Ezekieli 33:7,8. Sisi kama wachungaji tunapaswa ku"piga kelele, [t]usiache."

Isaya 58:1. Na sikuzote si jambo la kufurahisha ku"ishindani[a] imani waliyokabidhiwa watakatifu mara moja tu." Yuda 3. Badala ya kuhubiri Sheria ya Mungu [Amri Kumi], sisi mara nyngi tunajaribiwa kutoa sababu za kibinadamu, na matokeo yake ni ya kutisha sana. "Sikia, Ee nchi; tazama, nitaleta mabaya juu ya watu hawa, naam, matunda ya mawazo yao, kwa sababu hawakuyasikiliza maneno yangu; tena kwa habari ya Sheria yangu [Amri Kumi], wameikataa." Yeremia 6:19. "Mbona ninyi nanyi huihalifu [huiyunja] amri ya Mungu kwa ajili ya mapokeo yenu?" Mathayo 15:3. Mungu anawalaumu Wachungaji kwa "kuwakwaza [kuwafanya wajikwae] watu wengi katika Sheria [Amri Kumi]." Malaki 2:8, KJV. Anatangaza kwamba wachungaji hao "wamesimama upande mmoja" [wanabagua] kuhusiana na Sheria hiyo [Amri Kumi]. Fungu la 9 (KJV).

Leo kuna kusimama upande mmoja kwingi dhidi ya Amri ile ya Nne [Sabato]. Wengine wanajaribu kuzitupilia mbali Amri zote Kumi za Mungu katika juhudi yao ya kuikwepa ile ya nne [Sabato], wengine huitaja Amri ya Sabato kuwa ni [amri] moja isiyohitajika [Mathayo 5:19]. Kwa dhihaka na dharau, kwa njia za kufikiri za ajabu kabisa zinazoweza kufikirika, kwa kuyatumia vibaya Maandiko, wanajaribu kuthibitisha kwamba Sabato ya Mungu haina umuhimu wote. Kwa kielelezo chao wangependa watu wasahau kile alichosema Mungu ... "Ikumbuke." Kutoka 20:8.

Sabato ni sehemu kamili ya Sheria ya Mungu [Amri Kumi]. Kama tulivyokwisha kuonyesha, imechaguliwa na Mungu kuwa ishara au beji ya uweza wake na mamlaka yake. Kutoka 20:8-11; Ezeieli 20:12,20. Hiyo ndiyo bendera au nembo ya Serikali yake. Anawashtaki wanadamu kwa kuikanyaga mavumbini bendera yake hiyo (Sabato). Isaya 58:13. Anatuomba tuiondoe miguu yetu tusiikanyage Sabato yake, na tuiite siku ya furaha, takatifu ya Bwana na yenye heshima.

Mungu hawezi kuabudiwa kwa namna ile inayokubalika kwa kufuata makosa [mafundisho potofu]. Anataka kuabudiwa katika kweli. Yohana 4:24.

25

WEWE WAZEWA KUIJUA KWELI

Mara nyngi sana tunaulizwa, "Nawezaje kuijua kweli ni

nini wakati kuna nadharia nyingi, fikra nyingi, mafundisho mengi ya dini ulimwenguni humu yanayogongana ambayo yanahubiriwa na watu wale wanaoonekana kuwa ni wema? Hebu nikusimulie kisa hiki.

Mtu fulani alikuwa anavuka Mlango Bahari wa Kiairishi (Irish Channel) usiku mmoja usio na nyota kabisa, naye alisimama kando ya nahodha. Alimwuliza, Unaijuaje Bandari ya Holyhead wakati wa usiku wa giza kama huu?" Yule mtu hakujua, lakini yule nahodha alijua; kwa sababu ilikuwa ndiyo kazi yake kujua. Nahodha alimjibu, akisema, "Unazona taa zile tatu mbele kule? Taa zile tatu ni lazima zijipange nyuma ya kila moja katika mstari mmoja na kuonekana kama taa moja; na sisi tuzionapo zikiwa zimeungana hivyo, basi, tunajua kabisa mahali ulipo mlango wa kuingilia katika bandari hiyo."

Zafanana jinsi gani na taa tatu anazotupa Mungu kutuongoza sisi katika njia yetu! Yesu ndiye nuru, tena ndiye kweli. Yohana 8:12; 14:6. Biblia ni nuru, tena ni kweli. Zaburi 119:105; Yohana 17:17. Amri Kumi ni nuru, tena ni kweli. Zaburi 119:142; Mithali 6:23. Mianga hiyo inapounganika pamoja na kuelekeza upande mmoja hapo ndipo tunaweza kwenda mbele kama wana wa Israeli walivyofanya pale penye Bahari ya Shamu (Kutoka 14:15). Nasi twaweza kuwa na hakika kwamba tu katika mapenzi ya Mungu na tuna ufahamu sahihi wa Biblia. Ikiwa sikuzote sisi tutasisitiza kwamba kila fundisho ----- kila iitwayo nuru ----- kila nadharia inapaswa kupatana na vipimo hivyo vitatu vya ile kweli na nuru, basi, hatutapotoshwa kamwe. Hatuna haja ya kuendelea kujifunza na kujifunza bila kufikia uamuzi hata kidogo. Hatuhitaji kujifunza dini zote za ulimwengu huu ili kuijua kweli. Umjue Yesu, Neno lake, na Sheria yake [Amri Kumi]. Fundisho la dini au nadharia isiyopatana kabisa na kipimo hicho cha mambo hayo matatu ni uongo na hatari. Kweli inamfanya mtu kuwa huru. Yohana 8:32. Kweli inamfurahisha Mungu, Mathayo 15:9. Kweli ni pasipoti ya kuingilia mbinguni, Isaya 26:2.

Si ule wingi wa miaka ambao desturi hiyo imekuwa ikipendwa kama mtindo wa kisasa, wala si idadi ya watu wanaojikusanya pamoja kuitetea desturi hiyo ya dini kinachoipa [desturi hiyo] kuaminika kwake au kukubalika kwake kwa Mungu. Ni Neno lile litokalo kwa Mungu peke yake linalotuongoza kwa Mungu. Njia zilizowekwa na wanadamu sio njia za kupita katika masuala ya kiroho. "Barabara zote," inasemekana "zinaelekea Roma," walakini mafundisho yaliyowekwa na wanadamu hayaelekezi mbinguni. Yesu alisema, "Mimi ndimi njia." Yohana 14:6. Tena katika Mathayo 15:9 alisema hivi: "Nao waniabudu bure, wakifundisha mafundisho yaliyo maagizo ya [amri za] wanadamu."

Je! Yesu alifanya nini? Alifundisha nini? "Iko njia ione kanayo kuwa sawa machoni pa mtu; lakini mwisho wake ni njia za mauti." Mithali 16:25. Wokovu ni wa maana sana kiasi kwamba si busara kabisa kuiamini mikono peke yake ya mwanadamu anayekufa kutuletea kipawa hicho cha thamani sana, haidhuru awe na cheo kikubwa jinsi gani. Hatuokolewi kwa imani ya mtu mwingine wala kwa uzoefu wake wa maisha ya Kikristo. Kila mmoja peke yake anapaswa kumpokea Bwana Yesu Kristo. "Basi imani, chanzo chake ni kusikia; na kusikia huja kwa neno la Kristo."

Warumi 10:17. Yatupasa kulisoma Neno hilo sisi wenyewe. Tunaweza "kujua hakika ya mambo yale [t]uliyofundishwa." Luka 1:4. Mwalimu Mkuu anamwahidi kila mtu aliye tayari kutii kuwa atamfanya aweze kuyajua mafundisho ya kweli. Yohana 7:17. Lakini yatupasa sisi kufanya sehemu yetu. "Jitahidi kujionyesha kuwa umekubaliwa na Mungu, ... ukitumia kwa halali neno la kweli." 2 Timotheo 2:15. Kila mmoja wetu hana budi kuchimba mwenyewe katika machimbo hayo ya kweli ile ya milele kama vile mchimba madini anavyochimba madini yale ya thamani nyingi. Mithali 2:1-5. Yatupasa kuwa wanyofu wa moyo na kumtii Mungu. Hata kama sisi tutasimama peke yetu katika jumua yetu, sisi hatuko peke yetu; kwa maana tunaposimama kuitetea kweli na kuishi kwayo, tunasimama pamoja na Kristo aliyesema: "Nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani." Mathayo 28:18.

Likitumika kwa halali, na kueleweka vizuri, Neno la Mungu ni moja lililo kamilifu, kila sehemu ikishirikiana, ikiimarisha na kuongeza mng'aro zaidi kwa ile nyingine.

Mungu anataka utii wetu. Hicho ndicho kipimo cha upendo wetu kwa Kristo. "Mkinipenda, mtazishika Amri zangu [Kumi]." Yohana 14:15. Angalia pia fungu la 21,23, na 24. Utii kwa Amri [Kumi] za Mungu ni uthibitisho wa uzoefu wetu wa maisha ya Kikristo. Na katika hili twajua ya kuwa tumemjua yeye, ikiwa tunashika amri zake [kumi]. Yeye asemaye, Nimemjua, wala hazishiki Amri zake [Kumi], ni mwongo, wala kweli haimo ndani yake. Laskini yeye alishikaye Neno lake, katika huyo upendo wa Mungu umekamilika kweli kweli. Katika hili twajua ya kuwa tumo ndani yake. Yeye asemaye ya kuwa anakaa ndani yake, imempasa kuenenda mwenyewe vile vile kama yeye alivyoenenda." 1 Yohana 2:3-6.

Adui yule wa roho zetu angependa kutuweka sisi katika hali ya kutotii [uasi]. Yeye anazichukia Amri [Kumi] za Mungu na hasa Amri ile ya Sabato, ambayo ndiyo ishara ya uweza wa Mungu wa kuumba na kutakasa.

Katika maono yake nabii Yohana anaona ujumbe wa ulimwengu mzima uitwao Injili ya milele, ambao unatoa mkazo wa pekee [kwa watu] kuwa na utii kwa Amri [Kumi] za Mungu. Ufunuo 14:6-12. Pia anazona juhudi zinazofanywa kwa upande wa Shetani kumfanya mtu aendeleo kutokuwa na utii [kwa Mungu]. "Joka [Ibilisi] akamkasirikia yule manamke [kanisa], akaenda zake afanye vita juu ya wazao wake [wafuasi wa kanisa hilo] waliosalia, wazishikao Amri [Kumi] za Mungu." Ufunuo 12:17. Joka huyo ni Shetani, mwanamke huyo ni kanisa. Waliosalia ni sehemu ya mwisho ya kanisa lile la kweli watakaokuwako katika siku hizi za mwisho.

Wakati ule ule Mungu anapowaita watu kufanya matengenezo kuhusu Sabato yake iliyokanyagwa chini, imetujia gharika ya maandiko ya hakika yanayoipinga Sheria [Amri Kumi] na yanayoipinga Sabato. Kuhusiana na Sabato ya Amri ile ya Nne, tunawasikia watu wakisema hivi: "Hiyo inazuia maendeleo ya kiroho ya mtu." Lakini Mungu anasema hiyo [Sabato] ni "kwa ajili ya mwanadamu." Marko 2:27. Wanaiita "Sabato ya Wayahudi," lakini Mungu anaiita "Sabato ya BWANA [YEHOVA],

Mungu wako." Kutoka 20:10. Wanaiita Sabato kuwa ni "kongwa la utumwa," bali Mungu anaiita "siku takatifu ya BWANA." Isaya 58:13. Mwanadamu anaiita "njia ya kujipatia haki kwa matendo," "chini ya matendo"; Mungu anasema [Sabato hiyo] ni siku ya furaha, ... yenye heshima." Isaya 58:13. Mwanadamu anasema haiteti tofauti yo yote katika siku, siku moja ni nzuri kama vile ilivyo ile nyingine; Mungu anasema, niliibariki siku ya saba, na "Baraka ya BWANA hutajirisha." Mithali 10:22. Mwanadamu anasema Sabato ilikuwa ni ya kizazi kile cha zamani cha Sheria [Amri Kumi]; Mungu anasema Sabato hiyo ni ya milele zote. Mwanzo 2:1-3; Isaya 66:22,23. Mwanadamu anasema, "Isahau siku hiyo, haina madhara yo yote kwako"; Mungu anasema, "Ikumbuke siku ya Sabato, uitakase."

Naam, uamsho wa ulimwengu mzima utakuwapo kuhusu kweli hiyo [ya Sabato] iliyopuuzwa kwa muda mrefu sana. Uamsho huo unaendelea sasa. Unatangazwa katika lugha zaidi ya mia nane. Utakwenda kwa "kila taifa na kabila na lugha na jamaa," kulingana na unabii wa Biblia. Ufunuo 14:6.

Nabii Isaya pia anatuambia kwamba saa itakuja ambapo kweli hii iliyokanyagwa chini kwa muda mrefu sana itakapotukuzwa. "Na watu wako watapajenga mahali palipokuwa ukiwa; utaiinua misingi ya vizazi vingi; nawe utaitwa, Mwenye kutengeneza njia za kukalia. Kama ukigeuza mguu wako usiihalifu [usiivunje] Sabato, usifanye anasa yako siku ya utakatifu wangu; ukiita Sabato siku ya furaha, na siku takatifu ya BWANA yenye heshima; ndipo utakapojifurahisha katika BWANA." Isaya 58:12-14.

Mamia ya maelfu ya watu wanaipokea kweli hiyo iliyo wazi, ya hakika, ya Neno la Mungu juu ya somo hilo. Wengine kwa mamilioni wataitikia watakaposikia na kujifunza na kuwa na hakika ya kile kinachofundishwa na Neno la Mungu. Wale walio wanyofu wa moyo watalipa gharama yo yote ili kupatana na Mungu wao.

Kwa kuzingatia ile hukumu, Mungu atawahukumu wanadamu kwa Amri zake hizo Kumi (Yakobo 2:10-12; Mhubiri 12:13,14), kwa upendo na haki Mungu anautuma ujumbe wake huo wa matengenezo ulimwenguni kote kuhusu siku yake takatifu iliyonajisiwa. Utii wa kweli unaweza kuja tu kama matunda ya Kristo hukaa moyoni mwetu. Kristo anapotawala maisha yetu, ndipo tutasema kama vile yeye alivyosema, "Kuyafanya mapenzi yako, Ee Mungu wangu, ndiyo furaha yangu: Naam, Sheria yako [Amri Kumi] imo moyoni mwangu." Zaburi 40:8.

Mmoja atamwita Kristo kuwa ni mtu aliyetaka kuokolewa kwa matendo ya Sheria [Amri Kumi] ati kwa sababu alizishika Amri [Kumi] za Baba yake [Yohana 15:10] na kuwafundisha wengine kufanya hivyo. Kwa nini basi mithali hiyo itumike kwa wale wanaojaribu kuzifuata nyayo zake? Hatuokolewi kwa sababu tunatii. Tunatii kwa sababu tumeokolewa.

Mara kwa mara tunasikia usemi huu, "Oo! mimi sidhani kwamba Mungu anajali sana kuhusu amri hii au amri ile. Yeye ni Mungu wa upendo, wala hatanifungia nje ya mbingu ile ati kwa

sababu tu ya kitu kidogo kama hicho." Hebu na tukumbuke daima ya kuwa dhambi moja tu ilileta vita kule mbinguni. Dhambi moja tu iliujaza ulimwengu wetu huu na huzuni na maafa. Ikiwa kule kutotii kulimfanya Lusifa awe mkimbizi mbali na majumba yale ya kifalme kule mbinguni, ikiwa kutotii kumoja tu kuliwafukuzisha Adamu na Hawa kutoka katika Paradiso ile ya Mungu, usidhani kamwe kwamba wewe na mimi tutakaribishwa vizuri kule wakati tunaendelea kuishi kwa kuivunja Sheria ya Mungu [Amri Kumi] kwa makusudi. Ni wale tu wazishikao Amri [Kumi] watakaoishi kule, kwa maana dhambi zote [uvunjaji wote wa Amri Kumi] zitakuwa zimefungiwa mbali milele hata milele. "Si kila mtu aniambiaye, Bwana, Bwana, atakayeingia katika ufalme wa mbinguni; bali ni yeye afanyaye mapenzi ya [ashikaye Amri Kumi za] Baba yangu aliye mbinguni." Mathayo 7:21.

Uvunjaji wa Sheria [Amri Kumi] kwa makusudi ndiyo ishara ya wafuasi wa Shetani. Waefeso 2:2 hutuambia kwamba wafuasi wa Shetani huitwa "wana wa kuasi [kuvunja Amri Kumi]."

Utii unasisitizwa kabisa kuwa ni mojawapo ya tabia zinazojitokeza za wale walioalikwa kutumia umilele wao pamoja na Mungu. Akizungumza habari za watoto wake waliookolewa, waliovikwa na mwili ule usiokufa, anasema, "Hapa ndipo penye subira ya watakatifu, hao wazishikao Amri [Kumi] za Mungu, na imani ya Yesu." Ufunuo 14:12.

Katika kizazi hiki kisichotii wakati Sheria za Mungu [Amri Kumi] na sheria za wanadamu zinawekwa kando kama mambo yasiyokuwa na maana yo yote, Mungu ataweza kusema maneno haya juu ya baadhi ya watu: "Hapa ndipo [walipo] ... hao wazishikao Amri [Kumi] za Mungu." Katika saa hii wakati uvunjaji wa sheria [uasi] umeenea kote, wakati majambazi na watu wale wafanyao maasi [uvunjaji wa sheria] hugharimu karibu dola za Kimarekani bilioni ishirini na tano kila mwaka kutoka katika taifa hili moja peke yake; katika saa hii wakati watu wa kawaida hawazijali Sheria za Mungu [Amri Kumi]; katika saa hii wakati ambapo wachungaji wengi wamepofushwa macho yao kwa kuwa na chuki bila sababu dhidi ya Amri fulani za Mungu hata wanataka kuzigongomea zote juu ya msalaba ule wa Kristo, Mungu anasema kwamba atawatayarisha watu wake wanaozishika Amri [Kumi] za Mungu na Imani ya Yesu.

Mpendwa msomaji, je! hutajisalimisha kabisa kwa Mungu ili ufanye mapenzi yake? Je! hutaki kuja chini ya uhusiano wa Agano Jipya na Mfalme yule Mtukufu wa mbinguni na kumruhusu aiandike Sheria yake yote [Amri Kumi] ndani ya moyo wako." Waebrania 8:10. Hii ni njia pekee ya kweli ya kuwa na furaha. "Laiti ungalisikiliza Amri zangu [Kumi]! ndipo amani yako ingalikuwa kama mto wa maji, na haki yako kama mawimbi ya bahari." Isaya 48:18. "Ana heri [furaha] mtu yule aishikaye Sheria [Amri Kumi]." Mithali 29:18. Hebu na tumsikilize Bwana wetu akituuliza swali hili, "Mbona ninyi nanyi huihalifu [huivunja] Amri ya Mungu kwa MAPOKEO yenu?" Mathayo 15:3, KJV. Tena, anatuuliza, akisema hivi: "Na kwa nini mnaniita, Bwana, Bwana, walakini hamyatendi nisemayo?" Luka 16:46. Hapa yapo maswali toka kwa Bwana ambayo hatuwezi kuthubutu kuyasahau au kuyasukumia kando. Kuna Wakristo wengi wa jina tu, lakini

hakuna wa kutosha walio waangalifu jinsi wanavyomfuata Yesu.

Kutoka ndani ya mioyo yetu hebu na tuishi kwa hisia ya wimbo ule wa zamani, "Njiani Huniongoza."

Njiani Huniongoza

Njiani huniongoza Yesu wangu, Mwokozi:
Rehema hatapunguza, Milele Kiongozi.
Ina raha kwandamana Duniani daima;
Nijaposumbuka sana, Yeye hutenda vyema;
Nijaposumbuka sana, Yeye hutenda vyema.

Njiani huniongoza, Hupunguza matata;
Nikiugua hupoza, Na njaani nashiba.
Lichokapo guu langu Nguvu zikapungua,
Jiwe lilo mbele yangu Hunibubujikia;
Jiwe lilo mbele yangu Hunibubujikia.

Njiani huniongoza Kwa pendo zilizo kuu,
Mwisho atanituliza Kwake Baba yangu juu.
Nikivikwa kutokufa, Nikae na Mwokozi,
Nitamsifu sana; sifa: "Kweli ni Kiongozi";
Nitamsifu sana; sifa: "Kweli ni Kiongozi."

----- Fanny Crosby

VITABU VIPYA!!!

Vifuatavyo ni vitabu vipya kabisa unavyoweza kuvipata
kutoka kwa anuani hii:

Leaves of Life International,

P.O. Box 17,

MAFINGA, IRINGA,

TANZANIA.

1. MNYAMA, JOKA, NA MWANAMKE (666) na Joe Crews.
2. KRISTO NA HAKI YAKE na E. J. Waggoner.
3. UPONYAJI WA MUNGU na Mary Ann McNeilus, M.D.
4. MWITO WETU MKUU na Ellen G. White (Robo Nne ila Kitabu Kimoja).
5. TOKENI MIJINI na Ellen G. White.
6. MTAZAMO MWINGINE WA SABATO YA KIKRISTO na J. L. TUCKER.
7. TOKA SABATO KWENDA JUMAPILI na Carlyle.
8. UGONJWA NA SABABU ZAKE na Ellen G. White.
9. SIKU YA BWANA na R. J. Wieland.

N.K. N.K.

